CİLT : 52 TOPLANTI : 8

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

51 nci Birleşim

16 . 4 . 1969 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	592
2. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	593

1. — Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve kordinasyonu hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu. (Millet Meclisi 2/243; Cumhuriyet Senatosu 2/260) (S. Sayısı : 1254) 593:628,631:638

2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/39; Cumhuriyet Senatosu 1/961) (S. Sayısı : 1222) 628:630

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Tayfur Sökmen; Amerikan Sefiri Commer'i CİA da çalıştı diye yurda sokmak istemiyen çevrelerin, konsolosluğu zamanında üç vilâyetimizi ve İstanbul'u istiyen şimdiki Sovyet Rusya Sefirine karşı hiçbir reaksiyon göstermemelerine dikkati çekti ve ne Amerika, ne Rusya ve ne de diğer bir memleket elçisine karşı bu şekilde hareket edilmesinin hiçbir veçhile tecviz edilemiyeceğini beyan etti.

Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca; iyi düşüncelerle başlıyan gençlik hareketlerinin gittikçe huzursuzluk verici ve demokratik düzeni sarsıcı bir hal olduğu, gençliğin harekete geçmesine, meselelerin derinliğine inmemek suretiyle üniversitelerin ve ilgililerin sebebolduklarını, bunlara karşı sert çıkışlardan ziyade anlayış gösterilmesini, Orta - Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğünün kararında ısrar edip okulu tatil etmesinin yerinde olmadığını, Hükümetin, Üniversite, veli ve öğrencilerin elele verdikleri takdirde bu konuyu halledebileceklerini, Millî Gençlik Şûrası adı altında dörtlü bir teşekkülün kurularak bu işle görevlendirilebileceğini söyledi.

Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem; Hükümetin Gençlik olaylarını başlangıcından itibaren ehemmiyet ve ciddiyetle takibettiğini, bir kısım üniversitelerin gerekli reformlar için tasarılarını Bakanlığa verdiklerini, diğerlerinin de hazırlıklarını ikmal etmek üzere çalışmalarda bulunduklarını, Hükümetin bu olayları daima anlayış içinde karşıladığını ,ancak bir avuç anarşistin memleketin huzurunu bozmasına ve okumak istiyen gençlerin öğrenimine mâni olmalarına müsaade edilemiyeceğini, Orta -Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğünün aldığı kararın yerinde olduğunu belirtti.

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Tayfur Sökmen'in, Tarım Komisyonundan istifa önergesi okundu, bilgi edinildi.

İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in; gündemin 11 ve 12 nci sırasında bulunan 6/470 ve 6/471 numaralı sorularının yazılı soruya çevrilmesi hakkındaki önerge okundu ve sözlü soruların yazılı soruya çevrildiği bildirildi.

T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı görüşüldü ve tasarının kanunlaşması kabul olundu.

16 Nisan 1969 Çarşamba günü saat 15,00 te Birleşik Toplantı yapılacağı tefhim edildi.

16 Nisan 1969 Çarşamba günü, Birleşik toplantının bitiminden 15 dakika sonra toplanılmak üzere birleşime saat 18,53 te son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Mardin
Sırrı Atalay	*Abdülkerim Saraçoğlu*

Kâtip
Denizli
Hüseyin Atmaca

SORULAR

Yazılı Sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın, resmî törenlerde kabul resimlerinde ve sair hususlarda uyulması gereken protokol kaidelerine dair yazılı soru önergesi, Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/560)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, kooperatiflere ve kişilere açılan hayvancılık kredilerine dair yazılı soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/561)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, 1 . 1 . 1968 tarihi ile 1 . 1 . 1969 tarihi ve 1 . 1 . 1969 tarihi ile 1 . 4 . 1969 tarihleri arasında Halk Bankasınca verilen kredilere dair yazılı soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/562)

4. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Ademoğlu'nun teknik DDT imalinin kontroluna dair yazılı soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/574)

5. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Mehmet Özgüneş'in, Bilecik Müftüsü Ahmet Öztürk ve Müftülük Şefi İsmail Hakkı Dut'a dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/575)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,20

BAŞKAN — Başkanvekili Sırrı Atalay

KÂTİPLER : Hüseyin Atmaca (Denizli), Abdülkerim Saraçoğlu (Mardin)

BAŞKAN — 51 nci birleşimi açıyorum.

2. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/243; Cumhuriyet Senatosu 2/260) (S. Sayısı : 1254) (1)

BAŞKAN — Gündemle ilişkin bir önerge vardır okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gündemin birinci görüşmesi yapılacak işler kısmında bulunan 1254 sıra sayılı Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifinin, Cumhuriyet Senatosundaki görüşme sırasının bitimine az bir süre kaldığından, gündemdeki diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Başkanı
Ankara
Yiğit Köker

BAŞKAN — Sözü geçen kanun teklifinin gündemde bulunan diğer işlerden önce görüşülmesi teklif edilmektedir. Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici Komisyon? Burada. Hükümet adına?...

Raporu okutuyorum.

Geçici Komisyon raporu

8 . 4 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 24 . 1 . 1969 tarihli 36 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifi, Geçici Komisyonumuzun muhtelif tarihlerde yaptığı toplantılarda Hükümet adına Devlet Bakanı Sayın Seyfi Öztürk de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Dış münasebetlerin yürütülmesinde karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmak, aksaklıkları gidermek ve verimli bir uygulamayı gerçekleştirmek maksadiyle hazırlanmış bulunan kanun teklifinin Komisyonumuzdaki müzakereleri sırasında, Devlet Bakanı Sayın Seyfi Öztürk'ün; «Kanun teklifi ile temin edilmek istenilen (Dış temsilde vahdet) prensibinin, (sorumluluk ve yetkide vahdet) prensibi ile birlikte mütalâa edilmesinde zaruret bulunduğu; bu anlayış neticesinde, ihtisasa ve teknik konulara taallûk eden hususlardaki temas ve müzakere yetkisinin ilgili bakanlıklar eliyle kullanılmasının, bu bakanlıklara tahmil edilen sorunluluk muvacehesinde tabiî bir sonuç olduğu; bu esaslar çerçevesinde yapılacak değişikliklerin, Hükümetçe, Komisyonumuzun takdirine bırakıldığı» yolundaki beyanlarına Komisyonumuzca da aynen iştirak edilmiş; bu temel prensibin gerçekleştirilmesini sağlamak üzere, Millet Meclisi metninde gerekli değişikliklerin yapılması zaruri görülmüştür.

Komisyonumuzca yapılan değişikliklerle;

— Üyesi bulunduğumuz bâzı milletlerarası kurullarla, bu kurulların statülerinin gerektirdiği şekilde muamelâtta bulunabilmesi;

— Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Genel Sekreterliğinin görevlerine mütaallik bâzı noksanların giderilmesi ve bu Bakanlığın sorumlu olduğu dış kredi ve yardımlar konusunda kendisi-

(1) 1254 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

ne muayyen dış temas, müzakere ve andlaşma akdi yetkilerinin verilmesi,

— Dışişleri Bakanlığına bağlanan dış temsilciliklere yapılacak daimî temsilci tâyininde ve bu temsilciliklerin ifa edeceği görevlerde ilgili Bakanlıkların da söz sahibi olabilmesi; hususları sağlanmış ve esasa taallûk eden bu noktalara mütenazır olarak bâzı tamamlayıcı ve açıklayıcı mahiyette diğer küçük değişiklikler de icra edilmiştir.

II - Millet Meclisi metninde yapılan değişikliklerin gerekçesi :

1. a) Millet Meclisi metninin 1 nci maddesinin 1 nci bendi, prensibolarak dış temas, müzakere ve milletlerarası andlaşma görevini Dışişleri Bakanlığına vermektedir.

Komisyonumuzca da bu prensip benimsenmekle beraber, bu bende,

— Milletlerarası hukuk kuralları ve Anayasamız hükümleri uyarınca Cumhurbaşkanı ile Başbakanın haiz olduğu yetkilerin, bu anahüküm dışında bırakıldığına,

— Dışişleri Bakanlığının bu görevleri, diğer Bakanlıkların ihtısas ve görev alanına giren konularla o Bakanlıklarla işbirliği yapmak suretiyle yerine getireceğine,

— Bu anaprensibin yanısıra, bâzı milletlerarası kurulların statüleri gereğince bu kurullarla Dışişleri Bakanlığı dışında kalan diğer bakanlık veya mercilerin muamelâtta bulunabileceğine; Bakanlar Kurulunun Dışişleri Bakanlığı dışındaki bir bakanlık veya müessese mensubunu yahut bir heyeti, geçici olarak görevlendirmesi halinde, o görevin kararnamede belirtilen şahıs veya heyet tarafından ifa edilebileceğine; Maliye Bakanlığının sorumluluğu ve asli vazifeleri meyanında bulunan dış kredi ve yardımlarla ilgili 4 ncü maddede yer alan dış temas, müzakere ve andlaşmalar yapabilmesini teminen işbu 1 nci maddenin mütaakıp bendlerindeki ve bu kanunun diğer maddelerindeki hükümlerin saklı bulunduğuna ve bu hükümler gereğine göre hareket edileceğine,

Dair sarahat temin etmek amaciyle gerekli ilâveler yapılmıştır.

b) 1 nci maddenin 1 nci bendinin sonuna, statüleri 5016, 6850 ve 77 sayılı kanunlarla tasdik edilmek suretiyle üye olarak iştirak ettiğimiz Milletlerarası Para Fonu (IMF), Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Milletlerarası Finansman Kurumu (IFC) ve Milletlerarası Kalkınma Birliği (IDA) gibi milletlerarası kurullarla, bu kurulların statülerinin öngördüğü bakanlık veya merci vasıtasiyle muamelâtta bulunabilmeye, temas ve müzakereler yapmaya, iki ve çok taraflı andlaşmalar akdetmeye cevaz veren bir hüküm ilâve edilmek suretiyle, bu kabil kurullarla üyelik muamelâtının devamı temin edilmiştir.

2. 1 nci maddenin 5 nci bendi hükmü, esas olarak komisyonumuzca da benimsenmiş; ancak, bu bend metninde Bakanlar Kurulunun lüzumlu ahvalde mevzuun mahiyet ve önemine göre Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlık, daire, müessese, teşekkül, banka, dernek mensuplarını da temsilci veya temsilci heyeti olarak görevlendirebileceği hususunda sarahat verici değişiklik yapılmış, özel bir ihtısasa taallûk eden konularda sorumlu bakanlıklar mensuplarından müteşekkil temsilci veya temsilci heyetlerinin kullanılması suretiyle görevin en iyi bir şekilde yerine getirilmesi öngörülmüştür. Aynı mülâhaza ile ticari bir iş için görevlendirilen heyette, bu heyetin başkanının Ticaret Bakanlığı mensubu olmaması halinde heyete behemehal Ticaret Bakanlığı mensuplarından birisinin katılması; bu kanunun 4 ncü maddesinde Maliye Bakanlığınca yürütüleceği belirtilen işler dışında kalan malî ve iktisadi konularla da görevlendirilen heyetin başkanlığı Maliye Bakanlığı mensuplarınca deruhde edilmemişse bu heyette Maliye Bakanlığının mutlaka temsilcisi bulundurulacağı açıkça kaydedilmiştir.

3. 1 nci maddenin 6 ncı bendi, diğer bakanlıklara bu maddenin 7 nci bendi ve işbu kanunun diğer maddeleri ile verilen görev ve yetkiler bâki kalmak kayıt ve anlamıyla, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

4. «Temsil vahdeti» nin temini gayesiyle Paris'te görevli İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE) nezdindeki Daimî Türk Delegeliği ile Cenevre'de vazifeli Ticaret ve Gümrük Tarifeli Genel Anlaşması (GATT) ile temas ve müzakereleri yürüten Türk Heyeti, Dışişleri Bakanlığına bağlanmış bulunmaktadır.

Bu heyetlerin başına Dışişleri Bakanlığı kadrolarından diğer devletlerinkine mütenazır olarak büyükelçi unvanı ile daimî temsilciler atan-

ması Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş; ancak, İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE), Avrupa Ekonomik Camiası (Müşterek Pazar - CEE) ve Birleşmiş Milletlerin Cenevre'deki Ticaret ve Gümrük Tarifeleri Genel anlaşması (GATT) ile ilgili temas ve müzakerelerini yürüten ofisin iştigal mevzuu, tesis ve kuruluş gayesi ve fonksiyonları bakımından tamamiyle malî, iktisadi ve ticari nitelikte birer kuruluş olmaları itibariyle, buralara atanacak daimî temsilcilerin Maliye ve Ticaret bakanlıklarının görev ve sorumluluk sahasına giren konularla iştigal edeceği nazarı itibara alınarak bu bakanlıkların, adı geçen yerlere tâyin olunacak daimî temsilcilerin tecrübe, müktesebat ve ünsiyet bakımından kendilerine niyabeten vazife görebilecek nitelikte olmalarını sağlamak maksadiyle, atanma teklifinin, her üç bakanlıkça üzerinde mutabık kalınacak kimse için müştereken yapılması Komisyonumuzda zaruri mütalâa edilmiş ve bu mülâhazalara ilâveten, işlerin süratle ve lâyıkı veçhile görülebilmesini teminen de, sorumlu bakanlıkların kendi görev ve ihtısas sahasına giren konularda daimî temsilcilere talimat verebilmeleri öngörülmüştür.

Bend metninde, ilgili Bakanlıkların talimatlarını usulen ve prensibolarak Dışişleri Bakanlığı vasıtasiyle vermeleri derpiş edilmiş bulunmakla beraber, işin mahiyeti icabı, lüzumlu ve müstacel hallerde Dışişleri Bakanlığı ile mutabık kalınmak suretiyle, talimatların en serî vasıta ile doğrudan doğruya ilgili Bakanlıklarca daimî temsilciliklere verilebileceği, Komisyonumuzca tabiî mütalâa edilmiştir.

5. Millet Meclisi metninin, «Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği» ile ilgili 4 ncü maddesi, sözü edilen teşkilâtın halen yapmakta olduğu görevlerini, 29 Mayıs 1946 tarihli ve 4910 sayılı Kanunun 3 ncü maddesindeki şekle irca etmek suretiyle, 1946 yılından beri malî ve iktisadi alanda vukubulan gelişmelere muvazi olarak sonradan verilen; Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun malî hükümlerinin tatbikatını tanzim ve murakabe, Petrol Kanununun vergi mevzuatı dışındaki malî yönlerinin tedviri, Bankalar Kanununun tatbiki ve bankaların murakabesi, kredi ve faiz hadlerinin tanzimi gibi birçok mühim görevleri kaldırmak suretiyle, bakanlığın görev çerçevesi içinde önemli boşlukların doğmasına; kambiyo murakabe ve tatbikatı ile ilgili olarak ithalât, ihracaat, görünmiyen muameleler ve sermaye hareketleri gibi hususlarda, başta T. C. Merkez Bankası olmak üzere diğer bankalara verilen görevlerin bunlar tarafından yapılmaması gibi iktisadi ve ticari hayatımızda çok ciddî etkiler yaratabilecek duraklamaların, karşılıkların meydana gelmesine sebebiyet verecek mahiyette görülmüştür.

Diğer taraftan, Komisyonumuzdaki müzakereler sırasında, Hükümetin görüşü olarak sarahaten ifade ve beyan olunan sorumluluk ve yetki vahdetinin sağlanması amaciyle, Maliye Bakanlığının, tediye muvazenesinin, kamu maliyesinin ve özellikle yatırım projelerinin iç ve dış finansmanlarını sağlamakla görevli ve sorumlu bir bakanlık olduğu noktasından hareketle, bu kanunun 1 nci maddesinin 1 nci bendindeki «mütaakıp bendler ve maddeler hükümleri saklıdır» ibaresinde ifadesini bulan hüküm muvacehesinde, yabancı devletlerden, milletlerarası kurullardan ve finansman bankalarından sağlanacak dış kredi ve malî yardımlara munhasır olmak üzere; Maliye Bakanlığının; dış temas, müzakere ve milletlerarası andlaşma akdi yetkisine sahibolabilmesi; Türkiye'ye yardım konsorsiyumu ve Avrupa Para Birliği (EMA) gibi milletlerarası kurul ve kuruluşlarla dış kredi ve malî yardım alınmasına müncer olabilecek temas ve müzakerelere girişebilmesi ve bunlarla muhaberatta bulunabilmesi; yabancı devletlerle ve milletlerarası kurullarla yapılmış iki ve çok taraflı dış kredi ve malî yardım andlaşmalarının tatbikatı ve alınan dış kredi ve malî yardımların kullanılması ile ilgili olarak, Türkiye'deki Amerikan Yardım Heyeti (AID), yabancı devletlerin ve milletlerarası kurul ve kuruluşların Türkiye'deki bu işlerle ilgili temsilci ve temsilcilikleri ile temas ve müzakerelere girişebilmesi göreviyle vazifelendirilmesi öngörülmüştür.

Yukarda mâruz boşluk ve aksaklıkları gidermek ve derpiş edilen hususları yerine getirmek üzere, Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesinin 1 nci ve 2 nci bendlerinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Komisyonumuzca kabul edilen metnin 1 nci bendi sonuna, Maliye Bakanlığının, ekli (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolara müsteniden ihtiyaç ve lüzum halinde her hangi bir sefaret ve konsolosluğumuz nezdinde maliye ve iktisat müşavirlik ve ataşelikleri tesis edebileceği, Maliye Bakanlığının bu madde ile kendine verilen dış temas, müzakere ve andlaşma yapmak görevini, bu kanunun 1 nci maddesinin 1 nci bendinde yazılı «mütaakıp bendler ve maddeler hükmü saklıdır» ibaresine müsteniden yürütebileceğini tasrih babında ve 91 sayılı Devlet Plânlama Teşkilâtı Kanunu ile 933 sayılı Kanun hükümlerinin saklı olacağına dair hüküm konulmuştur.

Komisyonumuzca kabul edilen 2 nci bend, Maliye Bakanlığının 1 nci bendde tadadedilen görevlerini ifa ederken, daimî kadrolar almak suretiyle memur mevcudunu artırmamak ve bütçeye malî külfet yüklememek maksadiyle, zaman zaman işlerde görülebilecek artış ve kesafet muvacehesinde diğer daire, müessese, kurum, teşekkül ve bankalardan geçici bir müddet için eleman alıp çalıştırabilmesini sağlamak maksadiyle tedvin olunmuştur.

6. Yürürlükten kaldırılan hükümlere ilişkin 9 ncu maddede, sarahat temin edilmek maksadiyle lâfzî değişiklikler yapılmış ve madde bu suretle kabul edilmiştir.

7. Geçici maddenin 2 nci bendi, Dışişleri Bakanlığına devredilecek evrak ve belgelerin, bu kanunun yürürlüğe girmesine kadar diğer bakanlıklar ve onlara bağlı temsilcilikler tarafından yürütülmüş olan dış temas, müzakere ve milletlerarası andlaşma görevlerinden, işbu kanunla Dışişleri Bakanlığına devredileceklere munhasır bulunduğunun belirtilmesi ve sadece devredilen görevlerle ilgili evrak ve belgelerin söz konusu edildiğinin tasrihi sadedinde değiştirilmiştir.

8. Millet Meclisi metninin yukarda sözü edilenler dışında kalan diğer madde ve bendleri, komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

III - Teklifin, önemine binaen Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü
Ankara	İstanbul
Y. Köker	E. Adalı
Kâtip	
Kırşehir	Çanakkale
H. Özmen	Z. Termen
İmzada bulunamadı.	
Hatay	İstanbul
M. Deliveli	Ş. Akyürek
İstanbul	Konya
H. Berkol	S. Çumralı
Manisa	Muş
D. Barutçuoğlu	İ. Bingöl
Samsun	Samsun
R. Rendeci	F. Tevetoğlu
Tekirdağ	Van
C. Tarlan	F. Melen

BAŞKAN — Görüşülme süresine ilişkin bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1254 sıra sayılı kanun tasarısının tümü ve maddeleri üzerinde yapılacak konuşmaların 10 ar dakika ile sınırlandırılmasını arz ve teklif ederim.

Samsun
Enver Işıklar

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde Sayın Gündoğan Grupu adına, buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; kanaatimizce Türkiye'nin dış münasebetleri ve dolaylı olarak ekonomik durumunu yakından ilgilendiren bu kanunun müzakeresine başladığımız bu sırada, bilhassa bu kanun üzerinde mesai sarfederek olumlu sonuçlara gitmeyi kolaylaştıran komisyonumuzun mesaisini, Hükümet tasarısına nazaran getirdikleri bu..

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Hükümet tasarısı değil.

C. H. P. GRUPU ADINA FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Pardon, kanun teklifi bakımından öğmek gerekir. Sayın Bakan, söz at-

mak varsa eğer, biz de böyle yapalım. Cevat Açıkalın ve 12 arkadaşının hazırladıkları bu teklifi benimsiyen Hükümet, Başbakan dâhil, Millet Meclisi de bu kanunun Millet Meclisinde aynen teklif gibi çıkmasını öngörmüş, Sayın Devlet Bakanı Öztürk Millet Meclisinde bu teklifin Hükümet görüşü olduğunu ifade etmiş, Sayın Devlet Bakanı Öztürk, ondan sonra Senato Komisyonuna gelmiş, Senato Komisyonunda önüne serilen deliller muvacehesinde bir kompramiye razı olmuş ve bugün Senato Komisyonunun sayesinde bu kanun az çok anlaşılır hale gelmiştir.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Böyle değil.

C. H. P. GRUPU ADINA FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Bunu söylüyorum, bana lâf atmanın anlamı var mı?

BAŞKAN — Sayın Öztürk rica edeceğim, hatip görüşlerini tam bir serbesti içerisinde ifade etme hakkına sahiptir.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Tahrif etmeye hakkı olmadığını söylüyorum.

BAŞKAN — Ama, müdahale etmeyin rica ederim.

C. H. P. GRUPU ADINA FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Sayın Bakanın endişesini anlamak mümkün olmuyor. Çünkü bu teklifin, biraz evvel arz ettiğim gibi, bundan evvelki dönemde kontenjan grubuna mensup Cevat Açıkalın'ın teşebbüsü ile ele alındığını hep biliyoruz. Biz Senatoda Karma Komisyonun bu kanun teklifi üzerinde yaptığı tasarrufu övmeye yeltendik. Teklif sözünü de kullandık. Tasarı sözünü kullanmışsak, Hükümetin biraz evvel arz ettiğim candan benimsemesine işaret içindir.

Değerli arkadaşlarım, bir noktaya da işaret etmek isterim, sözüme başlamadan evvel. Bu kanun kapsamı itibariyle Türkiye'de yalnız Dışişleri ile veya dış ekonomik münasebetlerle ilişkisi olan kişiler tarafından kolaylıkla anlaşılabilir bir kanun. Ama, bu zümrelerin dışındaki kişiler tarafından kolaylıkla, birden bire anlamına varılması mümkün olmıyan bir kanun teklifi. Gönül arzu ederdi ki, Senato Karma Komisyonu, Geçici Komisyonu sözcüsü parti sözcülerinden veya Senatoya mensup kişilerin konuşmaya başlamasından önce bu kürsüde bu kanunun bütün inceliklerini, kapsamını ve delâletlerini ifade etsin de, herkes hangi kanunun müzakere edildiğinden başka, bu kanunun Türk sosyal, ekonomik ve siyasal hayatına nasıl etki yapıp yapmadığını daha iyi anlıyabilsin. Çok iyi olurdu, komisyon sözcüsü bu hussta izahat vermiş olsa idi. Ama, görüyorum ki, komisyon sözcüsü böyle bir izahat vermeye yanaşmıyor.

Şimdi değerli arkadaşlarım, kanunun tümü üzerinde görüşlerimizi bildirmeye çalışacağım. Bütün tenkidlerim, başından söyliyeyim, bu teklife müteveccihtir. Hükümetin benimsediği bu teklife teveccüh edecek olan tenkidlerimin Senato Komisyonundan gelen şekle aidolmadığını belirtmek isterim. Senato Komisyonundan gelen şekil ile Hükümetin benimsediği teklif arasında cidden önemli farklar var. Bu önemli farklar ise sadece bir komisyonun, Millet Meclisinden gelen bir metni değiştirmiş olmak için birtakım tadilâta uğrattığı şeklinde değil, ama Türk ekonomik ve sosyal hayatını, siyasi hayatını çok yakından ilgilendirdiği için bilinçle yapılması bakımından önemli. Bu kanun teklifi kanımızca bir reaksiyonun tipik misali olarak gözüküyor. İhtilâlden önce Türkiye'nin dış ilişkileri belli bir kanun çerçevesi dâhilinde yürütülüyordu. Ve dış ilişkilerimizin yürütülmesinde birinci derecede rol oynıyan mesul merci de Dışişleri Bakanlığı idi. Dışişleri Bakanlığı Türkiye'de iç durumu çok defa hesabetmeksizin dışarda daha dolâr kazanmak amaciyle, çoğu zaman Türkiye menfaatleriyle bağdaşmıyan münasebetlere girişiyordu. Ne pahasına olursa olsun, ücreti ve değeri ne kadar ağır olursa olsun, daha fazla dolâr kazanma, borç dolâr kazanma amaciyle çalışan bir Bakanlığın Türkiye maliyesini ve Hazinesini, Türkiye'nin ekonomik gidişini kötü etkilemiş ve hakikaten Türkiye'yi çok zor duruma düşürmüştü. 1958 senesi 4 Ağustosunda Türkiye'ye yardım eden büyük ekonomiye sahip ülkelerin, ülkemizin içine düştüğü çıkmazdan kurtulmak için, ülkemizi nasıl ağır şartlarla stabilizasyon kararları almaya sevk ettiği hepinizin hatırlarınızdadır. Türkiye 1958 senesinin 4 Ağustosunda, başkalarının kendisine kabul ettirdiği stabilizasyon kararları ile büyük şeyler kaybettiğini görmüştür. Ve Türkiye'de dış münasebetlerin ister siyasal, diplomatik, ister ekonomik yönde olsun, Dışişleri Bakanlığınca yürütülmesinde böyle bir sonucun doğması bütün Türklerin gözünde bü-

yük bir uyanıklık, kafalarında büyük bir uyanıklık meydana getirmiştir. İşte onun bir reaksiyonu olarak ihtilâli mütaakıp ve ihtilâlden bir ay sonra Temmuz 1960 da 13 sayılı bir Kanunla Türkiye dış ilişkilerinin tedvirini Dışişleri Bakanlığından almak bilhassa ekonomik meselelerdeki ilişkilerin tanzimini Dışişleri Bakanlığından alıp Maliye Bakanlığına yahut Hazine Genel Müdürlüğüne bağlama yoluna gidilmiştir. Kanımızca çok isabetli hareket edilmiştir. Çünkü biz öyle inanıyoruz ki, Dışişleri Bakanlıkları tarihten gelme ve tarihin belli çağlarında sadece birtakım siyasal münasebetleri, diplomatik münasebetleri tedvire yararlı, yeterli bakanlıklardır. Sonradan dünyanın gelişmesi suretiyle meydana gelen birçok yeni varlıkların çoğu zaman farkında dahi olamamışlardır. Dışişleri Bakanlıkları. Çünkü onlar bildiğimiz diplomatik münasebetleri idare ederken dünyada husule gelen ekonomik değişmeler, sosyal değişmeler âdetâ onların dışında cereyan etmiştir. Bundan başka dış münasebetlerle iç münasebetler o kadar birbirine girmiştir ki, artık ayriyeten bir Dışişleri Bakanlığı idaresi bir anlam taşımaz olmuştur. Bir endepandans yerine, istiklâl yerine, enterdepandans fikri hâkim olmaya başlamış. Bakanlıklar arası, daha doğrusu bir ülkenin ekonomik ve sosyal işlerini bir arada yürütmeye yararlı bir yönetim tarzı aranmaya başlamıştır. İşte Dışişleri Bakanlıklarının yetersizlikleri böylece anlaşıldıktan sonra ve Dışişleri bakanlıklarının gelenekleri de yeni dünyaya uymıyan bir tarzda tekevvün ettiği için, dış münasebetleri Dışişleri bakanlıklarından başka bakanlıklar vasıtasiyle idame ve idare etmek lüzumu ve zarureti hâsıl olmuştur. Türkiye'de de işte 13 sayılı Kanun biraz evvel arz ettiğim hem hususi sebepler yönünden, hem de klâsik ve değişen bir dünya şartları yüzünden bu hale dönüşmüştür.

Değerli arkadaşlarım, 13 sayılı Kanunla kurulan düzen, hiç şüpheniz olmasın ki, kendinden evvelki düzenden çok daha ileri bir düzendi. Önce anlamı vardı bu düzenin. Çünkü bir memleketin muvazene unsuru Bakanlık, hiç şüpheniz olmasın, Maliye Bakanlığıdır. Bu her zaman böyle kalacaktır. Bu hangi memlekette müşahede de bulunursanız bulunun hep böyle olmuştur ve böyle olacaktır. Çünkü Maliye Bakanlığı bir milletin gelirlerini ve giderlerini hesaplamaya memurdur. Maliye Bakanlığı yatırımların finansmanı ile meşgul bir Bakanlıktır. Maliye Bakanlığı finansman kaynaklarının yaratılmasını temine memur bir Bakanlıktır. Maliye Bakanlığı koordinasyonu sağlamaya vazifeli bir Bakanlıktır. Maliye Bakanlığı dış ticaret muvazenesini dahi ülke ıehine sağlamaya yetkili, daha doğrusu görevli bir Bakanlıktır. Bu kadar geniş yetkisi olan ve tabiî sorumluluğu olan bakanlığın dış ilişkilerde söz sahibi olması kadar tabiî bir şey olamaz. Bu itibarla 13 sayılı Kanunda kurulan düzen, özellikle tarihimize geçen durumları da nazarı itibara alınırsa, fevkalâde gerekli bir düzen idi. Şimdi 13 sayılı Kanunla kurulan düzen yerine başka bir düzen getirilmek isteniyor. Maliye Bakanlığının salâhiyetli oldulu yerlerde Dışişleri Bakanlığının salâhiyetli olması derpiş ediliyor. Filhakika Dışişleri Bakanlığının bu kanun teklifinde olduğu gibi değil, Senato Komisyonunca kabul edilen şekli ile bâzı dış münasebetleri tanzimde yetkili olması doğrudur ve lüzumludur. Aleyhinde olmak mümkün değil. Belki hakikaten tecrübeden gelen birtakım kargaşalıkları önlemek istemektedir bu teklif. Ama hükümetin veyahut teklifi yapanların anladığı mânada değil. Senato Komisyonunda kabul edildiği mânada en başta kanun teklifinde yazılmadığı, fakat komisyonca konulduğu gibi Maliye Bakanlığının, Hazinenin tabiî, Maliye Bakanlığından maksadımız Hazine olduğu belli ve İktisadi İşbirliği Genel Sekreterliği olduğu belli, İktisadi İşbirliği Teşkilâtı olduğu belli; oradaki görevleri ve yetkileri teklif ile kaldırılmak istenmiş bulunmakta idi. Fakat Senato Komisyonu bu yetkilerin kaldırılmasındaki mahzuru görerek, bilhassa 1 nci maddeye ve 4 ncü maddeye gerekli hükümleri koymak suretiyle Türkiye Devletinin idaresinde dış ilişkilerin yürütülmesinde sorumluluğu olan bakanlığın aynı zamanda yetkisi de bulunması imkânını sağlamış bulunmaktadır.

Yalnız GATT dedikleri gümrük işleri ile uğraşan uluslararası teşekkül ve OCDE'de bulunan temsilciliklerin artık eskisi gibi Maliye Bakanlığına değil, Dışişleri Bakanlığına bağlı olmasını kabul etmiş, bir nevi Maliye Bakanlığı bunu gerekli saymış veya fedakârlık etmiş

de olabilir, ama her ne ise bu iki teşekkülde artık Dışişleri Bakanlığı söz sahibi olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bu kanun münasebetiyle şu hususu arz etmeye mecburuz ki, CHP olarak biz dış borçlanmaların şartlarına ve dış borçlanmalar yüzünden ekonomimizin sokulmak istenen istikametine karşı bulunuyoruz. Daha cesurca bir söz edeyim. Biz dış borçlanmaların yekûnundan ürken bir parti değiliz. Ama dış borçlanmalar yüzünden ekonomimizi belli bir istikamete çevirmemizi istiyen ülkelerin baskısına karşıyız. Aldığımız borçların miktarı milyonlara, milyarlara varması mümkündür. Bunun önemi yoktur. Çünkü bu borçlarla biz şayet bizim anladığımız mânada bir sanayileşme süreci içine girersek bunları ödemek, kurtulmak ve Türkiye'yi gelişmiş bir memleket haline sokmak mümkündür. Fakat karşı olduğumuz nokta şudur ki, dış borçlanmaları almakla yetinmiyoruz, daha doğrusu dış borçları bize verenler dış borçları yüksek faizle vermekle, kısa vâdeli vermekle yetinmiyorlar; bilhassa bu aldığımız paraları belli alanlarda kullanmayı bize cebrediyorlar. Bu ise bizim ülkemizin kalkınması ve sanayileşmesini geciktiren, yok eden, hattâ imkânsıza götüren bir usuldür. Bütün borç veren ülkelerin dikkatle izledikleri prensip bu oluyor. Biraz gelişmiş ülke bana muhtaçtır. Ben o az gelişmiş ülkeye borç vermeye kaadirim. Şimdi ben o az gelişmiş ülkeyi iki yönden bağlı tutmaya çalışmalıyım. Bu parayı azar azar vermeliyim. Verdiğim parayı da dilediğim yerde kullandırmalıyım. Eğer böyle yaparsam bu ülke benim hem hammadde kaynağım olur, ucuz hammadde alırım, hem de pazarım olur, mamullerimi buna satarım. Çünkü kendisinin gücü olmıyan bu memleket benden aldığı para ile dünya piyasalarında daha ucuza da bulsa o malları alamaz, zorunlu bir pazarım olur, benim paramla benim malımı alır, bana borçlanır. Yüksek de faiz alırsam, kısa vâdede para geri gelirse, benim için mesele kalmaz, demektedir. Şimdi meselenin düğümlendiği nokta burasıdır. Bizim bağımlılıktan korkmamızın sebebi budur. Bağımlı dediğimiz zaman hemen herkesin aklına eli kolu bağlı yahut hudutlarında yabancı askerler bekliyen ülke geliyor. Hayır. Bağımlılık bir ülkede takibedilmesi gereken kalkınma yöntemlerinin o ülkenin kendi çıkarlarına uygun ve zorunlu yollardan geçmesini önleyici dış ekonomik tesirlere derler bağımlılık. Biz çoğu defa bu bağımlılığın büyük ekonomiye sahip ülkelerden geldiği için sanki onlara karşı ve düşman bir parti imiş gibi gösterilmek istenir. Bütün ekonomilerden gelen bağımlılıklara karşı olduğumuzu şimdi ifade ediyorum. Mahiyetini tamamiyle bilemiyorum, duydum, inşallah yanlış duymuşumdur. Sovyet Rusya ile AP İktidarı tarafından yapılan bâzı sınai anlaşmalarda Sovyet Rusya'ya bağımlılık teşkil edecek maddeler olduğu söyleniyor. Eğer böyle maddeler varsa bu kabîl maddeler varsa, açıkça ve seçikçe ilân ediyorum buradan; aynı şiddetle ve hiddetle, nefretle karşısındayız. Mesele bağımlılıktır veya bağımsızlıktır. Bunun Sovyet Rusya'sı ile Amerika'sı arasında bir fark yoktur. Benim ülkem açısından farkı yoktur. Dün bir arkadaşım askerî mâlûllerle harb mâlûlleri arasındaki farkı belirtirken, kullandığı bir tâbire değineceğim, kanuna dokunmuyorum, «çıkan gözdür, nerede çıkarsa çıksın, göz açısından önemi, farkı yoktur.» der. Benim için de, bizim için de farkı yoktur bağımlılığın. İşte şimdi biz bu bağımlılığı daha fazla artırıcı olduğunu, 1950 ile 1960 arasındaki tatbikattan gördüğümüz Dışişleri Bakanlığı marifetiyle yürütülen dış ilişkiler, bilhassa dış ekonomik ilişkilerde Dışişleri Bakanlığının, teklifte olduğu gibi ve Hükümetin de kabul ettiği ve benimsediği gibi, yürütülmesine karşıyız. Ama Senato Komisyonunun kabul ettiği şekilde bu meselenin aslında bir diplomasi meselesi değil, diplomatik mesele değil, bir iç ekonomik mesele olduğu anlaşılmış ve bu kanunda Senato Komisyonu olarak yapılan tadilât bizim anlayışımıza uygun düşmüştür. Bu bakımdan tekrar tekrar Senato Komisyonunun çalışmasını övmek isterim. Kâfi midir? Hayır. Daha açık, daha seçik, daha kolay, daha rahat, daha anlaşılır bir kanun haline getirilebilirdi. Ama yapılamamış.

Değerli arkadaşlarım, halbuki bu meseleler yeni de çıkmış değil. Elimde bâzı kitaplar var. Bunlar da dış hizmetleri ve teşkilâtlandırılması diye yayınlar yapılmış, resmî yayınlar yapılmış. Yabancı mütehassıslar tarafından birtakım raporlar verilmiş. Keşke bunlar daha önceden hepimizin malumu olabilseydi, keşke bunlar bu kanun hazırlanırken nazarı itibara alınsaydı.

Bizde tabiî daha çok malûmatla buraya gelmiş olurduk.

Değerli arkadaşlarım; bu kanun uzmanlar diplomasisini getirmek istiyor; benim anladığım kadarı, uzmanlar diplomasisi yaratılmak isteniyor. Buna çok taraftar olduğumuzu arz etmek isterim. Uzmanlar diplomasisinden maksadımız ekonomik, sosyal ve malî meselelerde ve bilhassa bir ülkenin kendi iç sorunlarında uzman olan, ülkeyi okuyabilen insanların diplomasisidir. Yoksa vaktiyle geleneklerde olduğu gibi, bir kıralın kızının hangi kralın oğluna münasip düşeceğini kovalıyan veya basit haber alma işleri ile uğraşan bir diplomasi yerine, artık bir ülkenin sömürülmekten ve bağımlılıktan nasıl kurtulacağını, kalkınma süreçlerini kendi kendine tâyin yetkisini nasıl elde edebileceğini, ve ekonomik çıkarlarını en az kayıpla nasıl sağlıyabileceğini öngören ve o uğurda çalışan bir diplomasiye girmek Türkiye'nin de, tabiî diğer ülkelerin de, en çok muhtacoldukları bir iştir, gereksinmedir. Ve hakikaten burada Dışişleri Bakanlığı mensuplarından olmaksızın birtakım kişilerin birtakım görevlere, elçiliklere vesaire atanmasını öngören madde hakikaten iyi bir madde. Bu eskiden de yapılabilirdi, ama şimdi sarahate kavuşmuş ve iyi bir hale gelmiş. O bakımdan Uzmanlar diplomasisine doğru bir gidiş çok iyi bir hale girmiş.

Değerli arkadaşlarım, bu kanunun bir noktası var ki, bunu sonradan ve madde geldiği zaman uzun uzun arz edeceğim. Fazla vaktinizi almamak için şimdi üzerinde durmıyacağım. Ama işaret etmeden geçmiyeceğim, bu kanunun dördüncü madesi ki, bence en önemli maddesidir, orada Türkiye ile ilgili ekonomik dış ilişkilerin nasıl yürütüleceğini ve burada kimin yetkili olacağını yazıyor. Hakikaten geniş, kapsamı itibariyle fevkalâde anlamlı, ama maddenin birinci fıkrasının sonun doğru «30 Eylül 1960 tarih ve 91 sayılı Kanun ile 28 Temmuz 1967 tarihli ve 933 sayılı Kanun hükümleri saklıdır» diye bir fıkra var. Bu fıkra üzerinde Yüksek Senatonun, Yüce Senatonun hassasiyetle duracağını ümidediyorum. Çünkü bu 933 sayılı Kanunun hükümleri saklıdır, sözü ile kasdedilen gayet açıktır. 933 sayılı Kanun aslında yasama yetkisinin yürütme organına devrini öngören bir kanun olduğu bilinmelidir. Bir fevkalâde hal kanunu gibi Türkiye ekonomisini Bakanlar Kuruluna, hattâ Bakanlar Kuruluna değil Başbakanla birkaç uzmanın eline veren bir kanundur. Eğer kanun hatırlarınızda ise lûtfen bakınız görünüz, kanun Anayasa Mahkemesinde dâvalıdır. Şimdi bu bu kanunun hükümlerinin saklı olması, bu dördüncü madenin iyi işlememesine yetecek ve artacaktır bile. Çünkü, bu kanunun birinci madesinde dış kaynaklardan elde edilen gelirlerin ve imkânların yıllık programlarla nerelere tahsis edileceği, nerelere sarfedileceği yazılmıştır. Şimdi bir taraftan dördüncü madde ile miletlerarası ve Türkiye ile ilgili bütün ekonomik münasebetleri anlaşmaları, andlaşmaları daha birçok önemli görevleri Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğine veriyorsunuz. Maliye Bakanlığına bırakıyorsunuz, fakat bin bir güçlükle ve çok ağır şartlarla elde ettiğiniz dış kaynakları, dış yardımları 933 sayılı Kanunun birinci madesindeki hükümle, o kanunla yine kurulmuş bir teşkilâtın emrine veriyorsunuz. Ve o teşkilât Başbakanla birkaç uzmandan mürekkep o teşkilât dış kaynaklardan elde edilen bu varlıkları dilerse ticarete, dilerse sanayie, dilerse turizme dilediği kişiye, dilediği şartlarla borç verme, tahsis etme yetkisini haizdir. Günlerce bu kürsüde mücadele ettiğim o kanun bakınız her yerde kendini hissetttiriyor. Dış kaynaklardan elde edeceğiniz varlıkları bu kanunun dördüncü maddesinde elde eden merci kurum kullanamıyor, ama 933 sayılı Kanunla kurulmuş Başbakanla birkaç kişi tarafından yönetilen bir kurum eliyle dilediği şekilde, dilenildiği şekilde sarfediliyor. Bunu sırası geldiği zaman maddeleri ile ve bunun istitalelerıyle, yapacağı ihtilâflarla nasıl bir sonuca biri götüreceğini arz edeceğim. Ama şimdiden dikkatinizi çekmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu kanun müzakere edilirken, dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da bu kanun sebebiyle atanacak kimselerin, memurların gittikleri yerlerde yetki ve salâhiyetleri tabiî önemli, bir de kazandıkları unvanlar veya derecelerin tekrar eski işlerine döndükleri zaman muhafazasına dairdir. Bu çok karışık bir bürokratik meseledir.

Bunun içinden Maliye Bakanlığı veyahut Bakanlıklar nasıl çıkacaklardır, anlamak çok güçtür. Keşke bu kanun tedvin edilirken bu suretle dışişleri memurları dışındaki memurlardan yapılacak atanmalardan doğacak bürokratik kargaşalıkları önleyici daha açık, daha sarih hükümler getirilmiş olsaydı. Bu itibarla bu hükümlerde de tenkide değer hususlar vardır.

Eğer kanun teklifi Millet Meclisinden geçtiği gibi gelmiş olsaydı bütün dış ilişkilerde hemen hemen tek salâhiyetli merci Dışişleri Bakanlığı olacaktı. Ve Tâbirimi mazur görün, o takdirde 1950 - 1960 dönemindeki durumlara düşmek ihtimali mevcuttu. Hiç değilse başkasının elinde bulunan tokmakla Maliye Bakanlığının davulu dövülecekti. Maliye Bakanlığı da uğraşıp duracaktı ve bir türlü bu işin içinden çıkamıyacaktı.

En son misalini vermek isterim böyle olmasının. Bu plânlama bütçesi münasebetiyle arz ettim. Pakistan tarafından bize ısmarlanan vagonlar sebebiyle Devlet Plânlama Teşkilâtiyle Maliye Bakanlığı arasında çıkan ihtilâf demiyeceğim, tesadüfen Maliye Bakanlığının haber alması üzerine meydana gelen durum, bilmiyorum, halledildi mi? Yoksa aynı ağırlığı muhafaza ediyor mu? Çünkü bildiğiniz gibi, o zaman o vagonların teslimi yüzünden bir komisoyn bahis konusu olmuş, komisyonun 4 milyondan iki milyonunun Türkiye'de ödenmesi istenmiş, Pakistan Devlet Plânlama Teşkilâtı ile iligili şahsın yakını bu işte görevlendirilmiş, sonra Maliye Bakanlığı bu işi haber almış, oraya gitmiş, tahkikat yapmış, işi durdurmuş ve saire diye işittik. Bunlar tabiî Maliye Bakanlığının içinde olmadığımız ve elimize böyle birtakım doğrulayıcı belgeleri geçirmek imkânı olmadığı için bir geçmiş edatiyle ifade ediyorum. Çok dilerim ki, böyle bir kargaşalık ve keşmekeşlik olmamıştır ve Türkiye menfaatleri haleldar olmamıştır. Eğer olmuş da Maliye Bakanlığı bunu önlemişse Maliye Bakanlığına yaptığım övgü de yerinde olacak demektir.

Değerli arkadaşlarım, daha fazla vaktinizi almıyayım. Bir reaksiyona, reaksiyon olarak gelmiş olan teklif şayanı şükrandır ki, Senatomuzda oldukça düzeltilerek iyi bir duruma sokulmuştur. Dışişlerinde vahdeti temin etmek kasdiyle yapılan bu teklifin Senatoda dönüştürülen şekli istenilene çok yakındır. O itibarla olumludur. Ancak bâzı mahazurlarını arz ettim. Onları da burada Umumi Heyetinizde müzakere sırasında vereceğimiz tadil teklifleriyle düzeltirsek bu kanun en az mahzurla çıkmış olur ve Türkiye hayatına da etkili olabilir.

Bu bakımdan saygılarımı sunar, teşekkür ederim efendim. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Hükümet adına Sayın Devlet Bakanı buyurun.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Sayın Başkan, değerli senatörler; Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına konuşan sayın sözcü münakaşa ve müzakere mevzuu olan konunun tamamen dışında başka hususlara temas etmemiş olsalardı, Cumhuriyet Hükümetini şu veya bu şekilde itham etmek suretiyle bir siyasi nema düşünce ve hesabı içinde konuşmamış olsalardı huzurlarınızı işgal etmek niyetinde değildim.

Meselenin esasını müzakere ederken, arkadaşımızın neden hiç ilgisi olmıyan konulara temas ihtiyacı duyduğunu anlamak güç değildir. Bu bir alışkanlık, bir itiyat, bir de hesap meselesi olarak görünüyor. Ne yapmak istediklerini şüphesiz kendileri bilirler. Biz onların hareket tarzını düzenlemek durumunda değiliz. Yalnız vakaları olduğu gibi tam bir açıklıkla müspet delillerle ortaya koymaya mecburuz. Tahrifatı önlemek bizim vazifemiz, hepimizin vazifesi.

Muhterem arkadaşımız evvelâ dediler ki, bu bir Hükümet tasarısı. Bu, noktai hareket olunca, tabiatiyle Hükümetin Meclisteki tutumu, bilâhara Senatoda bir çelişme halinde, Senato komisyonunda bir çelişme halinde bulunduğunu ima edecek tarzda yine Hükümetin icraatına dokunan bir ithamı serd ettiler.

Muhterem arkadaşlar, meselenin esası şu : Evvelâ, yerimden de işaret ettiğim gibi, bu bir kanun tasarısı değildir. Bu teklif C. H. P Meclis Grup Reisinin de imzasını taşıyan, dış politikada büyük tecrübesi olan değerli arkadaşlarımızın, yine parlömanter hayatta emek vermiş tecrübeli devlet adamlarının bir araya gelerek bir ihtiyacı tesbit etmek suretiyle, bunu karşılamak maksadına mâtuf bir teklif olarak Meclislere intikal etmiştir.

Aslında bundan evvel Cumhuriyet Hükümetinin, A. P. iktidarının Hükümet programında da dış temsilde vahdeti sağlamak üzere mevzuatta lüzumlu tadilât yapılacağı hususu derpiş edilmiş ve taahhüt edilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh, takdimen böyle bir fikrimiz, düşüncemiz ve taahhüdümüz mevcuttur ve hükümet programında da yerini almıştır..

Meclisteki müzakereler sırasında sayın sözcü Sayın Başkanımızın ve benim Devlet Bakanı olarak konuşmalarıma temas etti, bilâhara yapılan tadilâtla gerek bu konuşmaların, gerek Meclisteki metnin değişmiş olmasını konuşmalara ayrı istikamette bir teklif şeklinde, Hükümetin düşüncelerine aykırı olarak bir teklif halinde Senatoya gelmiş olmasını, Senato Komisyonunun bir başarısı olarak söyledi. Şüphesiz Senato Komisyonunun başarısı ayrı meseledir. O başarıyı biz de her zaman takdir ederiz, her zaman tebrik ederiz. Ama bu noktadaki bağlantı yanlıştır.

Bunu şimdi Millet Meclisinde Sayın Başbakanımızın ve benim yaptığım konuşmadan küçük iki pasaj okumak suretiyle delillendirmeye çalışacağım.

Sayın Başkanımızın konuşması şudur, izah ediyorlar 13 sayılı Kanunun değiştirilmesi lüzumunu belirtiyor ve nihayet son kısımda şunu söylüyorlar : «Tafsilâtı ne olacaktır? Kanun maddeleri geldiği zaman değerli milletvekillerinin itirazları varsa, telkinleri, talepleri varsa bunlar üzerinde münakaşasını yapacağız ve en iyi şeklini bulacağız. Meselenin prensibine gelince, meselenin prensibi devletin temsilinde vahdetin sağlanmasıdır.»

Benim konuşmamdan bir pasaj okuyacağım :

«Devlet Bakanı Seyfi Öztürk - Muhterem arkadaşlarım, devletin çok başlı hale gelmesi, işlerin dağınıklık içinde görülmesi sayısız mahzurlar tevlidetmektedir. Bunun biran evvel önlenmesi zarureti de aşikârdır. Bu mucip sebeplerle, Hükümet olarak, 13 sayılı Kanunun kaldırılmasını zaruri, lüzumlu ve faydalı görmekteyiz. Ancak teknik hususlarda bir çok talepler vardır, bunları ayrı ayrı eleştirecek durumda değilim. Geçici Komisyon teknik konularda maddeler üzerinde arz ettiğimiz bu espri içinde, gerekli tadilâtı yapacaktır.

Takdir yüce heyetindir, hükümetin görüşünü arz ediyorum.

Ancak komisyon ve Yüce Meclis Gündemine ve müzakeresine hâkim olduğu için, her hangi bir tadilâtı kabul etmiyerek tasarıyı Meclisten çıkarmış ve Senatoya sevk etmiştir.

Senato Komisyonumuzda yine Sayın Gündoğan'ın basılmış rapordaki ilk sayfaya atfı nazarda bulunmadığını zannediyorum. Komisyon, hükümet adına bizi çağırmıştır ve orada aynen yazılı olduğu üzere Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün kanun teklifiyle temin edilmek istenen dış temsilde vahdet prensibinin sorumluluk ve yetkide vahdet prensibiyle birlikte mütalâa edilmesinde zaruret bulunduğu, bu anlayış neticesinde ihtisasa ve teknik konulara taallûk eden hususlardaki temas ve müzakere yetkisinin ilgili Bakanlıklar eliyle kullanılmasının, bu bakanlıklara tahmil edilen sorumluluk muvacehesinde, tabiî bir sonuç olduğu, bu esaslar çerçevesinde yapılacak değişikliklerin hükümetçe komisyonumuzun takdirine bırakıldığı yolundaki beyanına komisyonca da aynen iştirak edilmiştir. Demek oluyor ki burada bir tehalüf ve tenakus yoktur, bir çelişme yoktur. Teklif olarak geldiği için aslında Yüce Meclislerimize tasarı ve teklif olarak bunların gelmesinin hikmeti, bu kelimelerin içinde meknuz ve mevcuttur. En mükemmel şeklini Yüce heyetlerin komisyonları ve Umumi Heyetleri müzakere ederek tasarı ve tekliflere en iyi şekli verirler. Bunu hiçbir zaman biz bir nevakıs olarak mütalâa etmiyoruz. Yalnız cereyan eden muamele bu tarzdadır. Sayın sözcü bunun tamamen aksine ve dışına bir mütalâa bir görüş serd etmiştir.

Muhterem arkadaşımız konuşmasının bir yerinde, Sovyet Rusya ile yapılan bir anlaşmaya temas etti ve dediler ki «bizim bağımsızlığımızı Sovyet Rusya lehine takyid mahiyeti taşıyabilecek bâzı hükümler olduğuna dair istihbarım var.» Çok muğlak bir cümle. Ne tarafından çekerseniz çekiniz. Tabiî bu muğlak cümle, kademe kademe, taşraya nasıl empoze edilecek bunu anlamak kolay değil. Ama demek istediği şu : Cumhuriyet Hükümeti, Adalet Partisi iktidarı Hükümeti Sovyet Rusya ile anlaşma yapmış; Türkiye'nin bağımsızlığını tahdidedecek mahiyette bâzı hükümler varmış. Bunu kimseye anlatamazsınız. Bu yalanı kimseye yuttura-

mazsınız Sayın Sayın Gündoğan; gayet açık söylüyorum, bunu kimseye yutturamazsınız. A. P. Hükümeti, Devletin dış itibarını korumakta, millî menfaatleri korumakta, hiçbir devirle mukayese yapmak âdetim değildir, en büyük hassasiyetin içindedir, en büyük dikkatin içindedir. Bunu biliniz, bunu anlayınız.

Bir ikinci konuya temas ettiler; «Pakistan'a vagon satılmış». Muhterem arkadaşlarım demokrasiyi, bir ahlâk ve fazilet rejimi olarak tarif ederiz. Eksik taraflarımızı tadil edeceğiz, tamir edeceğiz, ıslah edeceğiz, en iyiyi, en mükemmeli, en doğruyu, en güzeli bulmaya çalışacağız. Beşeriz, hata edebiliriz. Bizim de hatamız olabilir, konuşmacının da hatası olabilir. Plân müzakeresi sırasında aynı ithamı bugün Devlet Plânlama Teşkilâtında vazife gören çok güzide arkadaşlarımıza Sayın Gündoğan arkadaşımız bu kürsüden yaptı. Hükümet adına çıktım cevap verdim. Bu münakaşa halledildi. Kendileri Yüce Senatonun bir âzasıdır. Bizim beyanımızda gerçeğe aykırı bir durum varsa, Bütçe müzakerelerinden bu yana 3 aydan fazla bir zaman geçti, iki aydan fazla zaman geçti. Bir delille gelip meseleyi tekrar kürsüde konuşabilirlerdi. Ama dış temsil meselesini müzakere ettiğimiz bir sırada tekrar Pakistan'a yapılan bir vagon satışı ile ilgili olarak Türk administrasyonunu suiistimal isnadı altında tutmak gibi bir yuvarlak cümleyi burada kullanıp «muhalefet yapıyoruz, tenkid hakkımızı kullanıyoruz» deyip kürsüden indiler.

Muhterem arkadaşlarım esası şudur: Zabıtlarda mevcut, ama tekrar ediyorum, çünkü arkadaşımız meseleleri anlamakta şahsan tecahül etmekte, tevakki etmektedir. Bir defa daha tekrar etmek istiyorum. Çok şükür Türk teknolojisi, Türk ekonomik imkânları, sanayii vagon alma durumundan kurtulmuş, vagon satar hale gelmiş. Bu, iftihar edeceğimiz bir husus. Ama ne hazindir ki, vagon yapan fabrikayı ikmal edeceksiniz, vagon yapacaksınız, dış pazarlarda rekabet imkânını sağlıyacak kalitede vagon yapacaksınız, satış imkânını sağlıyacaksınız; sonra bir partinin, büyük iddiası olan bir partinin grup sözcüsü gelecek bu sefer satış meselesinin altında acaba ne vardır diye birtakım imalarda bulunacak. Pakistan'a 10 milyon dolârlık vagon satılması öngörülmüş . Devlet Demiryollarımız gerekli münasebetleri kanunlar ve nizamlar çerçevesinde yapmıştır. Devlet Plânlama Teşkilâtı alış verişte aracı değildir. Sadece bu tarz satışta maliyet bakımından bizim menfaatimiz nedir, projenin esası nedir, bu konularda teknik meselelere raci olmak üzere, o sınır içinde kalmak şartı ile bâzı tavsiyeleri daima teşkilâtımıza yapmaktadır. Bu ölçüde teşkilâta bir tavsiyesi olmuştur. Alış veriş tamamen iki memleketin kanuni temsilcileri arasında, hususiyle taraflardan birisi Pakistan Devlet Demiryolları diğeri de T. C. Devlet Demiryollarıdır.

Sayın arkadaşımız yine umumi olarak «Plânlama aracı olmuş, bir komisyon meselesi girmiş, sonra o komisyon meselesi, yani rüşvet, irtikâp, irtişa bunlardan bahsetmek istiyor. Bu komisyon meselesi inşaallah Maliye Vekâletinin aracılığı ile memleket imkânları gitmeden önlenmiştir.» gibi son derece ağır bir ithamı, bir hafif üslûp içerisinde burada arz ve ifadeye çalışıyorlar. Bu da olmaz arkadaşlar. Bu muhalefetin ciddiyetine yakışmaz. Burada Plânlama Teşkilâtının mensupları var.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Biz muhalefeti biliyoruz, sizden öğrenecek değiliz.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Bunu Meclisin zabıtlarından okuyanlar olacak.

BAŞKAN — Sayın Gündoğan...

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Öyleyse bunları nerede konuşacağız?

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Radyodan bunu dinliyenler olacak. Müsaade ederseniz böyle «Komüsyonculuk iki milyon alınmış verilmiş» gibi lâfları, bu kürsüde 13 numaralı Kanunun tadili ile ilgili tamamen mevzuunun dışında bir hususu izah ederken bu kürsülerden beyan etmeyi ciddî telâkki etmek imkâsızdır. Ben söylüyorum, haysiyetli ve şerefli bir iddianın sahibi, iddiasını sureti muvazzahada beyana ve müstenidatı olan delilleri de irae etmek mükellefiyetindedir ve mecburiyetindedir.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sulh Ceza Mahkemesi değil burası, delil getirecek.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Delil irae edemiyorsanız aksi iddiada bulunmayın. Milletin huzuru en büyük mahkemedir. Muhakemenin en büyük yeri burasıdır. Delilleri gösterirsiniz buluruz.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Delilleri siz bulacaksınız.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Meclis araştırması var, gensoru müessesesi var, siz iktidar icra...

BAŞKAN — Sayın Bakan, Sayın Gündoğan. Lûtfen Sayın Gündoğan söz almış bulunuyorsunuz, gelip konuşacaksınız. Karşılıklı konuşmayın.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Herkes iddiasını ispatla mükelleftir elbette. İddiasını ispat edecek. İspatın yolları var, Meclis araştırması yapın, Senato araştırması isteyin, murakabe yolları var, tetkik edin. Ne gizlidir sizlere? Her şey açıktır. Hangi bilgiyi istediniz de vermedik? Sonra arkadaşlar, Devleti idare eden kadroları şu veya bu şekilde itham altında tutmak ne kazandırır? Hiçbirisi bizim şu veya bu şekilde yakınımız değildir. Ama bir dürüstlüğün ve faziletin içerisinde 450 kişi Plânlama Teşkilâtında vazife görüyor. Bu isnadın altında bu arkadaşlarımız dilhun olmaz mı? Istırap içinde olmaz mı? Lûtfen mesuliyet şuuru içinde murakabe vazifesini, muhalefet vazifesini yapmaya alışmamız lâzımdır. Muhalefetin de mesuliyetli olduğunu düşünmek zorundayız. Bu millet muhalefetten de hesap soracaktır. Ne yaptınız? Diyecektir, ne söylediniz diyecektir. Yalnız iktidardan hesap sormıyacaktır, sizin yaptıklarınızın da hesabını soracaktır. Onun için dikkatli olmak lüzum ve zarureti vardır. Bunu tavsiye ediyorum, bir fikir olarak beyan ediyorum. Kabul edersiniz, etmezsiniz Meclisin meselelerini hallettikten sonra milletin huzurunda açık muhakememizi yaparız.

933 sayılı Kanuna temas ettiler. Muhterem arkadaşlarım 933 sayılı Kanun Anayasa Mahkemesinde tetkik edilmektedir. Sayın arkadaşımız müzakeresi sırasında décret loi'dan bahsetti. Hükümete Meclis yetkileri veriliyor dedi. Kendi fikirleridir, şahsi fikridir, hürmet ederiz. «Anayasaya aykırıdır, Devlet eliyle fert zengin edilmeşidir» dedi. Bunları kullandılar. Mesele Anayasa Mahkemesine gitmiştir, tetkik edilmektedir. Mahkeme hiç şüphesiz bir karar verecektir. Kararın neticesini beklemeden Sayın Gündoğan'ın C. H. P. Grupu adına kendisini Anayasa Mahkemesinin yerine ikame etmek suretiyle burada peşin karar vermesi de Anayasa müesseselerine karşı saygı mefhumu ile bağdaşamaz. Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Melen şahsınız adına mı, grup adına mı?

FERİD MELEN — Grup adına.

BAŞKAN — Buyurun.. Sayın Gündoğan söz aldınız. Ancak İçtüzüğün 61 nci maddesi gereğince, bir grupa ikinci kez söz verilebilmesi için diğer grupların sözlerinin bitmesi lâzım. Onun için Sayın Melen'e sordum, eğer Sayın Melen grup adına konuşmasaydı, size söz verecektim. Sayın Melen grup adına konuşacağı için size söz veremiyeceğim. Konuşmaları biter bitmez söz sırası sizindir. Grup adına konuşacaksınız. Sayın Melen buyurun.

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA FERİD MELEN (Van) — Sayın Başkan muhterem arkadaşlar grupumuz bu teklifin Senato Komisyonundan geldiği şekliyle mutabıktır. Bu sebeple teklifin lehinde konuşmak için söz almış bulunuyorum.

Evvelâ şunu arz edeyim; hakikaten, bu konu, yani Dış İktisadi münasebetlerimiz, uzunca bir zamandan beri, bilhassa Hükümet içerisinde bir çekişme konusu ve bir sürtüşme konusu olmaya başlamıştır ve devam etmiştir. Bundan dış iktisadi münasebetlerimiz de zarar görmeye başlamıştır. Böyle olduğu halde, her nedense, Hükümetler müzmin bir hale gelmiş olan bu ihtilâfı halledecek ve bu işe bir istikamet verecek bir kanun tasrasını getirememişlerdir. Bunu benim Hükümette bulunduğum zaman, sorumluluk mevkiinde bulunduğum zamandaki Hükümet de getirmemiştir ve bugünkü Hükümet de, her nedense, böyle bir şeyi üzerine almak istememiştir veyahutta vakit bulamamıştır. Benim görüşüme göre bu, biraz şundan doğuyor; 13 sayılı Kanun çıktığı günden itibaren Dışişleri Bakanlığı ile Maliye ve Ticaret Bakanlıkları arasında bir yetki ihtilâfı haline gelmiştir. Bu konu, şahsan benim Hükümette bulunduğum zaman, bir iki defa Bakanlar Kurulu masasına gelmişti. Dışişleri Bakanlığı, dış münasebetlerin tamamının Dışişleri Bakanlığına bırakılmasına taraftar idi. Buna mukabil; bütçeden, iktisadi politikadan mesul olan Bakanlıklar da bu sorumlulukların gerektirdiği yetkilerin kendilerinden alınıp Dışişleri Bakanlığına verilmesinde mahzur görüyorlardı. Şahsan ben o tarihte Hükümette bir

vetoda bulunmuştum, Bütçenin % 20 sinden fazlasını dış yardımla karşılyoruz, dış döviz gelirimizin % 30 u, bazan onu aşan kısmı bugün maalesef dış yardımlarla ve dış kredilerle karşılanmaktadır. Transferleri yapmakla, zamanında yetiştirmekle Maliye Bakanlığı mesuldur. Bütçe denğesinden evvelâ birinci plânda Maliye Bakanlığı mesuldur. Bu sorumlulukları yüklediğiniz Maliye Bakanlığının elinden kredi arama, bulma yetkisini, istikraz akdetme yetkisini ve dış yardım alma yetkisini ve alınan bu yardımların içerde kullanmaya, tatbikatına ait yetkileri alır ve Dışişleri Bakanlığına bağlarsanız, o vakit Maliye Bakanlığını Dışişleri Bakanlığına tabi ve onun himmetine bağlı bir Bakanlık haline getirirsiniz ve Maliye Bakanlığının sorumluluklarının gerektirdiği yetkilerle mücehhez kılmış olmazsınız. Bu gerekçe iledir ki, o tarihte, o tarihteki Hükümette bu meseleyi hallememiştir. Sanıyorum ki bu ihtilâf Sayın Süleyman Demirel Hükümeti zamanında da devam etmiş ve Başbakan, iki Bakanlık arasını bulmak için bir ayrı gayret ya sarfetmemiştir, veyahutta âtiye taallûk etmiş olduğu için, bu meseleyi halleden bir proje, bir kanun tasarısı Hükümetten gelmemiştir. Bu boşluğu Dışişleri Bakanlığı eski mensubu arkadaşların getirdiği bir kanun teklifi doldurmaktadır. Bu kanun teklifinin kendisi ile mutabık değiliz, ama bu kanun teklifine Senatonun Karma Komisyonu cidden bir esaslı mesai yaparak, iki tarafı memnun edecek ve işin gereğine göre bir formüller bulmak suretiyle halletmiş olduğu için komisyondan gelen şekliyle mutabık olduk.

Muhterem arkadaşlarım, Milletlerarası münasebetlerde klâsik kaide hiç şüphesiz adından da anlaşılacağı üzere, dış münasebetlerin idaresi tamamen Dışişleri Bakanlığına aidolmasıdır, klâsik kaide budur ve tarih boyunca her memleketin dış münasebetlerini Dışişlerine bakan Bakanlıkları temsil etmişlerdir. Ama bilhassa İkinci Dünya Harbinden sonra milletlerarası münasebetler o kadar genişlemiş ve çeşitlenmiştir ki, artık sadece Dışişleri Bakanlığı eliyle bu münasebetlerin yürütülmesine imkân kalmamıştır. Dış İktisadi münasebetler genişlemiştir, ticari münasebetler genişlemiştir, kültür alanında milletlerarasında işbirliği başlamıştır, sosyal meselelerde milletlerarasında işbirliği başlamıştır, malî ve iktisadi konularda milletler birbiri ile işbirliği yapma lüzum ve ihtiyacını duymuşlardır, halkınma dâvalarını birlikte elbirliği yaparak, işbirliği yaparak yürütmeyi düşünmüşlerdir ve nihayet fakir ve zengin memleketler arasındaki iktisadi münasebetlerde işbirliği yapmayı düşünmüşlerdir. Bu sebeple milletlerarası münasebetler hem genişlemiş, hem de birçok milletlerarası teşekküller doğmuştur. Dünya Bankası bunlardan biridir, para fonu bunlardan biridir, Avrupa İktisadi İşbirliği bunlardan biridir, Avrupa Para Bankası bunlardan biridir ve Müşterek Pazar veyahut Serbest Pazar bunlardan biridir, Avrupa Yatırımlar Bankası bunlardan biridir. Hattâ Birleşmiş Milletlerin dahi iktisadi işlerle iştigal eden seksiyonları mevcuttur. Milletlerarası münasebetler bu şekilde genişleyip ve çeşitlendikten sonra, artık dışişleri münasebetlerinin idaresinin yalnız başına Dışişleri Bakanlığınca yürütülmesine imkân kalmamıştır. Çünkü bu işlerin çoğu memleketler içerisinde başka bakanlıklardan doğrudan doğruya sorumluluk konularına giren işlerdir ve aynı zamanda ihtısas istiyen işler olmuştur. Bu sebeple bunların yürütülmesine muvazi olarak dış iktisadi münasebetlerin idaresinde de dünyanın her memleketinde bir gelişme olmuş, birçok memleketlerde faraza Fransa'da Maliye Bakanlığının Dış İktisadi Münasebetler Umum Müdürlüğü vardır. Amerika'da birçok bakanlıklarda böyle teşekküller vardır, bilebildiğimiz ve birçok memleketler bu ihtiyacı duymuş yapmışlardır. Memleektimizde de dış münasebetlerin idaresi eskiden klâsik kaideye uyularak Dışişleri Bakanlığına mevdu idi. Fakat İkinci Dünya Harbinden sonra, bilhassa Marshall yardımı başladıktan sonra Marshall yardımının alınması ve memlekette o tarihte plânlama dairemiz de yoktu, memlekette kullanılması için bir daire ihdas edilmişti, Dış İktisadi Münasebetler Dairesi ve o vakit ilk zamanlarda bu, doğrudan doğruya Devlet Bakanlığına kurulmuştu, bir Devlet Bakanlığı ihdas edilerek ona bağlanmıştı. Fakat çok kısa zaman içerisinde anlaşıldı ki, sürtüşmeler sonunda anlaşıldı ki, bunu Devlet Bakanlığı eliyle yürütmekte mahzur vardır. Bu 1952 de bu daire olduğu gibi Dışişleri Bakanlığına devredildi. Fakat Dışişleri Bakanlığına devredilirken sadece dış müzakereler ve temaslar değil, aynı zamanda Marshall kredisinin, yani dış kredilerin

alınması ve memleket içerisinde kullanılmasına ait politikalar, kararlar verme yetkisi ile birlikte Dışişleri Bakanlığına devredilmişti. Şöyle bir durum hâsıl oldu; ekonomimizde bilhassa mühim bir mevki işgal ettiği için, dış yardım, dış krediler memleketin ekonomi politikasını, Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı veya Sanayi Bakanlığı değil, bu defa Dışişleri Bakanlığı idare etmeye başladı. Hattâ para politikasını da Dışişleri Bakanlığı idare etmeye başladı. Paramızın kurunu dahi Dışişleri Bakanlığı tâyin yetkisini bu kanunla bir nevi ihraz etti. Şüphesiz bu bir ifrattı, zaman ile bunun da mahzurları görüldü. Dışişleri ile Maliye Bakanlığı arasında, Dışişleri Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı arasında sürtüşmeler oldu ve bunun reaksiyonu olarak 1960 da 13 sayılı Kanunun getirdiği sistem, rejim doğdu.

Muhterem arkadaşlar, bu 13 sayılı Kanunla bu defa Dış İktisadi İşler İdaresi tamamen Hariciyeden alınarak, Maliyeye bağlandı ve bâzı kısımlariyle de Ticaret Bakanlığı tavzif edilmişti. Bu kanun dış temaslarda, iktisadi mevzulardaki dış temas ve müzakerelerde Dışişleri Bakanlığının ilgisini tamamen kesiyor ve Maliye Bakanlığına veriyordu. Tatbikatında bulunan bir arkadaşınız sıfatiyle evvelâ bir noktayı söylemek benim için bir borçtur. Maliye Bakanlığının, bilhassa Dış İktisadi Münasebetler Dairesi hakikaten büyük başarı sağlamıştır. Yani vazifeyi deruhde ettiği günden bugüne kadar dış iktisadi münasebetlerin idaresinde, dış kredilerin alınmasında, bunların kullanılmasında üstün başarı sağlanmıştır. Ama, bununla beraber bu da mahzurdan salim bir sistem değildir. Çünkü, dış iktisadi münasebetlerde sadece Maliyenin bir iki memleketteki teşkilâtı ile bu münasebetleri tanzim etmeye tatbikatta, yürürlükte imkân yoktur. Faraza bir konsorsiyum teşkil edildiği zaman, konsorsiyum sadece Amerika'dan veyahut Fransa'dan yani, bizim Maliyenin teşkilâtı bulunduğu memleketlerden değil, Maliye'nin hiç teşkilâtı bulunmadığı; İsveç gibi, Holânda gibi, Avusturya gibi memleketlerin iştiraki ile kuruldu. Ve bundan da devamlı müzakereler yapmak lâzımgeldi. Bu müzakereler her vakit konsorsiyum içinde değil, konsorsiyum dışında da cereyan ediyordu. Yine bir kredi istendiği zaman bunu politik temaslar, politik teşebbüslerle bilhassa diplomasi yolu ile takviye etmek lâzımgeliyordu. Maliye Bakanlığının dışarıda geniş teşkilâtı olmadığı ve bu teşkilâtı tamamen Dışişleri Bakanlığına bağlı olduğu için, bu temasları yine Dışişleri Bakanlığı vasıtasiyle yapmaya mecbur kalıyordu Bu hem geçikmeye sebeboluyor, bir bakımdan hissi sebeplerle, bâzı alışkanlıklar dolayısiyle de bâzı mahzurdan salim olmadığı tatbikatta görülüyordu. Zamanında teşebbüsler yapılamıyor, şu oluyor, bu oluyordu... Bundan da ibaret değildi. Dış iktisadi münasebetlerde de bir dağınık kütle hâsıl olmaya başladı. Faraza Ortak Pazar Dışişlerine bağlanmıştı. Buna mukabil, OICD ile Maliye Bakanlığı Teşkilâtı temas ediyordu. Ortak Pazarla OICD birçok meselelerde müştereken çalışan milletlerarası teşekküllerdi. Birisi bir ayrı bakanlığa, ötekisi bir ayrı teşekküle bağlı olunca, bunlarla yapılacak münasebetlerde ahengi sağlamak hakikaten zordu. Yine NATO nun malî seksiyonları mevcuttur, onlarla malî bakımdan da temaslar mevcuttur, bu Dışişleri Bakanlığına; CENTO nun kurduğu yine birlik, Dışişleri Bakanlığına bağlı, Birleşmiş Milletler Dışişleri Bakanlığına bağlı ki, onun da malî ve iktisadi mevzularla ilgili seksiyonları mevcuttur. Böyle olunca bir de dağınıklık hâsıl olmuştur. Bir zamanlar Bakanlar Kurulu bir yönetmelikle, Bir Bakanlar Kurulu kararı ile dış iktisadi münasebetleri tanzim eden bir Bakanlıklararası Komite kurmaya mecbur oldu. Bu komite az çok bu ihtilâfları halletti, fakat yine bu meseleyi kökünden halledemedi.

İşte muhterem arkadaşlar, bu getirilen teklif, bu meseleyi saydığım şekilde dağılmış ve ihtilâf konusu olmuş çeşitli ihtilâflara konu olmuş ve müzminleşmiş bir meseleyi halletmek için getirilmiştir. Kanun teklifini yapan arkadaşlarımızın bu teklifle amaçları şudur:

Gerekçesinden de anlıyacağımız üzere, bir defa 13 sayılı Kanunun miletlerarası hukuk tatbikatına uymadığı iddiasındadırlar ve kaldırılmasını istemişlerdir. Yine her hususta genel müzakere ve temas yetkisinin Dışişleri Bakanlığına verilmesini istemişlerdir. Dışarıda temsil vahdeti istemişleridr. Ve Dışişlerinin idaresinde Bakanlıklararasında bir koordinasyon sağlanmasını istemişlerdir. Bu teklif Meclisten bir değişikliğe uğramadan geçmiştir. Bu teklifin

bilhassa dış temsilde vahdet prensibi ile Grupumuz tamamen mutabıktır. Hakikaten memleket dışında bakanlıkların ayrı ayrı teşkilâtı olmasında büyük mahzur vardır. Nerde bir elçilik varsa, bakanlıklar teşkilâtı behemahal o elçiliğe bağlı olarak çalışmalıdırlar ki, dışarıda temsil vahdeti kaybolmasın. Her daire bir ayrı istikamet tutturursa, hakikaten o memleket ile münasebet güçleşir. Çünkü, çeşitli noktai nazarlar, çeşitli arzular olabilir. Bunu yaptığımız takdirde, dışarıda bilhassa temsil vahdeti tahakkuk edecektir ve dağınıklık ortadan kalkacaktır.

Yine dış müzakereler için dışarıya gidecek heyetlerin içerisinde Dışişleri Bakanlığına mensup birisinin bulunmasında da büyük fayda görmektedir grupumuz. Gelen teklif bu esası da getirmiştir. Bununla da mutabıkız. Çünkü, ne de olsa dış müzakere biraz hüner istiyen bir iştir, bir diplomasi alışkanlığı istiyen bir iştir. Bu hususta heyete bu üyeler faydalı olurlar.

Yalnız, teklifin yanıbaşında iştirak etmediğimiz hususlar da mevcuttur. Bir defa gerekçede aksi iddia olunmasına rağmen, bakanlıkların geniş ölçüde yetkileri alınıyordu, teklifin şeklinde. Para, kredi, dış yardım, istikraz konularında. Faraza; Maliye Bakanlığının yetkisi alınarak bir nevi bunlarda Dışişleri Bakanlığı hâkim hale getiriliyordu. Yine dış ticaret işlerinin yürütülmesinde esas sorumluluk Ticaret Bakanlığımıza aidolduğu halde, bunu geniş ölçüde Dışişleri Bakanlığına arkadaşlarımızın getirdiği teklif devrediyordu. Bu sebeple biz bunu da tefritten ifrata gidiş olarak mütalâa ettik. Şurasını şükranla arz edeyim ki, Senato Komisyonu bütün bu meseleleri bilhassa fazla zaman ayırmak suretiyle, mütehassısları dinliyerek, Hükümeti birkaç defa davet ederek bâzı prensiplere bağlamak imkânını bulmuştur. Ümidediyoruz ki, Senato Komisyonunun bu prensiplerin ışığı altında vücuda getirdiği sistem pürüzsüz olarak işliyecektir. Komisyon bir defa dış temsilde vahdet esasını kabul etmiştir. Bu Hükümetle de mutabakat halinde kabul edilmiştir. Konuşmamın başında da arz ettiğim gibi, dışarda Devletin dairelerinin hepisi doğrudan doğruya oradaki elçiliklere bağlı olacaktır. Tıpkı, vilâyette bütün dairelerin valiye bağlı olması gibi. Komisyonun üzerinde durduğu prensiplerden birisi budur.

Yine komisyon, Hükümetle de mutabık olaraş, bakanlıkların sorumluluklarının kısılmasını önlemiştir. Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, hattâ Çalışma Bakanlığı gibi bakanlkların dış konularda kendi sorumluluklarına giren mevzularda yetki, yine kendilerinde kalacaktır. Dışardaki teşkilâtlarına bunlar talimat vereceklerdir. Bütün kararları bu bakanlıklar verecektir. Yalnız dışarda temsil vahdetini zedelememek için bu talimatı doğrudan doğruya muhabere etmek suretiyle değil, Dışişleri Bakanlığı ile vereceklerdir. Bunda da ayrıca fayda görmüştür komisyon.

Muhterem arkadaşlar; komisyon bu iki prensibin ışığı altında teklifte bâzı değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerin hemen hepisi ile grup olarak mutabıkız. Esasen ben de komisyon üyesiyim, şahsan da mutabakatım vardır. Eğer bu haliyle çıkarsa, elbette ki tatbikatta yine bâzı mahzurlar, aksıyan hükümlerin olduğu görülecektir, her kanunda olduğu gibi. O vakit değiştirilir. Ama, bu mesele, bu müzminleşmiş mesele prensiplere bağlanmak suretiyle sanıyorum ki halledilmiş olacaktır. Bundan dolayı Senato Komisyonunu tebrik etmeyi vazife sayıyorum, grupumuz adına. Yine bu meselenin hallinde hizmetleri olan teklif sahibi arkadaşlarımıza da bu arada teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Hükümet de büyük bir anlayış göstermiştir, komisyona yardımcı olmuştur ve bakanlıklar arasındaki bu sürtüşmenin ortadan kalkması hususunda Hükümet hakikaten sadece ve sadece işin önemini ve Türkiye'nin dış menfaatlerini esas tutmuştur. Bundan dolayı elbirliği ile bu mesele bu şekliyle halledilmiş olarak huzurunuza gelmiş bulunuyor.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Gündoğan, buyurunuz.

C. H. P. GRUPU ADINA FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; ikinci defa söz almak mecburiyetinde bırakan Bakana teşekkür ederim. (A. P. sıralarından gülüşmeler.) Çünkü, «yalan» tâbirini kullanmak suretiyle bu çatı altında nahoş hava estiren Bakana Millet Meclisi Zabıtlarını delil gösterecek kimin yalan söylediğini şimdi ispat edeceğim.

Bakınız Millet Meclisinde bu kanun müzakere edilirken Sayın Başbakan ne buyurmuşlar: «Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, 13 sayılı Kanun diye bir numara ve isimle kanunlarımız arasında yer almış bulunan ve aslında devletin temsilindeki vahdeti bozan ve çıkarıldığı zamanki esbabı mucibesi herkesçe bilinen bir kanun tasarısı üzerinde, daha doğrusu bu kanunun kaldırılması ile ilgili bir tasarı üzerinde... «Tasarı, Sayın Başbakana yakışmaz ama, olmuş bir kere, dili sürçmüş.» ... tasarı üzerinde kürsüye gelişimin sebebi budur.

Değerli arkadaşlarım, 13 sayılı Kanun Devleti çok başlı yapmıştır, dedi arkadaşım. Doğrudur. Diyen de Sayın Bakan. Devletin çok başlı olarak devamını istiyorsak 13 sayılı Kanun devam eder.

Arkadaşlar, biz Devleti müessir hale getirmeye çalışıyoruz. Bir devleti bir sefir temsil eder dışarda. İktisadi işler için ayrı, siyasi işler için ayrı, turizm işleri için ayrı, ticaret için ayrı. Aralarında hiç koordinasyon yok. Ondan sonra bunun hesabını kim görecek? Hükümet soracak...» filân.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Altını da oku.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, önce Sayaın Başbakan tarafından benimsendiği kendi diliyle ikrar ve kabul edilen ve tescil olunan işbu teklif ki, tasarı ismiyle geçmiştir, Başbakanın ağzından, asıl önemli olan konuşmada bir yeri ihtiva ediyor, bakınız ne diyor.

«Devletin temsilindeki vahdeti bozan ve çıkarıldığı zamanki esbabı mucibesi herkesçe bilinen...»

Bilir misiniz çıkarıldığı zamanki esbabı mucibesi neydi bu kanunun? Şimdi onu size ispatlıyacağım, tarih vesikasiyle. Konuşmamda dedim ki, Türkiye'nin dış ülkelerle bilhassa ekonomik ilişkilerini düzenlerken Dışişleri Bakanlığının, hattâ onların da dışında birtakım gayrimesul kişilerin Türkiye'yi ne mene badirelere sürükliyen ve Türkiye'yi nasıl bağımlı kılan, esir eden bir yola sürüklediklerini gören bir milletin kazanılmış tecrübesiyle 13 sayılı Kanun getirilmiştir.

İşte bakınız, ne kadar doğruymuş 13 sayılı Kanunu getirenler. 28 Ocak 1954 tarihinde Waşington'da bulunan devletin o zamanki Başkanı radyo, televizyon, basın ve dünya havadisleri fotoğrafçılarının müşterek yemeğinde ne buyurmuşlar? «Türkiye'ye yapılan iktisadi yardım zaten yükselme arz eden ekonomik bir bünyeye kuvvetli bir müzahir olarak gelmiştir. Türk Milletinin satınalma kudretinin artması ve hayat standartının yükselmesiyle memleket mamul maddeler ve istihlâk maddeleri için büyük bir pazar haline gelecektir.»

Sayın Bakan, bu memleketi mamul maddeler ve pazar haline getiren bir ekonomik siyasetin ihtilâlle neticelenmesidir ki, bu ülkeyi kurtarmış ve onun sonucunda 13 sayılı Kanun isdar edilmiştir. Hassasiyetimiz yine bugün aynı süreç içinde bulunan Adalet Partiyi uyarmaktır. Sovyet Rusya ile yapılan anlaşmalar arasında memleketi bağımlı hale getirecek bâzı esasların olduğuna dair söylentileri duydum, doğrular mısınız veya nezaketle reddeder misiniz dediğim zaman şiddetle isyan ettiniz. Ya, Amerika ile yaptığınız bir sürü anlaşmalar için de bu memleketin içine düştüğü ve bir daha kurtulamıyacağı muazzam bağımlılıklardan bahsetseydim buradan...

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Hiç yok, bir tane göster.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Evet, Amerika ile anlaşma yapmasaydık da Sovyet Rusya ile mi yapsaydık?

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Hiçbirisi ile yok.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Siz bunu arzu ederdiniz, diyecek ve antikomünizm Mac Carty pazarlarını buraya getirecek, bizi herkesin gözünde o Mac Carty'ci zihniyetle komünist veyahut sosyalist göstermiye çalışarak (A. P. sıralarından «doğru» sesleri)

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Göstermeye ihtiyaç yok.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Asıl siz oy toplamaya çalışacaktınız. (C. H. P. sıralarından «bravo» sesleri) Ama, biz bağımsızlığımıza dinimiz kadar bağlı olduğumuz için, onu zafer halinde biz taçlandıracağımız için Sovyet Rusyadan veya Amerika'dan, nereden gelirse gelsin bütün bağlılıklara hayır diyen

bir partinin temsilcisi olarak burada yürek tüketiyoruz. (C. H. P. sıralarından «bravo» sesleri) Sayın Bakan, yapabildiğiniz birşey var mı burada? Bozabildiğiniz bir anlaşma var mı?

Bu itibarla, Sayın Bakan, size ben tavsiye ederim, (A. P. sıralarından «heyecanlanmayınız» sesleri) muhalefeti bana öğretmeyin, benim size galiba bu genç yaşımda da olsa Hükümete öğretmiye mecburiyetim var. Siz Hükümet etmiyorsunuz, bizim söylediğimiz sözlere yalandır, iftiradır, edebilir, hayadır. Nedir bunlar efendim? Edep de, haya da herkesin şahsına aittir. Siz mubassır mısınız? Ben ortaya iddia atarım, jandarma değilim, savcı değilim, polis değilim, elimde devletin arşivi yok, duyarım, milletimi dinlerim, memleketimi okurum. Aldığım, edindiğim mânayı ve anlamı buraya koyarım. Siz de gelirsiniz bana, varsa eğer, delil verirsiniz.

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Allah, Allah.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Siz vereceksiniz delili, benim vekilimsiniz. Ben memur ettim sizi, bu delilleri bulmaya. Size ihbarda bulunuyorum, ihtarda bulunuyorum, ikazda bulunuyorum.

Bu itibarla, her bilmem kim ne söylerse ispat. E.. iyi öyleyse. Milyarlarca lira veriyoruz bu adliye teşkilâtına, polislere, jandarmalara. Kaldıralım, herkes kendi iddiasını kendi ispatla mecbur olsun. Ve tabiî herkes kendi hakkını kendi ihkak etsin. Mesele kalmaz. (A. P. sıralarından «muhakkak» sesleri)

İşte o zaman haklı olarak doğal kanunlarından, zorunlu olarak doğal kanunlarından bahsedilir. Çünkü, siz gerektiğini yapamazsınız... (A. P. sıralarından «siz azınlıktasınız» sesleri)

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Gerekeni yapan bulunur. Ve bu memleketi sizin tasallutunuzdan kurtaracak bir halk vardır. Bu millet sandığınız gibi her zaman size kudret helvası yağdırmaz. Bir gün sizi de tutar hesaba değil, daha da büyük şeylere çeker.

Hürmetlerimle. (Adalet Parti sıralarından neye çeker sesleri.)

BAŞKAN — Sayın Bakan buyurun.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Saayın Başkan, değerli senatörler; sayın arkadaşımıza biraz evvel cevap arz etmiş olmama rağmen bâtıl olan, haksız olan, insafsız olan isnat ve iddiasında ısrar edişinin mânasını anlıyamadım. Özür dilerim.

Sayın arkadaşımız neyi iddia ediyor, neyi ispat etmek istiyor? Konuştuğumuz mevzu dış temsille ilgili bir mevzu. 13 sayılı Kanunun tadil edilmesine dair parlömanterler tarafından yapılmış bir kanun teklifi var. Bu teklif üzerinde müzakere yapıyoruz. Sayın arkadaşımız 13 sayılı Kanunun gerekçesinden bahsedecek, Sayın Başbakanın konuşmasına atıfta bulundu. Ben soruyorum kendilerine, 13 sayılı Kanunun tadil edilmesine taraftar mı, değil mi? Taraftarım dedi. Taraftar olması demek, 13 sayılı Kanunun gerekçesine karşı olmak mânasına gelmez mi? Bizzat Millet Meclisi C. H. P. Grup Başkanvekili Profesör Nihat Erim'in bu tasarı altında, pardon teklif altında imzası bulunduğuna göre, 13 sayılı Kanunun gerekçesini onun da red ve inkâr ettiği, tadilini istediği mânasına gelmez mi? Sizin için gelmez de bizim için niye gelir?

Muhterem arkadaşlarım, sayın arkadaşımız tam bir çelişme içerisinde. Ne söylemek istediğini, ne söylediğini, hangi maksada, fikre yönelttiğini anlamak güç. Şimdi diyorlar ki, millî menfaatlerin bekçisiyiz, arkasından İkili Anlaşmalar, Sovyet - Rusya ile yapılan bir anlaşmada, millî çıkardarımız bakımından, egemenliğimiz bakımından ihlâl edici bir unsur var gibi bir itham, bir ihbar bize geldi.

Peki, nedir o, hangi anlaşma. Anlaşmanın adını söyleyin. Siz bu Meclistesiniz. Hiçbir şey sizden uzak değil. Anlaşmanın adını söyleyin, üzerinde müzakere yapalım. Hangi noktası memleket menfaatlerine aykırı? Ne anlaşmasıdır bunu da söylemiyorsunuz. Uluorta bir cümle söyleyip gidiyorsunuz. Biz de diyoruz ki, ciddî muhalefet bu tarzda konuşmaz. Bundan gocunmayın. Gayet açık söylüyorum. İkili Anlaşmalardan bahsettiniz. Şimdi cevabını alacaksınız.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — İkili Anlaşmalardan bahsetmedim.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Zabıtlarda var sayın sözcü. Ne söylediğinizi lûtfen dinleyin.

İkili Anlaşmaların bir kısmı, Adalet Partisi İktidarı zamanında imza edilmiş olan İkili Anlaşmaların bir kısmı Amerika'nın menfaatine, bizim zararımıza. Adalet Partisi İktidarı zamanında İkili Anlaşma diye bir anlaşma imza edilmiş değil. Biz 1960 dan evvel, 1960 İhtilâli sırasında, İhtilâl Hükümeti, ondan sonra kurulmuş C. H. P. nin kanat ve baş olduğu hükümetler zamanında yapılmış birçok anlaşmaları, Devletin temadiyeti prensibi içerisinde, bugünün şartlarına ve memleket menfaatlerine uygun şekilde ıslah etmenin, tadil etmenin her halde millî menfaatlerin temsilcisi ve takipçisi olmanın cehtü gayreti içindeyiz. Bu mu kusurumuz bizim? (Adalet Partisi sıralarından bravo sesleri).. Siz imza edeceksiniz, biz millî menfaatler bakımından tadiline çalışacağız, sonra döneceksiniz diyeceksiniz ki, İkili Anlaşmalardan dolayı Adalet Partisi... Adalet Partisi İkili Anlaşma imza etmemiştir. Getirin ikili anlaşmalardan, filân tarihte Adalet Partisi Hükümetinin temsilcisi olarak filân zat ikili anlaşma imza etmiştir. Oturduğunuz yerden diyorsunuz ki, ikili anlaşma imza etmemiştir. Tamam, o zaman neyi itham ediyorsunuz? Amerika, Rusya meselesi. Bizim için tercih yoktur. Bizim dış politikamızın temel prensibi ifade edilmiştir. Milletlerin ne ebedî dostları, ne ebedî düşmanları vardır. Milletler için ebedî olan, menfaatlerdir. Biz millî menfaatlerimizin, millî bekamızın takipçisi, temsilcisi ve bekçisi olarak vazife görüyoruz. Bizim anlayışımız bu. Ve bizden evvelki hükümetlerin icraatlarını da, şurası eksikti, burası noksandı diye bir târiz ve münakaşa konusu yapmayız. Bütünü ile tekabbül ediyoruz. Devlet fikri budur. Temadiyet esastır. Neden bu mevzulara dönüp de, 13 sayılı Kanunun gerekçesini izah ederken yine burada, burada bulunmıyan insanların gıyabında birtakım ithamlar yaparak mütemadiyen hakaret etmeyi, mütemadiyen geçmişe sövmeyi bir meziyet sayarsınız? Bunu tenkid ediyorum, bunu hiçbir şekilde tasvibetmiyorum. Bu tarzdaki düşüncelerle, bulunduğunuz muhalefet sıralarında ebedileşeceğinizi size bildiriyorum.

Saygılar sunarım. (Adalet Parti sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Özden,

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli senatörler; şimdi tasarı bir tarafa kaldı, siyasi münakaşa başladı. Ama, Seyfi Öztürk'ü şimdi karşımda eski halinde görmediğimi ifade etmek üzüntüsü içinde olduğumu beyan etmek isterim. Hakikaten o gayet tatlı gülüşlü, bizim beyanlarımızı bile iyi karşılıyan, arzularımıza ve temennilerimize dikkat eden ciddî bir arkadaş idi. Bugün bilmiyorum galiba soldan kalktı filân, yahut başka hâdiselerle karşılaştı, üzüntülü gördüm kendisini. Asabi ve heyecanlı gördüm. İktidar partileri biraz toleranslı olacak. Bunu her zaman söylerim. Grupları da öyle, hükümetleri de öyle, sözcüleri de öyle olacak. Hazımlı olacaklar, hazımlı. Biraz hazmetmesini bilecekler.

DEVLET BAKANI SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Millî menfaatlere dokunınca hazmolmuyor.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Şimdi kıymetli arkadaşım muhalefet hesap verecektir, diyor. Evet doğru, bütün partiler hesap vermek için seçime giderler. Ama, hesabın en büyüğünü, hiç şüphesiz ki, iktidar verir. Çünkü iktidarda ya kalacaktır, ya düşecektir. Kendileri temenni buyuruyorlar ki, siz, ebediyen muhalefette kalırsınız. Bunu güzel; hoş bir temenni, renkli bir düşünce olarak telâkki etmeme müsaade buyurmalarını rica ederim. Kimin ebedî olarak nerede kalacağını bilmek için hakikaten, Amerika'da veya Türkiye'de bir falcı kisvesine girmek lâzımgelir. Buna da imkân olmadığını beyan etmek isterim. (Adalet Parti sıralarından hesap vereceksiniz sesi).. Muhterem arkadaşım, biz her zaman hesap verdik. Çok hesap verdik. Ta İstiklâl Muharebelerinden şu anlara kadar hesap vermekteyiz, hesap vermekteyiz. Hiçbir tarafımızdan tutulmuş değil, aksine hesap veriniz diyen arkadaşlar başka taraflarından mütemadiyen tutulmuşlardır.

Muhterem arkadaşlarım; biz 1950 de hesap vermek için bir deklarasyon bildirdik. Bu deklarasyonda, şahsan parti olarak ve Hükümet olarak, ne gibi kusurlarımız varsa, af kanunlarına sığınmadan, müruru zamanlardan istifade etmeden, lûtfen bizi mahkemeye veriniz dedik. Yine de istiyoruz. Ama mahkemeye verilenlerin ne şekilde düştüğünü tekrar buradan söylememe ba-

na fırsat vermeyin. (Adalet Parti sıralarından gürültüler.)

MUSTAFA TIĞLI (Sakarya) — Sivri ada kurulsa idi görürdünüz.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Delillerden bahis buyuruyorsunuz. Deliliniz nedir bildiriniz, diyorsunuz. Arkadaşım ifade etti, deliller olmıyabilir. Ama bu kürsü her şey söylenebilen bir kürsüdür. Bu kürsüden delilsiz söylüyorsun, ispat et. Evet söyliyebilirsiniz. Ama, biz duyduğumuzu, işittiğimizi ve bize intikal eden meseleleri, size intikal ettirmek vazifesinde değil miyiz? Bunu inkâr mı ediyorsunuz? Siz de çıkarsınız; beyler yanlış söylüyorsunuz, bu doğru değildir, bunun aslı esası şudur. Helecana, birbirimizi kırmaya fırsat vermeye niçin yelteniyoruz ve bu gibi vaziyetler ihdas ediyoruz? Ben anlamıyorum, af edersiniz. (Gürültüler) Beyler, müsaade buyurursanız ifade edeyim. C. H. P. delilleri bulmadan, bir meselenin esasını bu kürsüden söylemez. Bizim icabederse bâzı delillerle, milletin menfaati icabettiği takdirde onları bu kürsünün üstüne koyarız. (Adalet Parti sıralarından koyun sesleri) Bundan da hiç çekinecek tarafımız yoktur.

Şimdi ben bu noktai nazarımı ifade ettikten sonra, kıymetli Senatonun bu meseleyi tetkik eden, bu teklifi tetkik eden Geçici Komisyonuna teşekkür etmek isterim. Hakikaten arkadaşlarımız, memleketimizin dış dâvalarına gayet esaslı bir şekilde nüfuz ederek, tecrübelerinden de istifade edilmek suretiyle teklifi çok geniş şekilde didiklemişler ve 5 senedir vazife görüyorum, karınca kaderince, bu gibi teklifleri ve tasarıları da incelerim, hepsini gözden geçirmek arzusundayım. Bunu karşıma aldığım zaman iftihar duydum. Çünkü, hemen hemen her maddesi değişmiş, her maddesi değişmiş. Usule dair maddeler müstesna, diğer esaslı, teknik maddeler ele alınmış, memleketin menfaatine uygun bir şekilde tanzim olunmuş. Bundan dolayı iftihar duydum ve Senatonun ağırlığını hissettim.

CEMALETTİN İNKAYA (Balıkesir) — Avukatlık Kanununda niçin yapmadın?

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Hakikaten böyle yapmalı idik. Ve bâzı meselelerde yapamadığımız için de üzüntü içindeyim. Onun da telâfisi olduğu kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, bu çekişmeye lûtfen evvelâ iktidar kanadının, sonra muhterem Hükümetin, son vermesini rica ederim. Zaten seçime gidiyoruz, son günlere geldik. Memleketin sathında çok daha birbirimizle görüşeceğiz. Çok meseleleri ortaya koyacağız ve koyacaksınız. O zaman «ak mı, kara mı» anlaşılır. Şimdiden öfkeye, şimdiden tedbir almaya, şimdiden birbirimizi kırmaya mahal yok, imkân da yok, lüzum da yok. Her şeyin cevabını veririz beyler, rica ederim. Biz böyle, bakmayınız tatlı tatlı duruyoruz, güzel güzel gülüyoruz, ama siz burada mütemadiyen bağırıyorsunuz, siz oradan mütemadiyen lâf atıyorsunuz, biz de sesimizi çıkarmıyoruz. Bu biraz da bizim tecrübemizden ileri geliyor. Pısırıklığımızdan değil beyler, pısırıklığımızdan değil.

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Millet silleyi vuruyor size, biz burada yumuşak davranıyoruz.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Şimdi yakında görürsünüz, silleyi kim yiyecek. Adam akıllı yiyin de aklınız başınıza gelsin. Hürmetlerimle. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Kayalar Grup adına mı?

ŞEREF KAYALAR (Bursa) — Grup adına.

BAŞKAN — Buyurun.

SUPHİ GÜRSOYTRAK (Tabiî Üye) — Ben de grup adına istemiştim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Kayalar o halde bir dakika. Sayın Gürsoytrak daha önce istemişti, şahsı adına bildiğim için, siz grup adına deyince sizi tercih ettim, ama Gürsoytrak grup adına deyince söz sırası onundur. Buyurun Sayın Gürsoytrak.

MİLLÎ BİRLİK GRUPU ADINA SUPHİ GÜRSOYTRAK (Tabiî Üye) — Sayın Başkan, sayın senatörler; milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanun teklifi hakkında Grup olarak söz almak niyetinde değildik. Fakat, burada cereyan eden müzakereler neticesinde bir kaç söz söylemek zarureti doğdu.

Elbet iktidarlar kanun sevk ederken içinde bulunulan şartların gereğine uygun mevzuat getirmeye gayret eder. Getirilen mevzuat tatbikatta zaman zaman bâzı aksak taraflar gösterir. Eğer o iktidar kendisi hâlen iktidar halinde ise, yahut değişmişse Devlette, Hükümette devamlılık vasfı olduğuna göre, ondan sonra gelenler bu aksak tarafları dikkate alır mevzu-

atta, Devlet çarkının, millî çıkarların, yurt içindeki sorunların daha iyi işliyebilmesi için lâzımgelen, gereken değişiklikleri yaparlar. Bundan tabiî bir netice, bir davranış olamaz. Bu şekilde, bu niyetle hareket edilerek çıkartılmış bir kanunun gerekçesini Sayın Başbakanın Millet Meclisinde, millete takdim ediş şeklini doğrusu büyük üzüntü ile karşıladım. Bir Başbakanın taşıması lâzımgelen sorumlulukla bağdaştıramadığımı esefle ifade etmek isterim.

Bakın ne demiş Sayın Başbakan 6 Temmuz 1960 tarihinde çıkarılan 13 sayılı Kanun dolayısiyle - konumuzla ilgili - «Bu kanunun Devletin vahdetini bozduğu çıkarıldığı zamanki esbabı mucibe herkesce bilinen ve çok başlı bir Devlet yönetimi getiren kanun.» Şimdi sayın senatörler madem o tarihte çıkarılmış kanun, Devleti böyle çok başlı ve vahdetini dağıtacak özellik, nitelik taşıyormuş da Hükümet sorumluluğuna geldikten sonra, Devlet çarkının işlemesini bozan böyle bir düzeni Hükümetin baş sorumlusu olarak, ilk ağızda bir kanun teklifi ile, kanun tasarısı ile Parlâmentoya getirip düzeltmesi gerekmez mi idi? (A. P. sıralarından geldi işte, sırasiyle geliyor, sesleri) Biz böyle yapmıyoruz, bâzı Parlömanter arkadaşlarımızın kendi davranışlariyle ele aldıkları bir kanun teklifini Parlâmentoda müzakere ederken, hiçbir yeri ve lüzumu yokken tamamen ters bir yönde Parlâmentoya ve millete, kamu oyuna takdim ediyoruz. Sayın senatörler bu yol, Devletimize, Hükümetimize, milletimize hayır getirmez. Birimizin yaptığına illâ gözleri kapalı siyah çekeceksek, hakikaten iyi bir yolda olmadığımızı üzülerek ifade etmek isteriz.

Burada ikinci bir noktaya daha değinmek isterim; elbet önümüzde bulunan kanun teklifi hakkında grup olarak söz almamak niyetinde oluşumuzun temel nedeni; Senato Komisyonunun kanun teklifinde hakikaten mekanizmayı gayet mükemmel şekilde işliyecek bir tarzda yapmış olduğu düzeltmelerin mevcudolmasından dolayıdır. Aksi halde, Millet Meclisinden geçtiği gibi gelmiş olsa idi bu teklif, ki o zamanki hüviyetiyle doğrudan doğruya 13 sayılı Kanundan evvelki duruma rücû ediyordu, bu takdirde söylenecek elbet pekçok sözler mevcuttur.

Sayın senatörler bir noktayı daha açıklıkla dikkatte tutmak mecburiyetindeyiz; 27 Mayıs 1960 devrimi kendiliğinden olmuş bir hareket değildir. Eğer Türkiye'de bir ihtilâl olmuşsa, Devleti o zaman yönetmekle sorumlu olanlar Türkiye'yi o bâdireye götürmüşlerdir. Bu noktanın hiçbir zaman gözümüzden, dikkatimizden kaçmaması gerekir.

CEMÂLETTİN İNKAYA (Balıkesir) — O sizin kanaatiniz.

SALİH TÜRKMEN (Ağrı) — Siz başka mı düşünüyorsunuz?

CEMALETTİN İNKAYA (Balıkesir) — Münakaşasını ederiz.

MİLLÎ BİRLİK GRUPU ADINA SUPHİ GÜRSOYTRAK (Devamla) — Sayın İnkaya yeni teşrif ettiniz, bu müdahalelerin hiç faydası yok, Sayın Kardeşim. Müsaade buyurun, biz gerçekte demokrasi zor bir rejim, yani şuradaki lâf atmalar, şu çırpınmalar, sıkıntıların sebeplerini anlıyoruz. Demokrasi beğenmediğimiz fikirlerin söylenmesine tahammül edebilmek, cidden zor. Zaten zor olduğu içindir ki, ülke bir ihtilâle götürüldü. Ama şimdi müsaade buyurun ondan sonraki aksak, batırılmış Devleti ihtilâlde aldık, günbegün her Hükümet üzerine bir taş koyarak bugünkü mükemmel haline getirdi, elbirliği ile bunu daha iyiye doğru götürmeye çalışalım. Aksıyan tarafları varsa, bunları elbirliği ile düzeltelim. Bizim burada ifade etmek istediğimiz şeyler bunlar. Bu rejim yaşarsa hepimize şeref verir, gurur verir. Onun için buradayız. (A. P. sıralarından anlaştık sesleri).

Sayın senatörler, bir noktaya daha işaret etmek isterim, bugün hangi zamanda yapılmış olursa olsun, esasen Adalet Partisi Hükümeti kendisinin imzalamadığını söylemekle zımmen kötü olduğunu kabul ettiği ikili anlaşmalarda millî yararlarımızla bağdaşmıyanları düzeltmek arzusunda olduklarını ifade ediyorlar. Biz de bu meyanda olmak üzere, zaman zaman öncelikle hangilerinin Türk Ulusu için daha tehlikeli olduğunu dile getirmeye çalıştık. Burada biraz evvel mevzubahsolduğu için şimdi bir nebze temas etmek istiyorum. Bunların arasında Türk Amerikan ikili işbirliği anlaşması vardır. Öbür ismiyle dolaylı saldırı anlaşması hiçbir pratik faydası yoktur ve millî yaralarımızın tamamen aleyhinedir, düzeltilmesi gerekir. Her iki Mecliste Adalet Partisi mutlak ekseriyete sahiboldu-

ğuna göre ve bu düzeltmek arzusunda da samimi ise, seçimlere gitmeden önce şu aksak tasarıları getirsin elbirliği ile düzeltelim, kendilerine bu yönde de bütün gücümüzle yardımcı olmayı ulusumuz namına yerine getirilmesi gereken şerefli bir görev saydığımızı arz ederim.

Saygılarımla. (Alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Kayalar.

A. P. GRUPU ADINA ŞEREF KAYALAR (Bursa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bir kanunun müzakeresi sırasında tamamen mevzuun dışına çıkılmamış olsa idi, ben de konunun dışında olan, fakat biraz da usule taallûk eden şu konuşmamı yapmamış olacaktım.

Muhterem arkadaşlarım, dikkat edersek herkes birbirine aykırı konuştuğunu zannediyor. Fakat herkesin toplandığı nokta bir. Bırakalım şu dedikoduyu, bırakalım yekdiğerimizi ithamı da gelelim esasa; şu kanunu Senatodan çıkaralım; Herkesin toplandığı bu. Fakat bu meyanda bâzı güzel sözler de söyleniyor. Meselâ Sayın Özden arkadaşım, bilhassa benim arkadaşlarıma hitabederek, arkadaşlarımın yerinden bağırdığını beyan ediyor. Bu ne güzel bir davranış. Buna güzel bir rücu diyebileceğim hattâ. Hepiniz takdir edebilirsiniz ki, Özden arkadaşım yerinden en çok bağıran arkadaşımızdır. Binaenaleyh bugün benim arkadaşlarıma bağırma ithamında bulunduğuna göre, demek ki, bundan sonra yerinden söz atmıyacağının delilini buraya getirmiş olmaktadır. Bu güzel; muhterem arkadaşlarım defaatle söyledim, hiçbir maksat ile ifade etmiyorum, oturduğumuz yerden hatibin sözünü kesmiyelim, bağırmıyalım. Sadece Yüksek Adalet Divanı kararları münakaşa edilemez demekle kalmıyalım Yüksek Adalet Divanı kararlarından ilham alalım hattâ onları biraz tecrübemize katalım. Bunu daha evvel de beyan ettim. Yüksek Adalet Divanı kararlarını tetkik ettiğimiz zaman bir eski milletvekilinin birbuçuk sayfadan ibaret olan esbabı mucibesinde ve müebbet hapse müncer olan mahkûmiyetinin esbabı mucibesinde, sadece ve sadece şu veya bu celsede, o zamanki muhalefet liderinin, o zamanki muhalefet liderlerinin çirkin bir tarzda sözünü kesmenin müebbet hapse müncer olacak bir esbabı mucibe teşkil ettiğini nazara alalım ve yekdiğerimize yerimizden söz atmıyalım.

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabiî Üye) — Yalandır, bu yalan kürsüden düzeltilmiştir. Kimmiş bu müebbet hapse mahkûm olan eski milletvekili?..

BAŞKAN — Sayın Tunçkanat, müdahale etmeyin efendim. Devam ediniz efendim.

ŞEREF KAYALAR (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Özden arkadaşım seçime gidiyoruz, binaenaleyh bu seçim atmosferini tahfif edecek bir havaya girelim, buyurdular. Bu doğrudur, Cumhuriyet Senatosu sadece heyecanlara set çeken bir müessese olmak sıfatını Millet Meclisinden çıkmış olan kanunlar üzerinde işletmez. Bu seçim atmosferini yumuşak bir havaya sokmak, sert havayı yumuşatmak, aynı zamanda Cumhuriyet Senatosunun vazifesidir. Bu itibarla Ekrem Özden arkadaşıma iştirak ederim, bundan sonraki tutumlarımızın bu olacağının delilini vermesi itibariyle kendisine de kürsüden teşekkür ederim.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Başbakanın Millet Meclisinde bu kanunun Devletin vahdetini bozduğu, çok başlı bir Devlet düzeni getirdiğini söylemiş olması hususundaki beyanını şimdi muhterem arkadaşımdan dinlemiş olmaktayız. E, peki madem ki, bu beyanda bulundular, çok başlı bir Devlet düzeni getiren bir kanun mevcut idi, neden bugüne kadar getirmediler? Bu Sayın Başbakanın beyanını tekzibeden bir delil değildir. Bugün filhal Türkiye Büyük Millet Meclisine bu kanun getirilmiş olduğuna ve bu kanun geldiği zaman bu söz söylendiğine göre, bu kanunun getirilmiş olması bu sözün doğruluğunu teyideden bir delildir. Ancak böyle mütalâa etmek lâzımgelir.

İkili anlaşmalar bizim zamanımızda yapılmadı sözü, ikili anlaşmaların reddini tazammun eden bir beyan değildir, sadece ikili anlaşmaları itham eden bir arkadaşımızın kendileri tarafından bu ikili anlaşmaların yapıldığının bir delili verilmiştir, bu da bundan ibarettir.

Muhterem arkadaşlarım, asıl beni kürsüye getirmeye sevk eden hâdise şudur: Sayın Gündoğan arkadaşım bugüne kadar hattâ kendi başkanvekili arkadaşiyle vâkı çelişmeleri kürsüye kadar intikal etti, bâzı düşünceleri serd etti. Bugün bir beyanda bulundular, güzel. Hattâ grubuna mensubolan değerli arkadaşları da kendilerini alkışladılar. Alkışlıyan arkadaşlarım ve bu grupun bugüne kadar aynı fikirde olduğu-

nu, bu fikirlerin ifadesinin Gündoğan tarafından kürsüye getirilmesini arzu ettiklerini biz biliyoruz.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — Nedir o?

ŞEREF KAYALAR (Devamla) — Arz edeyim efendim, müsaade ederseniz çok istical ediyorsunuz. Arz edeyim, partiniz millî menfaatlere uygun, dinine bağlı bir partidir, C. H. P. li arkadaşlarım da bunu alkışladılar ve bugüne kadar Sayın Gündoğan'dan bu beyanı bekliyorlardı şüphesiz. Ve ondan dolayı alkışladılar ve yine çok temenni ediyorum ki, Sayın Gündoğan bugüne kadar kürsüye getirdiği fikirlerinden tecerrüdederek bugün ifade ettiği fikirlerin içinde kalması şayanı temennidir.

Muhterem arkadaşlarım, asıl üzerinde durmak istediğim nokta şu: Muhalefet hesap verecektir buyuruyor Sayın Özden. Elbette muhalefet de hesap verecektir, bu Anayasanın icabıdır. Anayasanın 56 ncı maddesi «... Siyasi partiler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır», diyor. Biri daha fazla hesap verir, öteki daha az hesap verir, bu hesabın neticesinde siz mi iktidarda kalacaksınız, biz mi iktidarda olacağız? Bunlar kürsüden beyan edilmez. Bunlar kürsüden beyan edilmez.

Muhterem arkadaşlarım, müstacel arkadaşım müsaade ederse ben kime cevap vereceğimi hâtırlarım, bilirim. Muhterem arkadaşlarım, bu iktidara sen mi geçeceksin, ben mi geçeceğim münakaşası yapılmaz. Fakat bugüne kadar mücerret bâzı hâdiseler vardır. Milletin bir kıstası vardır, bu millet hangi partiye iltifat ediyor, bugüne kadar, mütemadiyen yapılan seçimlerde hangi partilere iltifat etmiştir, hangi partilere iltifat etmemiştir, bu esaslı bir kıstastır, bu noktai hareket olabilir. Fakat bu kürsüden ifade edilmez. Çok yakındaki seçimde bodri meydan deriz birbirimize; inşâllah siz kazanırsınız, veya biz kazanırız. Yalnız arkadaşlarım, «Millet sizi hesaba çekecektir. (Daha neye çekecektir göreceksiniz.») Bu söz şart değildir.

Muhterem arkadaşlarım, katî olarak ifade etmek isterim. Millet seçtiği adamı sadece hesaba çeker. Eğer başka şeye çekilirse millet hüzün ile kendi seçtiklerinin arkasından sadece ağlar (A. P. sıralarından bravo sesleri.) Millet sadece kendi seçtiklerini hesaba çeker. Sayın Gündoğan kendi düşüncesi istikametinde milleti sürüklemek istiyorsa, milletin seçtiklerini kendi ellerine alıp da bir daha falan yere veya filân yere çektirilmesinin özlemi içinde ise bundan vazgeçsin, millet asla buna müsaade etmiyecektir. Kaldı ki, o ihtilâli yapan arkadaşlarımız da, biraz evvel bir sayın temsilcisi burada konuştular, ne kadar iyi hisler içinde konuştular; onlar dahi buna müsaade etmiyecektir. Bu memlekette demokratik rejim içinde millet sadece seçtiklerine hesabını soracaktır, hesaba çekecektir. Saygılarımla arz ederim, efendim. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Köker.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, çok muhterem arkadaşlarım; Cumhuriyet Senatosu eski üyesi Cevat Açıkalın ve arkadaşları tarafından verilmiş bulunan dış münasebetlerin tanzimi hakkındaki 13 sayılı Kanunun tadili dolayısiyle Yüce Senatomuzda devam eden iki saatten beri devam eden müzakereler esnasında konuşan çok değerli hatip arkadaşlarımız kanun teklifinin Yüce Senatoya niyabetle vazife gören komisyonda Yüce Senatonun arzuları istikametinde tadil görmüş olduğunu ve 13 sayılı Kanunun aksıyan taraflarının bu suretle giderilebilme imkânına kavuşmuş olduğunu ifade ettiler. Ancak müzakereler kanunun tümü üzerinden ayrıldı ve daha ziyade, Sayın Özden arkadaşımızın da ifade ettiği şekilde, siyasi münakaşa haline geldi. Kanaatimce gruplar olarak şahısları adına konuşmuş arkadaşlarımızın da beyan ettikleri gibi, hakikaten aksayan bir kanunun düzeltilmesi fikrinden başka her hangi bir art fikri taşımıyan bu tadil teklifinin biran önce kanunlaşması hususunda Yüce Senatonun anlayış göstermesi lâzımgeldiğini ve bu anlayışın da müzakerenin başından beri yapılan konuşmalarla gruplar adına ifade edilmiş olduğunu memnuniyetle kaydetmek istiyorum.

Çok muhterem arkadaşlarım, grupu adına konuşan değerli Gündoğan arkadaşım, konuşmaları sırasında, kanun sözcü tarafından izah edilseydi daha kolaylıkla mevzuu arkadaşlarımız anlarlar ve bu suretle müzakere daha da kolaylaşırdı, buyurdular. Bugüne kadar Cumhuriyet Senatosunda bâzı kanunlar belki müstesna, fakat

komisyondan gelmiş bulunan bir kanun teklifi veya tasarısı hakkında muhtelif görüşler ileri sürülmeden komisyonların bir takdim konuşması yapıldığına, üç senelik senatörlüğüm zamanında, ben tesadüf etmedim. Eğer bu bir kusur ise bu takdim etmemek bir kusur ise Sayın Gündoğan arkadaşımın bize bağışlamasını hassaten istirham ediyorum. Kaldı ki, komisyonumuz raporunun da tetkikinden görüleceği üzere, komisyon raporu tafsilâtlı şekilde hazırlanmıştır. Geçici Komisyonda teklif metnine ilâve edilen hükümler gayret açık şekilde izha edilmiştir.

Keza bir hususu yine burada belirtmek istiyorum. Benden önce Güven Partisi adına konuşan çok değerli Melen arkadaşımın da ifade ettikleri gibi, Hükümet komisyon mesaisine gayet yakın alâka göstermiştir ve komisyonumuzun teşkil ettiği su komisyona Hükümet adına davet edilen Devlet Bakanı Sayın Seyfi Öztürk, teklifin Meclisten geldiği şekli ile değil; fakat eksik görülen ve daha önce Mecliste bizzat kendileri ve Sayın Başbakan tarafından da ifade edilerek zabıtlara tescil edilmiş bulunduğu şekilde eksik görülen taraflarının tamamlanması suretiyle düzeltilmesini ve bu suretle kanunlaşması hususunda Senatonun yapacağı çalışmaya âmade olduklarını beyan ettiler ve nitekim su komisyon çalışmalarında Hükümet, getirilen tadil tekliflerine aynen iştirak etti ve önümüzdeki tetkikinize arz edilen metin bu çalışma sonunda tesbit edilmiş oldu.

Muhterem arkadaşlarım, raporumuzun 1 nci sayfasında da görülebileceği üzere komisyonumuza davet edilmiş bulunan Hükümet temsilcisi Sayın Devlet Bakanı Öztürk, Hükümet olarak, dış temsilde vahdet prensibinin yanı sıra, sorumluluk ve yetkide vahdet prensibi ile birlikte mütalâa edilmesi zaruretine işaret etmişler ve bu anlayış neticesinde teknik konulara taallûk eden hususlardaki temas ve müzakere yetkisinin ilgili Bakanlık eliyle kullanılmasını bu bakanlıklara tahmil edilen sorumluluk muvacehesinde tabiî bir sonuç olduğunu ve bu esasa göre teklifin değiştirilmesi hususunu komisyondan istemişlerdir.

Çok muhterem arkadaşlarım, Sayın Gündoğan arkadaşım gerçi Sayın Devlet Bakanı arkadaşım da kendilerine cevap verdiler. Sovyet Rusya ile imza edilen bir anlaşmanın Türkiye aleyhine bâzı hükümler taşıdığını bu kürsüden ifade ettiler. Kanaatimce Sayın Gündoğan arkadaşımın kasdettikleri anlaşma 1967 yılının Ağustos ayı veya mütaakıp ayında imza edilmiş bulunan kredi anlaşmasıdır. Fakat bu kredi anlaşmasının hükümleri de Anayasamızın 65 nci maddesi gereğince Resmî Gazete ile ilân edilmek suretiyle umumi efkârın ıttılâına arz edilmiş bulunmaktadır. Şayet Sayın Gündoğan arkadaşım bahsettiğim aylardaki Resmî gazeteleri karıştırmak suretiyle Anayasanın 65 nci maddesi gereğince ilân edilmiş bulunan bu anlaşma metnini tetkik ederler ve Türkiye'nin aleyhine bir hüküm taşıdığı neticesine varırlarsa, ben burada şahsım adına ifade ediyorum, getirecekleri teklife Yiğit Köker olarak şahsım adına imza koymaya âmade olduğumu bu kürsüden de ifade etmek istiyorum.

Çok muhterem arkadaşlarım, 13 sayılı Kanunun değiştirilmesi hususu 3 . 11 . 1965 günü Millet Meclisinde okunan Hükümet programında da mevcut bulunmaktadır. Nitekim Sayın Gündoğan arkadaşıma şunu ifade etmek istiyorum. 3 . 11 . 1965 günlü Millet Meclisinin 5 nci Birleşimine ait zaptın 30 ncu sayfasında, dış âlemle olan münasebetlerimizi tanzim eden mevzuata seyyaliyet verilecektir, hükmü bulunmaktadır. Hükümet Başkanı, Sayın Gürsoytrak arkadaşımın ifade ettiği şekilde bir beyanda bulunmamıştır. Mecliste eğer yanlış anlamadım ise, Sayın Gürsoytrak arkadaşım Sayın Başbakan Mecliste 13 sayılı Kanun Devletin vahdetini bozuyor şeklinde beyanda bulunmuştur» diye ifade ettiler. Halbuki ben mevcut zabıtları tetkik ettim, Sayın Başbakan Meclisteki konuşmaları sırasında 13 sayılı Kanunun Devletin temsilindeki vahdeti bozduğunu ifade etmişlerdir. Bu hususu da tavzih etmekte fayda görüyorum. Muhterem arkadaşlarımdan istirhamım, Yüce Senatoda görüşme müddeti 24 Nisan günü bitecek olan ve mâruzatımın başında da ifade ettiğim gibi, çok muhterem arkadaşlarımın esasında ve maddelerinde mutabık olduklarını beyan etmiş bulundukları bu teklifin, biran önce kanunlaşabilmesi için muhterem arkadaşlarımın yardımcı olmalarını ve komisyon raporunun kabulü istikametinde oy kullanmaları istirhamı ile Yüce Senatoya saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Arıburun.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — Sayın arkadaşlarım, küçük rütbelerden beri vazife itibariyle muhtelif yabancı memleketlerde ataşelik veya sair görevlerle görev almış ve çalışmış olduğum için, geçirdiğim bâzı acı tecrübeleri de bu esnada hatırlamak suretiyle, bu kanunun getirişilinde hakikaten bir fayda olduğunu ve birçok açıkları kapadığını görmek suretiyle büyük bir memnuniyet duymaktayım. Getirenleri ve tanzim edenleri tebrik ederim.

İki büyük engelleme oluyordu büyükelçiliklerde veyahut yabancı memleketlerde çalışma esnasında muhtelif bakanlıkların mümessilleri ile çalışma sistemi dolayısiyle Dışişleri Bakanlığımızın mümessilleri arasında. Anlaşmazlıklar çıkıyordu. Baş kimdir, kim nasıl yazar, nereye müracaat eder, nasıl olduğu, nasıl edildiği bilinmiyen bâzı hâdiseler de cereyan eder. Hiç şüphesiz bunlar derlenir toparlanırsa memleketin menfaatine olmaz idi. Şimdi gözüküyor ki, kanun büyük mikyasta bunları kapsamakta, baş tâyin etmekte ve herkesi sıraya sokmakta ve kim nereye nasıl yazışacak, sorumluluğu nereye bağlı olacak bunları mühim surette tanzim etmektedir. Yalnız, tavzihini rica ettiğim iki husus var sayın komisyon tarafından. Askerî ataşeler kısmı burada bahis konusu edilmemiştir. Halbuki metinleri okuduğumuz zaman, birinci maddeden itibaren, sanki onlar da berabermiş, buna dâhilmiş gibi geliyor. Bunu öğrenmek isterim, askerî ataşelikler dâhil mi, değil midir?

İkincisi; diğer bakanlıkların o büyükelçiliklerde veya konsolosluklarda, bilhassa büyükelçiliklerde bulunan mümessillerine müşavirlik, hattâ ortaelçi payesi verilmektedir. Eskiden beri bir teamül vardır. Eskiden beri büyükelçiliklerde veya elçiliklerde askerî mümessiller kordiplomatik içinde ayrı bir yer alırlar. Ve protokol sırasına girdikleri zaman, hemen büyükelçilik müsteşarının arkasında yer alırlar. Veya eğer diğer birkaç müşavir var ise, o müşavirlerin arkasında askerî ataşeler diye gelirler.

Şimdi hiç şüphesiz bunlar tanzim edilir. Fakat zannediyorum ki, burada zabıtlara geçmesi bakımından ve ilerde bâzı tatsız hâdiseler ve çalışma imkânlarını zedelememesi bakımından bu hususun da burada zikredilmesi muvafık olur idi. Eğer askerî ataşeler de bu grupun içine dâhil ise askerî mümessillik bakımından, hiçolmazsa onların da burada zikredilmek suretiyle, zabıtlara geçmek suretiyle kendi aralarında, yani Millî Savunma Bakanlığı veya Genelkurmay Başkanlığı tarafından alınacak tedbirle o protokol sırasına göre, vazife taksimi yönünden, vazifenin tanzimi yönünden bir tedbir almaları ve askerî işlerle diğer işleri büyükelçiye buradaki yazıldığı tarzda bağlıyamamak gibi bir durumu tanzim etmeleri lâzımgelir kanaatindeyim. İlerde bir madde gelecek, bu madde üzerinde ayrıca arz edeceğim. Şimdilik bu iki hususu bilhassa arz etmek isterdim. Eğer bu da tavzih edilirse, yani askerî ataşelikler o yönden Genelkurmay Başkanlığının veya Millî Savunmanın da nazarı dikkate almak suretiyle tanzim edilmiş ise bu husus, mesele yok. Eğer ayrı ise o, zaman da hiçbir şey olmıyacağı için, bu büyük mikyasta Devletin dış memleektlerde olan çalışmasını tanzim ettiği için, bilhassa şayanı tebriktir, bir fayda sağlıyacaktır, onu tebriklerimle, takdirlerimle arz etmek istedim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Komisyon buyurun ve yerinizden zapta geçmek üzere mikrofona lûtfen.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, Sayın Arıburun arkadaşımın ifade ettikleri endişeye mahal yoktur. Askerî ataşelerin statüleri aynen devam etmektedir. Bu kanunla askerî ataşelerin her hangi bir ilgisi ve rabıtaları bulunmamaktadır, arz ederim.

BAŞKAN — Tümü üzerinde başka söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştri.

Biraz önce okunan önergede ivedilik teklifi de yapılmış bulunmaktadır. İvedilik hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçtiğimiz bir sırada maddelerle ilgili bâzı tashih hususları vardır. Komisyon tarafından istenmiştir. Gerçi bu şekliyle okunacaktır, ancak yapılan tashihat komisyonu tarafından yazılı olarak istendiğinden bilgilerinize arz edilmek üzere önergeyi okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifinin Geçici Komisyonumuzca kabul edilen metninde bâzı

baskı hataları tesbit edilmiş bulunmaktadır. Komisyon metninin aşağıda gösterilen hatalar düzeltilerek okunmasını arz ederim.

Geçici Komisyon Başkanı
Yiğit Köker

1. Birinci maddenin birinci bendinin dördüncü satırındaki «müzakereler» kelimesi «müzakereleri» olarak,

2. Aynı maddenin aynı bendinin altıncı satırındaki «andlaşmalar» kelimesi «andlaşmaları» olarak düzeltilecektir.

3. Dördüncü maddenin 13 ncü sayfasının 11 nci satırındaki «istikrarını» ve «Devletin» kelimeleri arasına bir (,) konulacaktır.

4. Aynı maddenin aynı sayfasının 17 nci satırındaki «Tarih» kelimesi «tarihli» olarak düzeltilecektir.

BAŞKAN — Düzeltilmiş şekliyle maddeler okutulacaktır.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında Kanun

Milletlerarası temas, müzakere, akit yetkisi

Madde 1. — 1. Milletlerarası Hukuk ve Anayasa gereğince Cumhurbaşkanının ve Başbakanın yetkileri saklı kalmak kaydiyle, Türkiye Cumhuriyetinin yabancı devletlerle, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile, milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile, mütaakıp bendler ve maddeler hükümleri saklı kalmak kaydiyle, temas ve müzakereler, Dışişleri Bakanlığı eliyle, ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılmak suretiyle yürütülür; yabancı devletler ve milletlerarası kurullarla Anayasanın 65 nci maddesi anlamındaki milletlerarası andlaşmalar da, yine diğer bakanlıklarla işbirliği dâhilinde aynı Bakanlık eliyle yapılır.

Statülerinde, üyelerinin ve ortaklarının belli bir bakanlık veya merci vasıtasiyle muamelâtta bulunulacağı belirtilen milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri, temsilcileri ve sair mercileriyle yapılacak temaslar, müzakereler ve milletlerarası andlaşmalar, Dışişleri Bakanlığı ve diğer ilgili bakanlıklarla işbirliği dâhilinde, sorumlu bakanlık ve merci eliyle yapılır.

2. Bakanlar Kurulu, bir kararname ile, yabancı devletler nezdinde büyükelçilik veya elçilik açmaya veya akredite etmeye, bir yabancı devlet büyükelçilik veya elçiliğini milletlerarası hukuk kurallarına göre Türkiye Cumhuriyetinin hak ve menfaatlerini korumakla görevlendirmeye ve milletlerarası kurullar nezdinde büyükelçilik veya elçilik seviyesinde daimî temsilcilik kurmaya veya bir büyükelçilik veya elçiliği daimî temsilcilikle görevlendirmeye yetkilidir. Bu fıkrada yazılı temsilciliklere «diplomatik temsilcilikler» denilir. Diplomatik temsilcilikler Dışişleri Bakanlığına bağlıdırlar. Bunlar, bütün yazışmalarını bu Bakanlıkla yaparlar.

3. Dışişleri Bakanlığı, yabancı devletler ülkelerinde başkonsolosluk, konsolosluk, fahrî başkonsolosluk ve fahrî konsolosluklar açmaya ve büyükelçilik ve elçiliklere konsolosluk görevleri vermeye yetkilidir. Bu fıkrada yazılı temsilciliklere «konsolosluk heyetleri» denilir. Konsolosluk heyetleri, ülkesinde bulundukları devlet nezdinde Türkiye Cumhuriyetini temsil eden büyükelçilik veya elçiliğe bağlıdırlar. Bunlar, yazışmalarını, Dışişleri Bakanlığı ile ve bu Bakanlıkça tesbit edilecek hallerde, sözü geçen bakanlığa bilgi vermek şartiyle diğer bakanlıklarla yaparlar. Konsolosluk heyetleri, bağlı bulundukları büyükelçilik veya elçiliğe, faaliyetleri ve yazışmaları hakkında bilgi verirler ve büyükelçilik veya elçiliğin gözetimi altında bulunurlar.

4. Büyükelçilik ve elçilikler ile başkonsolosluk ve konsolosluklar nezdinde özel kanunlarda belirtilen bakanlıkların ihtısas alanına giren konularda görev yapmak üzere, müşavirlik ataşelik, öğrenci müfettişliği, turizm ve tanıtma bürosu ve diğer bir unvanla memurluk kurulması, bu özel kanunlarda belirtilen şekilde olur.

Kanunda veya daimî temsilciliği kuran kararnamede belirtilmesi halinde, milletlerarası kurullar nezdindeki daimî temsilciliklerde Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlıkların ihtısas alanlarını ilgilendiren görevleri yerine getirmek üzere, daimî temsilci yardımcısı, müşavir ve ataşeler, diğer memurlar ve bunların

yardımcıları, kendi bakanlıklarına ait dış teşkilât kadrolarından atanırlar. Daimî temsilci yardımcılığına yapılacak atamalar, Bakanlar Kurulu Krarnamesi ile; bu fıkrada söz konusu diğer atamalar ise, özel kanununda gösterilen şekilde olur. Bu fıkrada yazılı daimî temsilci yardımcıları ikinci derecede iseler kendilerine birinci sınıf ortaelçi, üçüncü derecede iseler ikinci sınıf ortaelçi unvanı, bu görevlerinin devamı süresince verilebilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı daimî temsilci yardımcısı, müşavir, ataşe, öğrenci müfettişi, turizm ve tanıtma bürosu müdürleri ve diğer memurlar, nezdinde bulundukları diplomatik temsilcilik veya - özel kanunun öngördüğü hallerde - konsolosluk heyeti şefine bağlıdırlar ve onun bilgisi altında aidoldukları bakanlıklarla kendi yetki ve görev alanlarına giren işlerle ilgili olarak yazışma yetkisine sahiptirler.

13 Haziran 1952 tarihli ve 5952 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle 14 Kânunisani 1938 tarihli ve 3312 sayılı Hariciye Vekâleti Teşkilâtı Kanununa eklenen 1 nci ek maddenin son fıkrası hükmü saklıdır.

5. Türkiye Cumhuriyetini temsil yetkisine sahibolarak Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile belli bir geçici görevle görevlendirilen temsilciler veya temsilci heyetleri başkanları, Türkiye Cumhuriyetini bağlıyacak hususlarda Hükümetin emir ve talimatını Dışişleri Bakanlığı kanaliyle alırlar. Bunlar, ihtısasa dair hususlarda ilgili bakanlıklardan, Dışişleri Bakanlığı kanaliyle talimat alabilirler.

Yukardaki fıkrada yazılı temsilciler ile temsilci heyetleri başkan ve üyeleri, işin ihtısas ve diğer gerekleri dikkate alınarak, Dışişleri Bakanlığı mensuplarından veya bu bakanlık mensupları dışından, ezcümle genel ve katma bütçeli diğer organ, bakanlık, daire ve kuruluşların, mahallî idarelerin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, özel kanunla veya özel kanuna dayanılarak kurulmuş banka ve kuruluşların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların mensuplarından da olabilir.

Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti başkanı Dışişleri Bakanlığı mensuplarından biri değilse, bu heyette Dışişleri Bakanlığından her halde bir görevli bulunur.

Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti ticari bir müzakere için görevlendirilmişse, bu heyetin başkanlığının Ticaret Bakanlığı mensuplarından biri tarafından deruhde edilmemiş olması takdirinde, bu heyette Ticaret Bakanlığından her halde bir görevli bulunur.

Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti malî konularla da görevli ise, heyetin başkanlığının Maliye Bakanlığı mensuplarından biri tarafından deruhde edilmemiş olması takdirinde, bu heyette Maliye Bakanlığından her halde bir görevli bulunur.

6. Genel ve katma bütçeli bakanlık, daire ve kuruluşların, mahallî idarelerin, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin, özel kanunla kurulmuş olan bankaların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların, yabancı devlet büyükelçilik, elçilik, başkonsolosluk, konsolosluk, fahrî başkonsolosluk ve fahrî konsoloslukları ve sair misyonları ile ve milletlerarası kurullar temsilcilikleri ve misyonları ile bunlara bağlı müşavirlik, ataşelik, büro ve sair mercilerle temasları, milletlerarası hukuk kurallarına ve usullerine uygun olarak yapılır. Bu temaslardan Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.

Yukardaki fıkrada yazılı bakanlık, daire, kuruluş, idare, teşebbüs, banka ve derneklerin dış temaslar için Türkiye Cumhuriyetini temsil yetkisine sahibolmaksızın resmî görevle veya 1 nci bendde yazılı andlaşmalar dışında kalan sözleşmeleri Türk Devleti adına yapmak üzere Türkiye dışına çıkacak mensupları, Türkiye dışına çıkmadan önce Dışişleri Bakanlığı ile temas ederler; dışardaki görevleri süresince en yakın Türk diplomatik temsilciliği veya konsolosluk heyeti ile irtibatlarını muhafaza ederler; ve bu gibi dış temasların cereyanı ve sonucu hakkında Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.

7. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE) nezdindeki Türkiye Daimî Delegeliği ile Ticaret ve Gümrük Tarifeleri Genel Anlaşmasına (GATT) ilişkin temas ve münasebetleri yürüten Türk Heyeti, Dışişleri Bakanlığına bağlanmışlardır.

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE) nezdindeki daimî temsilciliğe, Avrupa Ekonomik Câmiası (CEE) nezdindeki daimî temsilciliğe ve Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi nezdindeki daimî temsilciliğe, Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle yapılacak atanmalarda, atanma için teklif, Dışişleri, Maliye ve Ticaret bakanlıklarının mutabakatı ile yapılır.

Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlıklar, yukarda yazılı daimî temsilciliklere, kendi görev ve yetki alanlarına giren hususlarda Dışişleri Bakanlığı kanalı ile talimat verebilirler.

BAŞKAN — Maddeyle ilgili bir önerge vardır okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifinin geçici komisyonca kabul edilen metninin birinci maddesinin birinci bendinin beşinci satırındak «yürütülür» kelimesinden sonra gelen «noktalı virgülün» kaldırılarak yerine «ve» kelimesinin konulmasını arz ve teklif ederim.

Hatay
Mustafa Deliveli

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan esasa müessir olmıyan bu değişikliğe katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. «Noktalı virgül» yerine «ve» harfi konacaktır. Hükümet adına birkaç temsilci var. Sayın Erhan Bener siz cevaplandıracaksınız?

HÜKÜMET ADINA MALİYE BAKANLIĞI HAZİNE MÜŞAVİRİ ERHAN BENER — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz. Dikkate alınıp alınmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Birinci madde önergede okunduğu şekilde «noktalı virgül» yerine «ve» kelimesi konmak suretiyle değiştirilmiştir.

Maddeyi bu şekilde oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.. Birinci maddede ayrıca değişiklik olduğu cihetle açık oylarınıza arz edilecektir.

Dış İktisadi münasebetlerin yürütülmesinde ahenk ve işbirliği

Madde 2. — Türkiye Cumhuriyetinin milletlerarası iktisadi münasebetleriyle veya bu münasebetlerin belli alanlariyle ilgili dış temas ve müzakerelerde Hükümetin dış politikası ve yürürlükteki kalkınma plânına uygun olarak takibi gerekli hedeflerin tesbiti konusunda bakanlıklararası koordinasyon komite veya komiteleri, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle kurulabilir. Bu komite veya komiteler, Bakanlar Kurulu kararnamasiyle verilebilecek diğer koordinasyon görevlerini de yerine getirirler.

Bu komitede veya komitelerde Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, Dışişleri, Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ve Bakanlar Kurulu kararnamesinde gösterilebilecek diğer bakanlıkların temsilcileri bulunurlar. Komite veya komiteler, gerekliyse, diğer bakanlıklardan, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından temsilci davet edebilirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurların diplomatik temsilcilik şefliğine atanmaları.

Madde 3. — Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurlardan büyükelçilik, elçilik veya daimî temsilcilik görevine atamalar, Dışişleri Bakanlığı meslek memurları kadrolarından yapılır. Ancak, bu memurlar, mensuboldukları bakanlık, daire, idare, teşebbüs, kuruluş veya kurumdaki bütün müktesep haklarını muhafaza ederler; sadece, aylık ve kıdem tazminatlarını ve aylıklarına bağlı diğer istihkaklarını yeni geçtikleri Dışişleri Bakanlığı kadrolarından alırlar. Bu memurların atandıkları dış görevin sona ermesiyle birlikte, bunlar, mensubolduklari bakanlık, daire, idare, teşebbüs, kuruluş veya kurumdaki kadrolarına, dış görev sırasında kazandıkları haklarla dönerler.

25 Mayıs 1955 tarihli ve 6577 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 19 Mayıs 1928 tarihli ve 1218 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen? Sayın Arıburun buyurun.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — Önce bir sorum var efendim, ondan sonra konuşacağım.

BAŞKAN — Hay hay buyurun.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — «Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurlardan büyükelçilik, elçilik veya daimî temsilcilik görevine atamalar, Dışişleri Bakanlığı meslek memurları kadrolarından yapılır» deniyor. Buradaki meslek memurları kadrosu yalnız kadro mudur, yoksa meslek memurları içinden ayrılıyor mu?

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sadece kadrodur Sayın Başkanım.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğinin görevleri.

Madde 4. — 1. Maliye Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkında 29 Mayıs 1936 tarihli ve 2936 sayılı Kanunun 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği: Hazine muamelelerini yapmak; Hazine mevcutlarını nemalandırmak; Hazinenin doğrudan doğruya iştiraki bulunan müessese ve teşekküllerde hissedarlık sıfatının icabettirdiği muameleri yapmak; Hazine esham ve tahvilât cüzdanını ve Hazinece muhafazası icabeden kıymetli ayınları muhafaza ve idare etmek; her türlü iç ve dış kamu borçlanmalarının hazırlık, akit, ihraç, tediye, itfa ve kayıt işleri ile, bu işlerin gerektirdiği ve milletlerarası kurul ve kuruluşlarla kamu borçlanmasına müncer olacak müzakerat ve muhaberatı yürütmek; sağlanan kamu borçlarının ve - kültür yardımları dışında - dış yardımların kullanılmasına, bu borç ve dış yardımlara ait mukavele ve andlaşmaların tatbikatına ilişkin olarak memleket dâhilinde yapılacak bilumum temas, müzakere ve gerekli işlemleri ifa etmek; devletçe verilen kefalet, tâviz ve yapılan ikrazata mütaallik muameleleri ifa etmek; devletin yabancı memleketlerdeki bütçe ile ilgili ödemelerini yapmak; Darphane, Devlet Yatırım Bankası, menkûl kıymetler ve kambiyo borsası ile Hazinenin münasebetlerini tanzim ve idare etmek; bunların muamelelerini murakabe etmek; kambiyo kontroluna ait esasları hazırlamak ve T. C. Merkez Bankası ve tâyin veya teşkil edeceği diğer merciler vasıtasiyle tatbikatını tanzim ve idare etmek; Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun tatbikatını takip ve bu kanunun malî hükümlerine ait tatbikatı tanzim ve murakbe etmek; petrol kanununun vergi mevzuları dışında Maliye Bakanlığına verdiği vazifeleri ifa etmek tediye muvazenesinin hazırlanmasında tatbik olunan esasları tesbit, bu esaslara göre T. C. Merkez Bankası ile müştereken tediye muvazenesini ihzar eylemek; kısa orta ve uzun vâdeli kredilerle faiz hadlerini memleket ekonomisinin icaplarına göre tanzim ve mevduatın korunması için lüzumlu esasları tesbit ve bu hususta T. C. Merkez Bankası ile gerekli tedbirleri ittihaz eylemek; Bankalar Kanununun tatbikatını tanzim ve idare etmek; bankaları murakabe eylemek; İktisadi Devlet Teşekküllerinin salâhiyetli organları tarafından tasdik edilmiş bütçelerini ve iş programlarını umumi, malî ve iktisadi muvazene bakımlarından kıymetlendirmek; hususi bütçelerin umumi muvazene ile nakit durumu ve para politikası bakımından esaslarını hazırlamak bu mevzuda gerekli tedbirleri almak ve tatbikini tanzim etmek; kalkınma plânı hedeflerine göre geliştirilecek iktisadi faaliyet sektörlerini desteklemek amaciyle tesis olunacak geliştirme fonlarının kullanılmasını idare, takip ve kontrol etmek; iç ve dış iktisadi ve malî hareketleri takibetmek; millî paranın tedavül ve istikrarını Devletin para siyasetini tanzim ve idare etmek; dış memleketlerdeki büyükelçilik, elçilik ve konsolosluklar nezdinde iktisat ve maliye müşavirlik ataşelikleri tesis etmek; yabancı devletler ve milletlerarası kurullar ve bunların temsilcilik ve temsilcileri ile malî ve iktisadi konularda Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanunun birinci maddesinde tasrih olunan şekil ve şümulde temas ve müzakerelerde bulunmak görevleriyle ödevlidir.

30 Eylül 1960 tarih ve 91 sayılı Kanun ile 28 Temmuz 1967 tarihli ve 933 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

2. Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği gerektiği hallerde, 1 nci fıkradaki görevlerinin ifası sırasında genel ve katma bütçeli idarelerle, İktisadi Devlet Teşekkülü ve benzeri kuruluşlara ve bankalara mensup memur ve hizmetlileri, bu memur ve hizmetlilerin mensuboldukları idare, teşekkül, kuruluş ve bankalardaki özlük hakları devam etmek ve maaş ve ücretlerini oralardan almak kaydiyle, geçici bir müddet için istihdam edebilir.

3. 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Maliye Bakanlığına ait kısmında yazılı «Dış temsilcilikler» kadroları kaldırılmış ve yerlerine ek (1) sayılı cetvelde yazılı yurt dışı görev kadroları eklenmiştir.

BAŞKAN — Dördüncü madde ile ilgili bir önerge vardır, okutuyorum.

Sayın Karaöz önergeniz üzerinde mi söz istiyorsunuz?

İLYAS KARAÖZ (Muğla) — Evet Efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

İLYAS KARAÖZ (Devamla) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, dış münasebetlerin yürütülmesinde karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmak, aksaklıkları gidermek ve verimli bir uygulamayı gerçekleştirmek maksadiyle hazırlanmış bulunan Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi hakkında kanun teklifi hakikaten Cumhuriyet Senatosu Komisyonunda daha iyi, daha güzel bir şekle sokulmuş bulunmaktadır. Ancak teklifin dördüncü maddesinin birinci bendi; tatbikatta bâzı tedahüllere sebebiyet verecek bir durumdadır.

Değerli arkadaşlarım, bilindiği üzere 91 sayılı Devlet Plânlama Teşkilât ve Görev Kanunu ile 28 Temmuz 1967 tarihli 933 sayılı Kanunla bu teşkilât müsteşarlığına bâzı görev ve yetkiler verilmiştir. Tatbikatta para kredi politikası ve özellikle İktisadi Devlet Teşekkküllerinin finansman problemleri ile alâkalı ve benzeri konuları içine alan iç münasebetlerde Hazine Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri ile Devlet Plânlama Teşkilâtı Görev ve yetkileri arasında muhtemel tedahülleri önlemek, iki teşkilât arasında bir ahenk sağlamak ve maddeye sarahat getirmek maksadiyle Yüksek Başkanlığa bir önerge takdim etmiş bulunuyorum, önergeme iltifat buyurduğunuz takdirde kanun daha iyi, daha yararlı bir şekilde çıkmış olacaktır. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 4 ncü madesinin 1 nci bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

İlyas Karaöz
Muğla

Madde 1. — Maliye Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkındaki 29 Mayıs 1936 tarihli ve 2996 sayılı Kanunun 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği, hazine muamelelerini yapmak, hazine mevcutlarını nemalandırmak, hazinenin doğrudan doğruya iştiraki bulunan müessese ve teşekküllerde hissedarlık sıfatının icabettirdiği muameleleri yapmak, hazine esham ve tahvilât cüzdanını ve Hazine muhafazası icabeden kıymetli ayınları muhafaza ve idare etmek, her türlü iç ve dış kamu borçlanmalarının, hazırlık, akit, ihraç, tediye, itfa ve kayıt işleri ile bu işlerin gerektirdiği ve milletlerarası kurul ve kuruluşlarla kamu borçlanmasına müncer olacak müzakerat ve muhaberatı yürütmek, sağlanan kamu borçlarının ve kültür yardımları dışındaki dış yardımların kullanılmasına, bu borç ve dış yardımlara ait mukavele ve anlaşmaların tatbikatına ilişkin olarak memleket dâhilinde yapılacak bilûmum temas, müzakere ve gerekli işlemleri ifa etmek, devletçe verilen kefalet, taviz ve yapılan ikrazata müteallik muameleleri ifa etmek, devletin yabancı memleketlerdeki bütçe ile ilgili ödemelerini yapmak; Darpane, Devlet Yatırım Bankası, Menkul kıymetler ve Kambiyo Borsası ile hazinenin münasebetlerini tanzim ve idare etmek, bunların muamelelerini mürakabe etmek kambiyo kontroluna ait esasları hazırlamak ve Tür-

kiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve tâyin veya teşkil edeceği diğer merciler vasıtasiyle tatbikatını tanzim ve idare etmek, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun Maliye Bakanlığına verdiği görevleri yapmak; Petrol Kanununun vergi mevzuları dışında Maliye Bakanlığına verdiği vazifeleri ifa etmek; yıllık programlarda belirtilen esaslar dâhilinde tediye muvazenesi mevduat ve tasarrufun teşvik ve tanzimi, uzun orta ve kısa vadeli kredilerle ilgili politikaları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile birlikte icra etmek, millî paranın tedavül ve istikrarını, devletin para siyasetini tanzim etmek; yıllık programlarda belirtilen esaslar dâhilinde para kredi politikasını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile birlikte yürütmek; iç ve dış malî ve iktisadi hareketleri takibetmek; Bankalar Kanunu tatbikatını takip ve Bankaları murakabe etmek; yıllık programlarda belirtilen esaslara uygun olarak İktisadi Devlet Teşekküllerinin finansman programlarının tatbikatını takibetmek ve bu finanman programlarının kalkınma plân ve yıllık programlarda belirtilen hedeflere uygun olarak icrası için gereken tedbirleri almak; döner sermayelerin ve hususi bütçelerin umumi muvazene ile nakit durumu ve para politikası bakımından ahengini sağlamak 28 Temmuz 1967 tarih ve 933 sayılı Kanunun birinci maddesine göre teşkil edilen fonların yıllık programlarda belirtilen esaslara uygun olarak aracı kuruluşlara intikalini sağlamak ve geri ödenmelerini takibetmek; dış memleketlerdeki büyükelçilikler, elçilikler, başkonsolosluklar ve konsolosluklar nezdinde iktisat ve maliye Müşavirlik ve Ataşelikleri tesis etmek; yabancı devletler ve milletlerarası kurullar ve bunların temsilcilik ve temsilcileriyle malî ve iktisadi konularda milletlarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanunun 1 nci madesinde tasrih olunan şekil ve şümulüne temas ve müzakerelerde bulunmak, görevleri ile ödevlidir.

30 Eylül 1960 tarihli ve 91 sayılı Kanun ve 21 Mart 1964 tarihli 440 sayılı Kanun ile 28 Temmuz 1967 tarihli ve 933 sayılı Kanun hükümleri saklıdır»

BAŞKAN — Komisyon?

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Gündoğan

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Komisyon konuşsun da ondan sonra.

BAŞKAN — Komisyon konuşmuyor. Siz söz almasaydınız, komisyona katılıp katılmıyacağını soracaktım.

Buyurun.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu madde üzerinde sadece ikinci bend münasebetiyle söz alacağımı ifade etmiştim ama, şimdi Sayın Karaöz arkadaşımızın verdiği bir tadil teklifi beni konuşmaya mecbur bıraktı. Bu bakımdan vaktinizi aldığımdan dolayı özür dilerim.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Karaöz'ün tadil teklifini burada okuyan muhterem arkadaşımızın ifadesi ile öğrenmek ancak mümkün oldu. Yani, bu koskocaman tadil teklifini ihtiva eden önergeyi tamamiyle kavradım desem, tabiî ki insanüstü bir durumdan bahsetmiş olurum ki, bu mümkün değil. Ama, gözüme, kulağıma çalan bir iki mevzu üzerinde duracağım ve Yüce Senatoyu anladığım kadarı ile ikaz edeceğim.

Şimdi, Sayın Karaöz verdiği tadil teklifinde, iki hususu öne sürmek istiyor. Biri bu 4 ncü madde ile hüküm altına alınan hususları daima yıllık programlar çerçevesi dâhilinde yürütmeyi öngören bir madde haline getirmek istiyor. Yani, diyor ki; bütün bu 4 ncü maddede; Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğinin yapması öngörülen hizmetler ki, bu ülkenin bütün ekonomik faaliyetlerini kapsıyan bilhassa dış ile olan münasebetlerimizdeki ekonomik faaliyetleri kapsıyan hareketlerini behemehal yıllık programlar çerçevesi içinde yürütecektir.

Değerli arkadaşlarım, bu bir çelişkidir. Yıllık program hükümetlerin icraatını ifade eden ve ne kanun, ne nizamname, ne tüzük, ne de buna benzer Anayasanın kapsamı içinde bulunan her hangi bir yasama vasıtası olmıyan, her zaman değiştirilebilen, her an hükümleri tatbik edilmediği takdirde hiçbir suretle mesuliyeti mucibolmıyacak; velhâsıl bir Hükümet güncesi gündemidir, faaliyet güncesi gündemidir. Halbuki, bu 4 ncü madde ile tedvin edilmek iste-

nen hususlar, hüküm altına alınan hususlar Devletin daimiliği ile, ülkenin ekonomik hayatının istikrarı ile, muvazenesi ile, iç ve dış ekonomik durumun dengesi ile ilgilidir. Bu itibarla, Devlet içinde devamlı, sürekli çaba gösteren bir teşkilâtın bu konularda mutlak yetkisi zorunludur, şarttır. Yoksa, bu madde ile tedvin edilen hususlar, meselâ; dış broçlanmalar, kamu borçlanmaları, iç borçlanmalar, bu borçlanmaların itfası, kaydı, mukaveleli andlaşmaların tatbikatına ilişkin olarak, memleket dâhilinde yapılacak bilûmum temasları müzakere, gerekli işlemleri ifa etmek, kefalet, taviz, istikraza mütaallik muameleler, Devletin yabancı memleketlerdeki bütçe ile ilgili ödemeleri, Darphane, Devlet Yatırım Bankası, menkul kıymetler, kambiyo borsası, Hazine münasebetleri ki, bir ülkenin bütün iktisadiyatını kavrıyan, kapsıyan büyük bir faaliyet sahası. Şimdi bu faaliyet sahası devamlı olmalı, sürekli olmalı ve yıllık programlarla bağlı olmamalı, her sene değişir, yahut sene içinde mütaaddit defalar değişir bir düzene bağlanmamalıdır. İstikrar, devamlılık ve âhenk ancak böyle teşkil edilebilir. Hazine lordluğu diye eskiden beri söylenen bir söz vardır İngiltere'de. Bu Hazine lordluğu Maliye Bakanlığı hizmetini görür. Ama Hazine lordluğunun önemli olan tarafı - bildiğim kadarını söylüyorum, yanlış olabilirim - orada bir başkâtibin - tâbiri mâzur görün, öyle okudum - hiçbir bakana, hiçbir siyasi partiye ve iktidara bağlı olmaksızın, mütemadiyen İngiltere'nin Hazine menfaatlerini, malî menfaatlerini ve okonomik menfaatlerini savunan, takibeden bir organ olarak görev yapmakta olduğunu bilirim, okumuşumdur maliyede. Ve bu yüzden de İngiltere Maliyesinde çok az sarsıntı olmuştur, olur derler. Halbuki, biz ne yapıyoruz? Biraz evvel okuduğum, acele ettiğim için belki her şeyinden bahsedemediğim Hazine, esham, tahvilât cüzdanı, bütün menkul ve gayrimenkul kıymetler ve sair Devlet teşekküllerinin finansmanı ve saire... Bütün ama, memleketin iktisadi ve malî işlerini devamlı ve sürekli olarak istikrarlı bir şekilde yürütecek olan bir makamın elinden salâhiyetleri alıyoruz, Hükümetin yıllık program namı altında ortaya koyduğu ve her zaman değişebilir, tatbik edilmediği zaman hiçbir şekilde mesuliyeti mucibolmaz, istikrarı, devamı ve sürekliliği kaldırıcı bir organa veriyoruz.

Değerli arkadaşlarım, yıllık program ile bu işlerin yürütülmesi sadece siyasi birtakım sonuçlar elde etmek için göze alınmış olabilir. Bütün bu maddenin kapsadığı ekonomik değerleri yıllık programlarda, seçimlerde, seçimlere tekaddüm eden zamanlarda veya bâzı bölgelerde veya bâzı zümrelere imkân dağıtıcı şekilde kullanma fırsatı verirsiniz Hükümete. Halbuki, bu değerler, bu kıymetler, bu kambiyo kıymetleri, bu menkul kıymetler, bu dış borçlanmalar, dış borçlanmaların şartları, temaslar ve saire devamlılık ister, istikrar ister. Hiçbir siyasi partinin, hiçbir siyasi iktidarın evirip, çevirip, büküp, dilediği şekilde ve kendi tercihlerini tahakkuk ettirecek iktisadi varlıklar halinde kullanmaması lâzım gelir. Belki iyi dönmüyor dilim ama, ifade etmek istiyorum ki, Devletin öz varlıklarını yıllık programlarla geçici, her zaman değişen ve dilediği gibi harekete serbest olan ve murakabesi, kontrolu mümkün olmıyan bir düzen içinde tutamayız, tutmamamız lâzım. Bu itibarla, Sayın Karaöz'ün tadil teklifi kanaatimce zararlıdır, yararlı değildir. Hele tadil teklifinin içinde 933 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde öngörülen şekilde hareket olunması yine bu madde ile hüküm altına alınmak isteniyor. Daha doğrusu bu maddede yapılacak tadilât ile 933 sayılı Kanunun öngördüğü hedefler sağlanmak isteniyor. Bu da kanaatimce devletin varlıklarına ve onun idaresine iyi bir düzen getirmemek anlamını taşır.

Değerli arkadaşlarım, hafızalarınızı tazelemek isterim, 933 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde şöyle yazılı. Affedersiniz, bu madde der ki; iç ve dış kaynaklar Maliye Bakanlığı bünyesinde açılacak bir fonda toplanarak kalkınma projesi içinde tercih edilen sektörlere borç olarak verilmek üzere o fona aktarılır.

Şimdi öyle bir fon ki, aslında bu maddenin kapsamı ile çelişir haldedir. Çünkü, o fonla 933 sayılı kanunla kurulan o fondan yararlanacak olan sektörlerin sahipleri, o sektörlerde bulunan insanlar kamu sektörü kuruluşları değildir, varlıklar, kamu sektörü kuruluşları değildir. Hepsi özel sektör kuruluşlarıdır. Özel sektör kuruluşlarına 933 sayılı Kanunla borç ver-

me fonu yapacaksınız. E.. size bu fonları kim temin edecek Dâhilde Maliye Bakanlığı, dış borçlanmaları yapacak yine bu madde ile Hazine Genel Müdürlüğü, ama, Hazine Genel Müdürlüğünün kamuyu borçlandırarak elde ettiği dış kaynakları, eğer bu tadil teklifini kabul ederseniz, Hükümet veya o kanundaki teşkilât özel sektöre aktarabilecek.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bu madde Hazine Genel Müdürlüğünü, İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğini kamu borçlanmalarının hazırlığını, aktini yapması ve kaydını yapmasını öngörüyor. Hazineyi borçlandıracaksınız, ülkeyi borçlandıracaksınız, kamuyu borçlandıracaksınız o paralarla 933 sayılı Kanunda yazılı fona tahsisat ayıracaksınız. O fon özel sektörün eline geçecek.

Şimdi değerli arkadaşlarım, dışarıdan kamu sektörü için, kamu maliyesi için, kamu kaynaklarını rehin ederek veya kamu kaynaklarını karşılık göstererek, kamuyu borç altına sokarak elde ettiğiniz varlıkları, eğer bu kanun teklifini kabul ederseniz, 933 sayılı Kanundaki düzen yüzünden, özel sektöre verebileceksiniz.

Değerli arkadaşlarım, bu çelişkidir, bu o vakit de söylediğim gibi, aslında yetki devridir. Meclisler kendi yetkilerini hükümete devrediyorlar. Şimdi bu kanunla biz, Hazine Genel Müdürlüğüne ve İktisadi İş Birliği Genel Sekreterliğine kanuni vazife veriyoruz, kanunla bunları yapacaksınız, diyoruz; bizim denetimimiz altında bulunacak, bu da güzel. Fakat, bu tadil teklifi gelirse bizim de denetimimizden kurulmuş bir düzen içine gireceksiniz. Çünkü kamu borçlanacak, o kanunla teşkil edilecek fon yüzünden başka sektörler istifade edecek.

Bunun kolayı var, böyle söylemeye lüzum yok. Burada kamu borçlanmalarına hazırlık akıt, ihraç, tediye, itfa ve kayıt işleri dediğimiz gibi, bir kanun da var, biliyorsunuz, dersiniz ki, hususi borçlanmalarda da Hazine Genel Müdürlüğü ve İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği görevlidir. O zaman anlarım. Ama, ben bu çelişkiyi doğrusu bir türlü anlıyamıyorum ve doğru bulmuyorum. Onun için müsaade ederseniz esasen 2 nci fıkrasında, «933 sayılı Kanun hükümleri saklıdır» sözü de var. Ama, Hazine Genel Müdürlüğünün ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğinin kanunen görevlendirildiği ve Devletin en önemli kaynaklarına vaazüliyed olan teşkilâtının elindeki imkânları veya hazırladığı imkânları biraz evvel arz etiğim gibi hiçbir hukukî mesuliyeti olmıyan, her zaman değişebilen, istikrar arz etmiyen, devamlılık göstermiyen yollarla ve henüz mahkemede olan bir kanun yolu ile istenildiği gibi sarf yetkisini vermiyelim ve bu tadil teklifini kabul etmiyelim. Bunun zararı çok büyük olacaktır. Çok az vaktinizi almak istediğim için ve çabuk konuşarak bu işi bitirdim, ama aslında bu çok uzun bir mesele, yalnız bu maddenin içinde her kelimenin altında büyük varlıklar yatıyor. Bu tadil teklifi ise bu varlıkları bir kalemde dilediği gibi kullanma yetkisini veriyor. Bunu lûtfen kabul etmeyin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?... Yok. Önerge biraz önce okunmuş bulunmaktadır, 4 ncü maddeyi değiştiren önerge.

Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Yüce Senatonun takdirine bırakıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeyi takdire bırakıyor.

Hükümet adına iki daire bulunmaktadır, birisi Maliye adına Sayın Erhan Bener. Siz?...

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAZİNE MÜŞAVİRİ ERHAN BENER — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Siz, Maliye Bakanlığı adına katılıyorsunuz.

Dışişleri Bakanlığı adına Sayın Bilgen?...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ İDARİ İŞLER MÜDÜRÜ HALÛK SAYINSOY — Yüce Senatonun takdirine bırakıyoruz.

BAŞKAN — Takdire bırakıyorlar.

Komisyon ve Dışişleri Bakanlığı temsilcileri Yüksek Heyetin takdirine bırakıyor, Maliye Bakanlığı temsilcisi ise önergeye katılıyor.

Biraz önce okunan Sayın İlyas Karaöz'ün önergesinin dikkate alınıp alınmamasını oylarınıza arz edeceğim. Dikkate alınmasını kabul edenler... Kabul etmiyenler... Az bir oy farkiyle kabul edilmiştir.

Sayın İlyas Karaöz'ün biraz önce okunan önergesini 4 ncü madde olarak oylarınıza arz

ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

FERİD MELEN (Van) — O maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları da vardır, önerge hepsini ihtiva etmiyor, yalnız 1 nci fıkrayı ihtiva ediyor.

BAŞKAN — Yalnız 1 nci fıkrayı ihtiva ediyor. Önerge maddeinin 1 nci fıkra olarak ve diğer iki fıkra biraz önce okunan şekliyle aynen kalmak üzere 4 ncü maddeyi yeniden oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Değişiklik olduğu için 4 ncü madde açık oylarınıza arz edilecektir.

Dışişleri Bakanlığı için eklenen kadrolar

Madde 5. — 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna ek (1) sayılı cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmına, ek (2) sayılı cetveldeki kadrolar eklenmiştir.

Özel kanunu gereğince diplomatik temsilcilikler ve konsolosluk heyetleri nezdinde 1 nci maddenin 4 ncü bendinde yazılı müşavir, ataşe ve diğer memurları bulundurmak yetkisine sahibolmıyan bakanlıkların memurları, gerekli görüldüğü takdirde, Dışişleri Bakanlığı kadrolarına nakil suretiyle diplomatik temsilcilikler ve konsolosluk heyetleri nezdine atanabilirler. Bu takdirde çıkarılması gereken kararname bir ortak kararname ise, bu kararname Dışişleri Bakanınca da imzalanır. Bu atanmaların yapılabileceği kadrolar ek (3) sayılı cetvelde gösterilmiş olup, bunlar 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna ek (1) sayılı cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmına eklenmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler.. Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ticaret Bakanlığiyle ilgili olarak yeniden yürürlüğe konulan hükümler; kadrolar

Madde 6. — 1. Ticaret Bakanlığının teşkilât ve vazifelerine dair 27 Mayıs 1939 tarihli ve 3614 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunla değiştirilmeden önce yürürlükte olan metni yeniden yürürlüğe konulmuştur. Ancak, 6 Temmuz 1960 rih ve 13 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yürürlüğe girmiş olan kanunlarla yapılmış yürürlükteki sair değişiklikler saklıdır.

2. 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Ticaret Bakanlığına ait kısmına ek (4) sayılı cetvelde yazılı kadrolar eklenmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Dış aylıklar

Madde 7. — Ek (1), (2), (3) ve (4) sayılı cetvellerdeki kadrolardan dış görevlere atanan memurların aylıkları, 21 Şubat 1963 tarihli ve 212 sayılı Kanunla değiştirilmiş 28 Temmuz 1946 tarihli ve 4991 sayılı Kanuna göre ödenir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Değiştirilen hüküm

Madde 8. — 31 Mayıs 1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Andlaşmalarla ilgili belgelerin hazırlanması

Madde 4. — 1 nci, 2 nci ve 3 ncü maddeler gereğince kanun tasarılarını ve kararname tasarılarını ve 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisinin bilgisine sunulacak olan andlaşmaların bu Meclislerin Başkanlıklarına sunma yazılarını hazırlamak, görevi, Dışişleri Bakanlığınca yerine getirilir.

Yetki belgesi, onaylama belgesi, onaylama belgesinin alınıp verilmesi veya sadece verilmesi tutanağı ve değişik şekillerdeki andlaşmaların metinleri gibi milletlerarası hukukun veya tatbikatın gerektirdiği her türlü belgelerin asıl veya örneklerini hazırlamak, Türkiye Cumhuriyeti adına yapılan andlaşmaları milletlerarası kurullarda tescil ettirmek ve Türkiye Cumhuriyeti adına yapılmış veya yapılacak andlaşmaların resmî sicilini tutmak, Dışişleri Bakanlığının görevidir.»

BAŞKAN — 8 nci madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır. Okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 8 nci maddesinin bu teklif üzerinde Geçici Komisyonda yapılan değişiklikler muvacehesinde gereği

kalmadığından teklif maddeleri arasından çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

Ankara
Turgut Cebe

BAŞKAN — Sayın Cebe, 8 nci maddeye lüzum ve ihtiyaç kalmadığından bu sebeple teklif metninden çıkarılmasını istemektedir. Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Yüce Heyetin takdirine bırakıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon takdire bırakıyor. Yalnız Yüksek Heyetin bu hususta bilgi sahibi olması için, komisyonun gerçekten bu teklif muvacehesinde 8 nci maddeye yer kalıp kalmaması hakkında sayın üyelere izahat verilirse oylarını isabetle kullanabilirler. Eğer gerçekten yer yok ise, kaldırılması kanun tekniği bakımından yerinde olur.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, çok muhterem arkadaşlarım, dış münasebetlerin tanzimi, koordinasyonu hakkındaki kanun teklifi Geçici Komisyonda müzakeresi sırasında buradaki, Yüce Heyetteki müzakeresi sırasında Hükümet görüşü olarak beliren temsilci vahdeti prensibinin yanı başında, sorumluluk ve yetki vahdetinin de gözetilmesi hususu nazarı itibara alınmış ve teklifte buna uyan bâzı değişiklikler yapılmış bulunmaktadır. Keza Plânlama Teşkilâtının da bu işte hissedar olabilmesi için biraz önce Sayın Karaöz arkadaşımın takriri kabul edilmek suretiyle salâhiyetlerde yeniden bâzı değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişikliklerle teklifin birinci maddesinin birinci bendinin ikinci fıkrası, ve 4 ncü maddesinin birinci bendi metinlerine diğer bakanlıklara da yetki tanıyan hükümler konulmuş bulunmaktadır. Bu itibarla teklifin Millet Meclisinden gelen metnine göre bilûmum dış temas müzakere ve milletlerarası andlaşmalar akdi görevinin istisnasız olarak Dışişleri Bakanlığına verilmesi haline göre, 244 sayılı Kanunun 4 ncü maddesini değiştiren bu kanunun 8 nci maddesi hükmü yukarda arz edildiği üzere, 1 nci ve 4 ncü maddelerde yapılmış olan değişiklikler karşısında, kanaatimce değişse de olabilir, değişmese de olabilir, komisyon olarak bu kanaatteyiz. Nihayet koordinasyon Hükümet tarafından yapılacaktır. Eğer Yüce Senato bunu bir tezat olarak kabul ediyor ise, takrire iltifadeder, etmiyor ise o takdirde takririn reddi istikametinde oy kullanır. Komisyonumuzca keyfiyetin takdire bırakılması düşünülmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Maliye Bakanlığı temsilcisi?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAZİNE MÜŞAVİRİ ERHAN BENER — Sayın Başkan, arz edilen sebepler muvacehesinde 1 nci maddede yapılan değişiklikler karşısında 3 nci maddenin tezat teşkil edeceği mütalâası ile kaldırılması teklifine iştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Kaldırılması, kanunun içerisinden çıkarılması, Dışişleri Bakanlığı temsilcisi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ İDARİ İŞLER UMUM MÜDÜRÜ HALÛK SAYINSOY — Sayın Başkan, Dışişleri Bakanlığı, bu madde kaldırıldığı zaman, temsil vahdetinin haleldar olacağı kanaati ile maddenin muhafazasını, talebediyoruz.

BAŞKAN — Muhafazasını. Üç görüş belirdi. Maliye Bakanlığı temsilcisi metinden çıkarılmasını, Dışişleri Bakanlığı temsilcisi muhafazasını, komisyon da bu hususta takdirinizin esas olmasını ileri sürmektedirler. 8 nci maddenin kanun teklifi metninden çıkarılmasını istiyen Sayın Cebe'nin önergesini nazarı dikkate alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Dikkate alınmasını kabul edenler...

CEMAL TARLAN (Tekirdağ) — Sayın Başkan, gerek Maliye Bakanlığı temsilcisi, gerek Dışişleri Bakanlığı temsilcisi arasında iki ayrı kanaat vardır. Biz bu şartlar altında sayın komisyon başkanımız da burada izahat verdi ama, tam vuzuha kavuşamadık. Ya geri alsınlar yahut da ayrı ayrı izahat versinler.

BAŞKAN — Sayın Tarlan, zaten daha işin başında biz bu ihtiyacı hissederek komisyonu izahata davet ettik. Ama komisyon görüşlerini bu şekilde takdirinize bıraktılar. İsterseniz söz verelim, görüşlerini kısaca izah etsinler. Bu görüşlerden sonra... İstiyoruz ki bugün bitsin bu kanun teklifi. Bu bakımdan...

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, komisyon olarak biz de bu takrire katılıyoruz.

BAŞKAN — Metinden çıkarılmasına katılıyorsunuz. O halde Dışişleri Bakanlığı temsilci-

si, siz lûtfen niçin kalması görüşünüzü, aksi görüş olması itibariyle savunun buradan kürsüden. Buyurun. Yalnız İçtüzük gereğince sizi Genel Kurula takdim edeceğim. Siz kendinizi takdim edin Genel Kurula. İçtüzük bunu gerektirmekte.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI İDARİ İŞLER UMUM MÜDÜRÜ HALÛK SAYINSOY — Efendim biraz evvel gerek söz alan yüksek senatörler, gerek grup temsilcileri bu kanunun çıkmasında anagaye olarak temsil vahdetinin olduğunu haklı olarak işaret buyurdular. Bu temsil vahdetinden çıkan bir mâna da esas itibariyle, Devleti bağlıyacak andlaşmaların Dışişleri Bakanlığı kanalı ile yapılmasını âmirdir. 8 nci maddenin konulmasının esbabı mucibesi de budur. Bu madde çıkarıldığı takdirde her bakanlık kendi görevine girdiği iddiasiyle andlaşmaları yapacak, heyetler teşkil edecek, bu anlaşmalar için kararnameler çıkaracak, ve kanunlaştırılması için Yüce Meclise sevk edecektir. Bu takdirde temsil vahdeti ağır şekilde zedelenecektir. Bu bakımdan Yüksek Senatodan 8 nci maddenin aynen muhafazasını istirham edeceğim efendim.

BAŞKAN — Bu görüşten sonra Sayın Cebe'nin önergesinin dikkate alınıp, alınmamasını oylarınıza arz edeceğim.

A. NUSRET TUNA (Kastamonu) — Maliye temsilcisi de konuşsun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan müsaade eder misiniz?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, biraz önce de arz ettiğim veçhile Hükümet gerek Yüce Senatodaki müzakârat esnasında ve gerekse komisyondaki müzakereler sırasında temsilde vahdetin yanında sorumluluk ve yetki vahdetinin de gözetilmesi prensibini kabul etmiş ve bu hususta bu kürsüden ve komisyonda da beyanlarda bulunmuşlardır. Tetkik etmekte olduğumuz kanun teklifinin 1 nci maddesiyle Dışişleri Bakanlığına vazife verilebildiği gibi, «statülerinde üyelerinin ve ortaklarının belli bir bakanlık veya merci vasıtasiyle muamelâtta bulunacağı belirtilen milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri, temsilcileri ve sair mercilerle yapılacak temaslar, müzakereler ve milletlerarası andlaşmalar Dışişleri Bakanlığı ve diğer ilgili bakanlıklarla işbirliği dâhilinde sorumlu bakanlık veya merci eliyle yapılır.» Hükmü mevcuttur. Bu itibarla biraz önce burada ifade edilen Dışişleri Bakanlığı görüşü muteber olamaz, kanun temsil salâhiyetini bâzı özel hallerde Dışişleri Bakanlığına mâlumat verilmek suretiyle diğer ilgili dairelere ve müesseselere de tanımış bulunmaktadır. Arz ederim, takrire iltifat edilmesini istirham ederim, saygılarımla.

BAŞKAN — Maliye Bakanlığı müşaviri Sayın Bener buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAZİNE MÜŞAVİRİ ERHAN BENER — Sayın Başkan, değerli senatörler, 8 nci madde ile ilgili olarak Maliye Bakanlığının görüşü kısaca şudur: Temsil vahdeti meselesi, şimdi incelemekte olduğunuz kanunun 1 nci ve 4 ncü maddeleriyle halledilmiş bulunmaktadır. Esas itibariyle temsil vahdeti 1 nci maddede Dışişleri Bakanlığına bırakılmış, ancak malî ve iktisadi konularda ve muayyen hallerde Maliye Bakanlığının müzakerelerde bulunmak ve anlaşmalar yapmak yetkisi tanınmış bulunmaktadır. 8 nci maddenin teklifte yer alan şekli ile kabulü halinde esas itibariyle bu temsil vahdetinde yeniden 1 nci maddedeki değişiklikleri ortadan kaldırmış olunmuyor. Sadece şeklî mânada bir tezat ortaya çıkıyor. Çünkü andlaşmaları yapmak yetkisi başka şeydir, andlaşmaların metnini hazırlamak başka bir şeydir. 8 nci madde ile verilen yetki andlaşmaların metnini hazırlamak, yazılarını hazırlamak. Takdir buyurursunuz ki 1 nci madde ile ve 4 ncü madde ile Maliye Bakanlığına istisnai hallerde, yani iktisadi ve malî konularda vermiş bulunduğunuz yetki dairesinde hazırlıyacağı, yapacağı andlaşmaların yazılarını metinlerini de elbette bu bakanlığın hazırlaması icabeder. Aksi takdirde bir müzakereyi bir bakanlık yapacaktır, sonuna kadar yürütecektir ve tam bu andlaşmayı nihai safhada Bakanlar Kuruluna sevk ederken bununla ilgili yazıları Dışişleri Bakanlığına gönderecek ve o Bakanlığın yazmasını istiyecektir. Bu hiçbir şey olmasa, bürokrasiyi son derecede çetrefil bir hale getirecektir. Mamafih bütün bunlara rağmen karar Yüce Senatonundur, saygılarımla.

BAŞKAN — Yüksek Genel Kurul bütün görüşleri dinlemiş bulunmaktadır. Sayın Cebe'-

nin önergesi 8 nci maddenin kanun teklifi metninden çıkarılmasını istemektedir. Bu önergenin dikkate alınıp, alınmamasını oylarınıza arz edeceğim. Dikkate alınmasını kabul edenler lûtfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8 nci maddeyi okunan şekli ile oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oylamalara oylarını kullanmıyan sayın üyeler?... Yok. Oylama işlemi bitmiştir.

Bu yasa teklifinin görüşülmesine değin görüşmelerin devamı hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 9. — 8 Temmuz 1948 tarihli ve 5250 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin son fıkrası, 31 Mayıs 1949 tarihli ve 5412 sayılı Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı hakkındaki Kanun ve 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunun 11 ilâ 13 ncü maddeleri dışındaki hükümleri ile yukardaki maddeler hükümlerine aykırı bütün genel ve özel hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza arz edilecektir.

Geçici hükümler

Geçici madde 1. — 30 Ocak 1963 tarihli ve 395 sayılı Kanunla 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunun Maliye Bakanlığı kısmına eklenmiş olup işbu kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü bendi hükmü ile kaldırılan dış görev kadrolarını işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işgal etmekte bulunan Maliye Bakanlığı memurları işbu kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü bendi hükmü ile verilen yeni kadrolara, Ticaret Bakanlığı memurları işbu kanunun 6 ncı maddesinin 2 nci bendi ile verilen yeni kadrolara ve Dışişleri, Maliye ve Ticaret bakanlıkları dışındaki bakanlıkların memurları da işbu kanunun 5 nci maddesinin 2 nci fıkrası ile verilen yeni kadrolara, bulundukları kadrolar ve almakta oldukları aylıkları ile ve yeni unvanları ile nakledilmiş sayılarak yeniden atanmalarına lüzum olmadan; ve bunlardan işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici görev, hastalık, idari veya nizami mezuniyet gibi kanuni sebeplerle görevleri başında bulunmıyanlar için işe başlama kaydı aranmaksızın, kendilerinin istihdamlarına ve almakta oldukları aylıklarının verilmesine devam olunur.

2. İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden önce diğer bakanlıklarla, bu bakanlıklara bağlı dış temsilcilik ve misyonlar tarafından yürütülen dış temaslara, milletlerarası andlaşma müzakerelerine ve akdine dair evrak ve belgelerden, işbu kanunla Dışişleri Bakanlığına devredilen görevlerle ilgili olanlar Dışişleri Bakanlığına veya bu bakanlıkça gösterilecek diplomatik temsilciliklere devrolunacaktır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza arz edilecektir.

Yürürlük

Madde 10. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum... Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yürütme

Madde 11. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Tümünü oylarınıza arz etmeden önce değiştirilen maddelerin açık oylama sonuçlarını beklemekteyiz. Oylarını kullanmıyan sayın üyeler?... 1 nci madde üzerinde 120 sayın üye oy kullanmış, 119 kabul, 1 ret oyu tesbit edilmiştir.

4 ncü madde üzerinde 115 sayın üye oy kullanmış, 101 kabul, 12 ret, 2 çekinser oy tesbit edilmiştir.

Bütçe ve Plân Komisyonu burada bâzı müddetli bulunan Kesinhesap raporları vardır, oylama sonuçlarına kadar bunların müzakeresine geçiyoruz.

2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/39; Cumhuriyet Senatosu 1/961) (S. Sayısı : 1222) (1)

---

(1) 1222 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Raporu okutuyorum.

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu
Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 20 . 1 . 1969 tarihli 32 nci Birleşiminde öncelikle görüşüderek açık oy ile kabul edilen, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı, Komisyonumuzun 19 Şubat 1969 tarihli 26 ncı Birleşiminde ilgili temsilciler de hazır bulundukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Beden Terbiyesi Genel Müdürlğünün 1962 bütçe yılı kesinhesabına ait Sayıştayca düzenlenen 14 . 12 . 1964 tarihli ve 524447/2641 sayılı uygunluk bildirimine ek olarak sonradan sunulan uygunluk bildiriminde; dairesi kesinhesabı gelir cetvelinde müşterek bahis geliri olarak 15 885,042 lira 09 kuruş gösterildiği ancak, Genel Müdürlüğün, 1962 malî yılı idare hesabı arasında, futbol müsabakalarında müşterek bahis (Spor - Toto) Müdürlüğüne ait gelir ve gider belgelerine raslanmamış olduğu cihetle, sözü edilen miktarın gerçek gelir olup olmadığının tesbit edilemediği; fakat bilâhara Spor - Toto Saymanlığının 1962 hesabının incelenerek hükme bağlandığı belirtilmektedir.

Uygunluk bildiriminin tetkiki neticesinde; Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 malî yılı gelir bütçesinin 4/2 nci - Futbolda müşterek bahis hasılatından elde edilecek gelir - tertibinde 45 883 334 lira 58 kuruş gösterilmiş olduğu, yılı içinde ödenek kaydedilen bu miktardan 30 028 292 lira 49 kuruşun harcanmış bulunması sebebiyle 1963 malî yılına 15 855 042 lira 09 kuruşun devredildiği ve bu miktarın dairesi kesinhesabında gösterilen miktarlara uygun bulunduğu anlaşılmıştır.

Sayıştayın 14 . 12 . 1964 tarihli ve 524447/2641 sayılı, 12 . 10 . 1967 tarihli ve 557825/2557 sayılı uygunluk bildirimleri muvacehesinde, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı Komisyonumuzdaki müzakereleri sırasında, Spor - Toto Teşkilâtınca müşterek bahislerden elde edilen hâsılatın Genel Müdürlük hissesini teşkil eden ve Türkiye Emlâk Kredi Bankası nezdinde açılmış bulunan bir hesapta toplanan yüzde 40 nisbetindeki kısmının, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün veznedarlığını yapmakta olan T. C. Merkez Bankasına, nakit darlığı sebebiyle vaktinde ödenemediği ve Genel Müdürlüğün, Türkiye Emlâk Kredi Bankasından daima alacaklı durumda bulunduğu; nitekim, 1962 yılında Spor - Toto hâsılatından elde edilip Genel Müdürlüğe verilmesi gereken paradan 7 620 427 lira 16 kuruşun 1963 yılında ödenebilmiş olduğu anlaşıldığından; Spor - Toto hâsılatından Genel Müdülük hissesi olarak ayrılan paraların, zamanında adı geçen Genel Müdürlüğün T. C. Merkez Bankasındaki hesabına transfer edilmesini sağlıyacak tedbirlerin alınması, komisyonumuzca temenni edilmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeler komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü
Ankara	Sakarya
Y. Köker	O. Salihoğlu
Tabiî Üye	Manisa
S. Karaman	O. Karaosmanoğlu
Niğde	Ordu
K. Bayhan	Ş. Köksal
Trabzon	Uşak
A. Ş. Ağanoğlu	M. F. Atayurt

Yozgat
İ. Yeşiltyurt

BAŞKAN — Rapor üzerinde söz istiyen?.. Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylar için oylarını kullanmıyan sayın üyeler.. Oylama işlemleri bitmiştir. Birinci maddeyi okutuyorum.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu

Madde 1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı genel gideri ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 8 503 152,12 lirası cari bütçe giderlerine 25 994 865,82 lirası da yatırım giderlerine aidolmak üzere topluca 34 498 017,94 liradır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1962 bütçe yılı gelirlerinden yapılan

tahsilât ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 33 916 137,76 liradır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — 1 ve 2 nci maddelerde yazılı gider ve gelirler arasındaki farkı teşkil eden 581 880,18 lira gelir eksiği olup banka mevcudumuzla karşılanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 4. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1962 yılı ödeneğinden harcanmıyan ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelin ayrı sütununda gösterilen 1 994 732,62 liralık ödenek artığı iptal edilmiştir.

20 . 2 . 1962 tarih ve II sayılı Bütçe Kanununun 7 ve 8 nci maddeleriyle 7258 sayılı Futbol müsabakalarına müşterek bahisler tertibi hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesi gereğince kaydolunan ödeneklerden yıl içinde harcanmıyan 16 711 660 lira 1963 yılına devretmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?. Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 6. — Bu kanunu Başbakan ve Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun tasarısının tümü üzerinde leyh ve aleyhte söz istiyen? Yok... Açık oylarınıza arz edilecektir.

Milletlerarası Münasebetlerin yürütülmesi ve Koordinasyonu hakkındaki kanun teklifinin 9 ncu maddesi üzerinde 99 sayın üye oy kullanmış. 99 kabul oyu tesbit edilmiştir.

Geçici 1 nci madde üzerinde 105 sayın üye oy kullanmış; 105 kabul oyu tesbit edilmiştir.

Kanun teklifinin tümü üzerinde leyh ve aleyhte söz istiyen? Yok... Tümünü oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

17 Nisan 1969 Perşembe günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,12

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanun teklifinin 1 nci maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 120
Kabul edenler	: 119
Reddedenler	: 1
Çekinserler	: 0
Oya katılmıyanlar	: 63
Açık üyelikler	: 0

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek
Selâhattin Özgür
Haydar Tunçkanat

ADIYAMAN
Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Ahmet Karayiğit
Kemal Şenocak

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
Mahmut Vural
İsmail Yetiş

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya
Nejat Sarıcalı

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Turgut Yaşar Gülez
Alâettin Yılmaztürk

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan
Ziya Termen

ÇANKIRI
Gürhan Titrek

ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZURUM
Osman Alihocagil
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Lütfi Bilgen
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Tekin Arıburun
Halûk Berkol
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine

İZMİR
Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu
Sami Turan

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Osman Nuri Canpolat
Mehmet Varışlı

KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Hamdi Özer

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
İlyas Karaöz
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU
Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal

RİZE
O. Mecdi Agun

SAKARYA
Osman Salihoğlu

Mustafa Tığlı

SAMSUN

Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİİRT

Abdurrahman Kavak

SİNOP

Nâzım İnebeyli

SİVAS

Nurettin Ertürk

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu
Cemal Tarlan

TOKAT

Ali Altuntaş

TRABZON

Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ

Arslan Bora

URFA

İ. Etem Karakapıcı
Hasan Oral

UŞAK

Mehmet Faik Atayurt

VAN

Ferid Melen

YOZGAT

İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Hidayet Aydıner
Mehmet İzmen
Nadir Nadi
Tayfur Sökmen
Ragıp Üner

[Reddeden]

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE

Cemal Madanoğlu

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
M. Şükran Özkaya
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ. Â.)

ADANA

M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin
Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ANKARA

Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Mansur Ulusoy

AYDIN

İskender Cenap Ege
Halil Goral

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Saffet Ural

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

DİYARBAKIR

Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ

Salim Hazerdağlı

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ESKİŞEHİR

Gavsi Uçagök

GAZİANTEP

Salih Tanyeri

GİRESUN

Sabahattin Orhon
İhsan Topaloğlu

HAKKÂRİ

Necip Seyhan

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İSTANBUL

Fikret Gündoğan
Cemal Yıldırım

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)
Mehmet Hazer

KIRŞEHİR

Halil Özmen

KOCAELİ

Hikmet İşmen

KONYA

Fakih Özlen

MALATYA

Nurettin Akyurt

MANİSA

Oral Karaosmanoğlu

MARAŞ

Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun (Başkan)

ORDU

Şevket Köksal

SAMSUN

H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan

SİVAS

Âdil Altay
Rifat Öçten (İ.)
Hüseyin Öztürk

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu

YOZGAT

Sadık Artukmaç

ZONGULDAK

Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Hayri Dener
Vehap Güvenç
Sadi Koçaş
Fahri Korutürk
Osman Köksal
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü (İ.)
Suad Hayri Ürgüplü

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanun teklifinin 4 ncü maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 115
Kabul edenler	: 101
Reddedenler	: 12
Çekinserler	: 2
Oya katılmıyanlar	: 68
Açık üyelikler	: 0

[Kabul edenler]

ADIYAMAN
Mehmet Sırrı Turanlı
AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Ahmet Karayiğit
Kemal Şenocak
AĞRI
Salih Türkmen
AMASYA
Macit Zeren
ANKARA
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
Mahmut Vural
İsmail Yetiş
ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin
ARTVİN
Fehmi Alpaslan
AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun
BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya
BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul
BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever
BİTLİS
Orhan Kürüm
BOLU
Turgut Yaşar Güleç
Alâettin Yılmaztürk
BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk
BURSA
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç
ÇANAKKALE
Nahit Altan
Ziya Termen
ÇANKIRI
Gürhan Titrek
ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk
DENİZLİ
Ali Kemal Turgut
EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli
ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu
ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal
GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra
HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli
İÇEL
Lütfi Bilgen
Talip Özdolay
İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Şevket Akyürek
Tekin Arıburun
Halûk Berkol
O. Zeki Gümüşoğlu
Rifat Öztürkçine
İZMİR
Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar
Mümin Kırlı
Orhan Kor
KARS
Y. Ziya Ayrım
KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna
KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu
Sami Turan
KIRKLARELİ
Ali Alkan
KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu
KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Osman Nuri Canpolat
Mehmet Varışlı
KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç
MALATYA
Hamdi Özer
MANİSA
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan
MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu
MUĞLA
İlyas Karaöz
Haldun Menteşeoğlu
MUŞ
İsa Hisan Bingöl
NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk
ORDU
Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
RİZE
O. Meedi Agun
SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı
SAMSUN
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu
SİİRT
Abdurrahman Kavak
SİNOP
Nâzım İnebeyli
SİVAS
Nurettin Ertürk
TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu
Cemal Tarlan
TOKAT
Ali Altuntaş
TRABZON
Ö. Lûtfi Hocaoğlu

Reşat Zaloğlu

URFA

İ. Etem Karakapıcı
Hasan Oral

UŞAK

Mehmet Faik Atayurt

VAN

Ferid Melen

YOZGAT

İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Hidayet Aydıner
Mehmet İzmen
Ragıp Üner

[Reddedenler]

TABİÎ ÜYELER

Vehbi Ersü
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

Sami Küçük
Fahri Özdilek
Selâhattin Özgür
Haydar Tunçkanat

BALIKESİR

Nejat Sarlıcalı

İSTANBUL

Mebrure Aksoley
Ekrem Özden

TUNCELİ

Arslan Bora

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Nadir Nadi

[Çekinserler]

ERZURUM

Osman Alihocagil

KIRŞEHİR

Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
M. Şükran Özkaya
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler
(İ. Â.)

ADANA

M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin
Mehmet Ünaldı
(Bşk. V.)

ANKARA

Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Mansur Ulusoy

AYDIN

İskender Cenap Ege
Halil Goral

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil
(B.)
Saffet Ural

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

DİYARBAKIR

Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ

Salim Hazerdağlı

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ESKİŞEHİR

Gavsi Üçagök

GAZİANTEP

Salih Tanyeri

GİRESUN

Sabahattin Orhon
İhsan Topaloğlu

HAKKÂRİ

Necip Seyhan

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İSTANBUL

Fikret Gündoğan
Cemal Yıldırım

İZMİR

Nazif Çağatay
Necip Mirkelâmoğlu

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)
Mehmet Hazer

KOCAELİ

Hikmet İşmen

KONYA

Fakih Özlen

MALATYA

Nurettin Akyurt

MANİSA

Doğan Barutçuoğlu
Oral Karaosmanoğlu

MARAŞ

Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun
(Başkan)

ORDU

Şevket Köksal

SAMSUN

H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan

SİVAS

Âdil Altay
Rifat Öçten (İ.)
Hüseyin Öztürk

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu

YOZGAT

Sadık Artukmaç

ZONGULDAK

Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Hayri Dener
Vehap Güvenç
Sadi Koçaş
Fahri Korutürk
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü (İ.)
Suad Hayri Ürgüplü

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanun teklifinin 9 ncu maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 99
Kabul edenler	: 99
Reddedenler	: 0
Çekinserler	: 0
Oya katılmıyanlar	84
Açık üyelikler	: 0

[Kabul edenler]

ADIYAMAN
Mehmet Sırrı Turanlı
AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Ahmet Karayiğit
Kemal Şenocak
AMASYA
Macit Zeren
ANKARA
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
İsmail Yetiş
ANTALYA
Mehmet Pırıltı
ARTVİN
Fehmi Alpaslan
AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun
BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya
Nejat Sarlıcalı
BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever
BİTLİS
Orhan Kürümoğlu
BOLU
Turgut Yaşar Güleç
Alâettin Yılmaztürk
BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk
BURSA
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç
ÇANAKKALE
Nahit Altan
Ziya Termen
ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk
DENİZLİ
Ali Kemal Turgut
EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli
ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
ERZURUM
Osman Alihocagil
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu
ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal
GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra
HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli
İÇEL
Lûtfi Bilgen
Talip Özdolay
İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Tekin Arıburun
Halûk Berkol
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
İZMİR
Mustafa Bozoklar
Mümin Kırlı
Orhan Kor
KARS
Y. Ziya Ayrım
KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna
KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu
Sami Turan
KIRKLARELİ
Ali Alkan
KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu
KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Osman Nuri Canpolat
Mehmet Varışlı
KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç
MALATYA
Hamdi Özer
MANİSA
Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan
MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu
MUĞLA
İlyas Karaöz
Haldun Menteşeoğlu
MUŞ
İsa Hisan Bingöl
NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk
ORDU
Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
RİZE
O. Meedi Agun
SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı
SAMSUN
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu
SİİRT
Abdurrahman Kavak
SİNOP
Nâzım İnebeyli
SİVAS
Nurettin Ertürk
TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu
Cemal Tarlan
TOKAT
Ali Altuntaş
TUNCELİ
Arslan Bora
URFA
İ. Etem Karakapıcı
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt
VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt
ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Mehmet İzmen
Ragıp Üner

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ. Â.)

ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin
Mehmet Ünaldı (Bşk.. V.)

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Mansur Ulusoy
Mahmut Vural

ANTALYA
Âkif Tekin (İ. Â)

AYDIN
İskender Cenap Ege
Halil Goral

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BURSA
İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Saffet Ural

ÇANKIRI
Gürhan Titrek

DENİZLİ
Hüseyin Atmaca

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Salim Hazerdağlı

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon
İhsan Topaloğlu

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

ISPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
Fikret Gündoğan
Cemal Yıldırım

İZMİR
Beliğ Beler
Nazif Çağatay
Necip Mirkelâmoğlu

KARS
Sırrı Atalay (Bşk. V.)
Mehmet Hazer

KIRŞEHİR
Halil Özmen

KOCAELİ
Hikmet İşmen

KONYA
Fakih Özlen

MALATYA
Nurettin Akyurt

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasağun (Başkan)

ORDU
Şevket Köksal

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan

SİVAS
Âdil Altay
Rifat Öçten (İ.)
Hüseyin Öztürk

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Lûtfi Akadlı
Hayri Dener
Vehap Güvenç
Sadi Koçaş
Fahri Korutürk
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü (İ.)
Suad Hayri Ürgüplü

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki kanun teklifinin geçici 1 nci maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı : 183
Oy verenler : 105
Kabul edenler : 105
Reddedenler : 0
Çekinserler : 0
Oya katılmıyanlar : 78

[Kabul edenler]

ADIYAMAN
Mehmet Sırrı Turanlı
AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Ahmet Karayiğit
Kemal Şenocak
AĞRI
Salih Türkmen
AMASYA
Macit Zeren
ANKARA
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
Mahmut Vural
İsmail Yetiş
ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin
ARTVİN
Fehmi Alpaslan
AYDIN
Ali Celâlettin Coşkun
BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya
Nejat Sarlıcalı
BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul
BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever
BİTLİS
Orhan Kürüm
BOLU
Turgut Yaşar Gülez
Alâettin Yılmaztürk
BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk
BURSA
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç
ÇANAKKALE
Nahit Altan
Ziya Termen
ÇORUM
M. Şevki Özçetin
Safa Yalçuk
DENİZLİ
Ali Kemal Turgut
EDİRNE
Mehmet Nazif Ergeneli
ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu
ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal
GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra
HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli
İÇEL
Lütfi Bilgen
Talip Özdolay
İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Tekin Arıburun
Halûk Berkol
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
İZMİR
Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar
Mümin Kırlı
Orhan Kor
KARS
Y. Ziya Ayrım
KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna
KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu
Sami Turan
KIRKLARELİ
Ali Alkan
KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu
KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Osman Nuri Canbolat
Mehmet Varışlı
KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç
MALATYA
Hamdi Özer
MANİSA
Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan
MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu
MUĞLA
İlyas Karaöz
Haldun Menteşeoğlu
MUŞ
İsa Hisan Bingöl
NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk
ORDU
Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
RİZE
O. Mecdi Agun
SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı
SAMSUN
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu
SİİRT
Abdurrahman Kavak
SİNOP
Nâzım İnebeyli
SİVAS
Nurettin Ertürk
TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
TRABZON
Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu
TUNCELİ
Arslan Bora
URFA
İ. Etem Karakapıcı
Hasan Oral
UŞAK
Mehmet Faik Atayurt
VAN
Ferid Melen
YOZGAT
İsmail Yeşilyurt
ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce
CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Mehmet İzmen
Ragıp Üner

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Atakli
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler
(İ. A.)
ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin
Mehmet Ünaldı
(Bşk. V.)
ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Mansur Ulusoy
AYDIN
İskender Cenap Ege
Halil Goral
BURSA
İ. Sabri Çağlayangil
(B.)
Saffet Ural
ÇANKIRI
Jürhan Titrek
DENİZLİ
Hüseyin Atmaca
DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan
ELÂZIĞ
Salim Hazerdağlı
ERZİNCAN
Fehmi Baysoy
ERZURUM
Osman Alihocagil
ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
GAZİANTEP
Salih Tanyeri
GİRESUN
Sabahattin Orhon
İhsan Topaloğlu
HAKKÂRİ
Necip Seyhan
ISPARTA
Mustafa Gülcügil
İSTANBUL
Fikret Gündoğan
Cemal Yıldırım
İZMİR
Nazif Çağatay
Necip Mirkelâmoğlu
KARS
Sırrı Atalay (Bşk. V.)
Mehmet Hazer
KIRŞEHİR
Halil Özmen
KOCAELİ
Hikmet İşmen
KONYA
Fakih Özlen
MALATYA
Nurettin Akyurt
MANİSA
Doğat Barutçuoğlu
MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan
NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasağun
(Başkan)
ORDU
Şevket Köksal
SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
SİVAS
Âdil Altay
Rifat Öçten (İ.)
Hüseyin Öztürk
TOKAT
Zihni Betil
TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
YOZGAT
Sadık Artukmaç
ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci
CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Lûtfi Akadlı
Hayri Dener
Vehap Güvenç
Sadi Koçaş
Fahri Korutürk
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü (İ.)
Suad Hayri Ürgüplü

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

51 NCİ BİRLEŞİM

16 . 4 . 1969 Çarşamba

Saat : Birleşik Toplantının bitiminden 15 dakika sonra.

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

2. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üç asıl üye seçimi.

3. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

× 1. — Arsa Ofisi kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu. (Millet Meclisi; 1/157; Cumhuriyet Senatosu 1/972) (S. Sayısı : 1214) (Dağıtma tarihi : 20.2.1969) (Bitiş tarihi : 4 . 5 . 1969)

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Haydar Tunçkanat'ın, Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında akdolunan kredi anlaşmasına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/23)

2. — Cumhuriyet Senatosu Bor Mineralleri Araştırma Komisyonu raporu (10/15) (Dağıtma tarihi: 20 . 1 . 1969)

3. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı: 1120 ye ek) (Dağıtma tarihi: 29 . 1 . 1969)

4. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Mucip Ataklı ve 4 arkadaşının, 16 Şubat 1969 Pazar günü İstanbul'da vukubulan olaylara dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/26)

5. — Anayasanın 84 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası muvacehesinde, «Başkanvekillerinin Genel Kurul görüşmelerine katılıp katılamıyacakları» hakkında Anayasa ve Adalet Komisyonu raporları ve Başkanlık Divanı kararı.

6. — Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 1967 yılı kesinhesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/27) (S. Sayısı : 1237) (Dağıtma tarihi : 22 . 3 . 1969)

7. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Haziran, Temmuz, Ağustos 1968 aylarına ait Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/28) (S. Sayısı: 1220) (Dağıtma tarihi: 18 . 3 . 1969)

8. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Eylül, Ekim, Kasım 1968 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/29) (S. Sayısı: 1221) (Dağıtma tarihi: 18 . 3 . 1969)

9. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Aralık 1968; Ocak, Şubat 1969 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/30) (S. Sayısı : 1252) (Dağıtma tarihi : 9 . 4 . 1969)

× 10. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/39; Cumhuriyet Senatosu 1/961) (S. Sayısı : 1222) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 11. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1963 malî yılı Kesinhesap kanunu tasarısının

Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/53; Cumhuriyet Senatosu 1/960) (S. Sayısı : 1223) (Dağıtma tarihi : 18 . 3. 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 12. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/41; Cumhuriyet Senatosu 1/965) (S. Sayısı : 1224) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 13. — İstanbul Teknik Üniversitesinin 1964 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu. (Millet Meclisi 1/222; Cumhuriyet Senatosu 1/963) (S. Sayısı : 1225) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 14. — İstanbul Üniversitesi 1964 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu. (Millet Meclisi 1/214; Cumhuriyet Senatosu 1/969) (S. Sayısı : 1226) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 15. — İstanbul Üniversitesi 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu. (Millet Meclisi 1/366; Cumhuriyet Senatosu 1/968) (S. Sayısı : 1227) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 16. — Ege Üniversitesi 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/43; Cumhuriyet Senatosu 1/959) (S. Sayısı: 1228) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 17. — Ege Üniversitesinin 1964 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/176; Cumhuriyet Senatosu 1/971) (S. Sayısı : 1229) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 18. — Ankara Üniversitesi 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/356; Cumhuriyet Senatosu 1/962) (S. Sayısı : 1230) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 19. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/343; Cumhuriyet Senatosu 1/966) (S. Sayısı : 1231) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 20. — Petrol Dairesi Başkanlığı 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/349; Cumhuriyet Senatosu 1/967) (S. Sayısı : 1232) (Dağıtma tarihi : 18.3.1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 21. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/348; Cumhuriyet Senatosu 1/970) (S. Sayısı : 1233) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 22. — Ceza ve ıslah evleri ile iş yurtları nın 1959 ve 1960 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/410, 3/478; Cumhuriyet Senatosu 2/258) (S. Sayısı : 1234) (Dağıtma tarihi : 18.3.1969) (Bitiş tarihi: 24 . 4 . 1969)

× 23. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1964 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/174; Cumhuriyet Senatosu 1/958) (S. Sayısı : 1235) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 24. — 1964 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/172; Cumhuriyet Senatosu 1/964) (S. Sayısı : 1236)

(Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 25. — Yalova Kaplıcaları İdaresinin 1963, 1964 ve 1965 malî yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/887; Cumhuriyet Senatosu 2/259) (S. Sayılı : 1243) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Kooperatifler kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/151; Cumhuriyet Senatosu 1/957) (S. Sayısı : 1246) (Dağıtma tarihi 1 . 4 . 1969) (Bitiş tarihi : 24 . 4 . 1969)

× 2. — Tarımda asgari ücret tesbiti usulleri hakkında 99 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Tarım ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (Millet Meclisi 1/412; Cumhuriyet Senatosu 1/974) (S. Sayısı : 1248) (Dağıtma tarihi : 2 . 4 . 1969) (Bitiş tarihi : 5 . 5 . 1969)

× 3. — 2284 sayılı Türkiye Halk Bankası Kanununa bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler Komisyonu raporu ile Anayasa ve Adalet Komisyonu mütalâası ve Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/290); Cumhuriyet Senatosu 2/256) (S. Sayısı : 1250) (Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1969) (Bitiş tarihi : 22 . 4 . 1969)

× 4. — Tütün ve tütün tekeli kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/205; Cumhuriyet Senatosu 1/983) (S. Sayısı : 1249) (Dağıtma tarihi : 5 . 4 . 1969) (Bitiş tarihi : 11 . 5 . 1969)

5. — 7402 sayılı sıtmanın imhası hakkındaki Kanuna ek, Sıtma Eradikasyonu merkez ve taşra teşkilât ve müesseselerinde çalışan bilûmum memur ve hizmetlilerin intıbakları hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler, Sosyal İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/521; Cumhuriyet Senatosu 2/257) (S. Sayısı : 1251) (Dağıtma tarihi : 7 . 4 . 1969) (Bitiş tarihi : 22 . 4 . 1969)

6. — Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu. (Millet Meclisi 2/243; Cumhuriyet Senatosu 2/260) (S. Sayısı : 1254) Dağıtma tarihi : 10 . 4 . 1969) (Bitiş tarihi : 28 . 4 . 1969)

× 7. — Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti arasında yakın akrabaları 1952 yılına kadar Türkiye'ye göç etmiş olan Türk asıllı Bulgar vatandaşlarının Bulgaristan Halk Cumhuriyetinden Türkiye Cumhuriyetine göç etmeleri hakkında anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plân komisyonları raporu (Millet Meclisi 1/522; Cumhuriyet Senatosu 1/996) (S. Sayısı : 1253) (Dağıtma tarihi : 11 . 4 . 1969)

Toplantı : 8

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1222

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu bütçe ve plân komisyonu raporu (M. Meclisi 1/39; C. Senatosu 1/961)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 10078

24 . 1 . 1969

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 20 . 1 . 1969 tarihli 32 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 7 . 12 . 1965 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 20 . 1 . 1969 tarihli 32 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 725)

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. : 1/961
Karar No. : 127

19 . 2 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 20 . 1 . 1969 tarihli 32 nci Birleşiminde öncelikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı, Komisyonumuzun 19 Şubat 1969 tarihli 26 ncı Birleşiminde ilgili temsilciler de hazır bulundukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı kesinhesabına ait Sayıştayca düzenlenen 14 . 12 . 1964 tarihli ve 524447/2641 sayılı uygunluk bildirimine ek olarak sonradan sunulan uygunluk bildiriminde; dairesi kesinhesabı gelir cetvelinde müşterek bahis geliri olarak 15 855,042 lira 09 kuruş gösterildiği ancak, Genel Müdürlüğün, 1962 malî yılı idare hesabı arasında, futbol müsabakalarında müşterek bahis (Spor - Toto) Müdürlüğüne ait gelir ve gider belgelerine raslanmamış olduğu cihetle, sözü edilen miktarın gerçek gelir olup olmadığının tesbit edilemediği; fakat, bilâhara Spor - Toto Saymanlığının 1962 yılı hesabının incelenerek hükme bağlandığı belirtilmektedir.

Uygunluk bildiriminin tetkiki neticesinde; Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 malî yılı gelir bütçesinin 4/2 nci - Futbolda müşterek bahis hasılatından elde edilecek gelir - tertibinde 45 883 334 lira 58 kuruş gösterilmiş olduğu, yılı içinde ödenek kaydedilen bu miktardan 30 028 292 lira 49 kuruşun harcanmış bulunması sebebiyle 1963 malî yılına 15 855 042 lira 09 kuruşun devredildiği ve bu miktarların dairesi kesinhesabında gösterilen miktarlara uygun bulunduğu anlaşılmıştır.

Sayıştayın 14 . 12 . 1964 tarihli ve 524447/2641 sayılı, 12 . 10 . 1967 tarihli ve 557825/2557 sayılı uygunluk bildirimleri muvecehesinde, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı Komisyonumuzca benimsenmiştir.

Ancak, tasarının komisyonumuzdaki müzakereleri sırasında, Spor - Toto Teşkilâtınca müşterek bahislerden elde edilen hâsılatın Genel Müdürlük hissesini teşkil eden ve Türkiye Emlâk Kredi Bankası nezdinde açılmış bulunan bir hesapta toplanan yüzde 40 nisbetindeki kısmının, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün veznedarlığını yapmakta olan T. C. Merkez Bankasına, nakit darlığı sebebiyle vaktinde ödenemediği ve Genel Müdürlüğün, Türkiye Emlâk Kredi Bankasından daima alacaklı durumda bulunduğu; nitekim, 1962 yılında Spor - Toto hâsılatından elde edilip Genel Müdürlüğe verilmesi gereken paradan 7 620 427 lira 16 kuruşun 1963 yılında ödenebilmiş olduğu anlaşıldığından; Spor - Toto hâsılatından Genel Müdürlük hissesi olarak ayrılan paraların, zamanında adı geçen Genel Müdürlüğün T. C. Merkez Bankasındaki hesabına transfer edilmesini sağlıyacak tedbirlerin alınması, komisyonumuzca temenni edilmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeler komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Tabiî Üye	Manisa
Ankara	Sakarya		
Y. Köker	*O. Salihoğlu*	*S. Karaman*	*O. Karaosmanoğlu*

Niğde	Ordu	Trabzon	Uşak	Yozgat
K. Bayhan	*Ş. Köksal*	*A. Ş. Ağanoğlu*	*M. F. Atayurt*	*İ. Yeşilyurt*

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN	BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı	**Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu**
MADDE 1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı genel gideri ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelde göstrildiği üzere 8 503 152,12 lirası cari bütçe giderlerine 25 994 865,82 lirası da yatırım giderlerine aid olmak üzere topluca 34 498 017,94 liradır.	MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1962 bütçe yılı gelirlerinden yapılan tahsilât ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 33 916 137,76 liradır.	MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — 1 ve 2 nci maddelerde yazılı gider ve gelirler arasındaki farkı teşkil eden 581 880,18 lira gelir eksiği olup banka mevcudumuzla karşılanmıştır.	MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Beden Terbiyesi Gelen Müdürlüğü 1962 yılı ödeneğinden harcanmıyan ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelin ayrı sütununda gösterilen 1 994 732,62 liralık ödenek artığı iptal edilmiştir. 20.2.1962 tarih ve II sayılı Bütçe Kanununun 7 ve 8 nci maddeleriyle 7258 sayılı Futbol müsabakalarına müşterek bahisler tertibi hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesi gereğince kaydolunan ödeneklerden yıl içinde harcanmıyan 16 711 660 lira 1963 yılına devretmiştir.	MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 6. — Bu kanunu Başbakan ve Maliye Bakanı yürütür.	MADDE 6. — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.
	Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metne bağlı cetveller **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1962 yılı (A/1) ve (A/2) cetvelleri** Millet Meclisi metnine bağlı (A/1) ve (A/2) cetvelleri aynen kabul edilmiştir. **(B) CETVELİ** Millet Meclisi metnine bağlı (B) cetveli aynen kabul edilmiştir.

Toplantı : 8

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1254

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/243; Cumhuriyet Senatosu 2/260)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 741)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı: 1392

28 . 1 . 1969

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 24 . 1 . 1969 tarihli 36 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işarı oy ile kabul edilen, milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifi, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

F. Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

Not: Bu teklif 23 . 2 . 1966 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 24 . 1 . 1969 tarihli 36 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı: 741)

Geçici Komisyon raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. 2/260
Karar No. 2

8 . 4 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 24 . 1 . 1969 tarihli 36 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifi, Geçici Komisyonumuzun muhtelif tarihlerde yaptığı toplantılarda Hükümet adına Devlet Bakanı Sayın Seyfi Öztürk de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Dış münasebetlerin yürütülmesinde karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmak, aksaklıkları gidermek ve verimli bir uygulamayı gerçekleştirmek maksadiyle hazırlanmış bulunan kanun teklifinin Komisyonumuzdaki müzakereleri sırasında, Devlet Bakanı Sayın Seyfi Öztürk'ün; «Kanun teklifi ile temin edilmek sitenilen (Dış temsilde vahdet) prensibinin, (sorumluluk ve yetkide vahdet) prensibi ile birlikte mütalâa edilmesinde zaruret bulunduğu; bu anlayış neticesinde, ihtısasa ve teknik konulara taallûk eden hususlardaki temas ve müzakere yetkisinin ilgili bakanlıklar eliyle kullanılmasının, bu bakanlıklara tammil edilen sorunluluk muvacehesinde tabiî bir sonuç olduğu; bu esaslar çerçevesinde yapılacak değişikliklerin, Hükümetçe, Komisyonumuzun takdirine bırakıldığı» yolundaki beyanlarına Komisyonumuzca da aynen iştirak edilmiş; bu te-

mel prensibin gerçekleştirilmesini sağlamak üzere, Millet Meclisi metninde gerekli değişikliklerin yapılması zaruri görülmüştür.

Komisyonumuzca yapılan değişikliklerle;

— Üyesi bulunduğumuz bâzı milletlerarası kurullarla, bu kurulların statülerinin gerektirdiği şekilde muamelâtta bulunabilmesi;

— Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Genel Sekreterliğinin görevlerine mütaallik bâzı noksanların giderilmesi ve bu Bakanlığın sorumlu olduğu dış kredi ve yardımlar konusunda kendisine muayyen dış temas, müzakere ve andlaşma akdi yetkilerinin verilmesi,

— Dışişleri Bakanlığına bağlanan dış temsilciliklere yapılacak daimî temsilci tâyininde ve bu temsilciliklerin ifa edeceği görevlerde ilgili Bakanlıkların da söz sahibi olabilmesi; hususları sağlanmış ve esasa taallûk eden bu noktalara mütenazır olarak bâzı tamamlayıcı ve açıklayıcı mahiyette diğer küçük değişiklikler de icra edilmiştir.

II - Millet Meclisi metninde yapılan değişikliklerin gerekçesi :

1. a Millet Meclisi metninin 1 nci maddesinin 1 nci bendi, prensibolarak dış temas, müzakere ve milletlerarası andlaşma görevini Dışişleri Bakanlığına vermektedir.

Komisyonumuzca da bu prensip benimsenmekle beraber, bu bende,

— Milletlerarası hukuk kuralları ve Anayasamız hükümleri uyarınca Cumhurbaşkanı ile Başbakanın haiz olduğu yetkilerin, bu anahüküm dışında bırakıldığına,

— Dışişleri Bakanlığının bu görevleri, diğer Bakanlıkların ihtisas ve görev alanına giren konularda o Bakanlıklarla işbirliği yapmak suretiyle yerine getireceğine,

— Bu anaprensibin yanısıra, bâzı milletlerarası kurulların statüleri gereğince bu kurullarla Dışişleri Bakanlığı dışında kalan diğer bakanlık veya mercilerin muamelâtta bulunabileceğine; Bakanlar Kurulunun Dışişleri Bakanlığı dışındaki bir bakanlık veya müessese mensubunu yahut bir heyeti, geçici olarak görevlendirmesi halinde, o görevin kararnamede belirtilen şahıs veya heyet tarafından ifa edilebileceğine; Maliye Bakanlığının sorumluluğu ve asli vazifeleri meyanında bulunan dış kredi ve yardımlarla ilgili 4 ncü maddede yer alan dış temas, müzakere ve andlaşmalar yapabilmesini teminen işbu 1 nci maddenin mütaakıp bendlerindeki ve bu kanunun diğer maddelerindeki hükümlerin saklı bulunduğuna ve bu hükümler gereğine göre hareket edileceğine,

Dair sarahat temin etmek amaciyle gerekli ilâveler yapılmıştır.

b) 1 nci maddenin 1 nci bendinin sonuna, statüleri 5016, 6850 ve 77 sayılı kanunlarla tasdik edilmek suretiyle üye olarak iştirak ettiğimiz Milletlerarası Para Fonu (IMF), Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Milletlerarası Finansman Kurumu (IFC) ve Milletlerarası Kalkınma Birliği (IDA) gibi milletlerarası kurullarla, bu kurulların statülerinin öngördüğü bakanlık veya merci vasıtasiyle muamelâtta bulunabilmeye, temas ve müzakereler yapmaya, iki ve çok taraflı andlaşmalar akdetmeye cevaz veren bir hüküm ilâve edilmek suretiyle, bu kabil kurullarla üyelik muamelâtının devamı temin edilmiştir.

2. 1 nci maddenin 5 nci bendi hükmü, esas olarak komisyonumuzca da benimsenmiş; ancak, bu bend metninde Bakanlar Kurulunun lüzumlu ahvalde mevzuun mahiyet ve önemine göre Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlık, daire, müessese, teşekkül, banka, dernek mensuplarını da temsilci veya temsilci heyeti olarak görevlendirebileceği hususunda sarahat verici değişiklik yapılmış, özel bir ihtisasa taallûk eden konularda sorumlu bakanlıklar mensuplarından müteşekkil temsilci veya temsilci heyetlerinin kullanılması suretiyle görevin en iyi bir şekilde yerine getirilmesi öngörülmüştür. Aynı mülâhaza ile ticari bir iş için görevlendirilen heyette, bu heyetin başkanının Ticaret Bakanlığı mensubu olmaması halinde heyete behemehal Ticaret Ba-

kanlığı mensuplarından birisinin katılması; bu kanunun 4 ncü maddesinde Maliye Bakanlığınca yürütüleceği belirtilen işler dışında kalan malî ve iktisadi konularla da görevlendirilen heyetin başkanlığı Maliye Bakanlığı mensuplarınca deruhde edilmemişse bu heyette Maliye Bakanlığının mutlaka temsilcisi bulundurulacağı açıkça kaydedilmiştir.

3. 1 nci maddenin 6 ncı bendi, diğer Bakanlıklara bu maddenin 7 nci bendi ve işbu kanunun diğer maddeleri ile verilen görev ve yetkiler bâki kalmak kayıt ve anlamıyla, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

4. «Temsil vahdeti» nin temini gayesiyle Paris'te görevli İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE) nezdindeki Daimî Türk Delegeliği ile Cenevre'de vazifeli Ticaret ve Gümrük Tarifeli Genel Anlaşması (GATT) ile temas ve müzakereleri yürüten Türk Heyeti, Dışişleri Bakanlığına bağlanmış bulunmaktadır.

Bu heyetlerin başına Dışişleri Bakanlığı kadrolarından diğer Devletlerinkine mütenazır olarak büyükelçi unvanı ile daimî temsilciler atanması Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş; ancak, İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE), Avrupa Ekonomik Camiası (Müşterek Pazar - CEE) ve Birleşmiş Milletlerin Cenevre'deki Ticaret ve Gümrük Tarifeleri Genel anlaşması (GATT) ile ilgili temas ve müzakerelerini yürüten ofisinin iştigal mevzuu, tesis ve kuruluş gayesi ve fonksiyonları bakımından tamamiyle malî, iktisadi ve ticari nitelikte birer kuruluş olmaları itibariyle, buralara atanacak daimî temsilcilerin Maliye ve Ticaret Bakanlıklarının görev ve sorumluluk sahasına giren konularla iştigal edeceği nazarı itibara alınarak bu bakanlıkların, adı geçen yerlere tâyin olunacak daimî temsilcilerin tecrübe, müktesebat ve ünsiyet bakımından kendilerine niyabeten vazife görebilecek nitelikte olmalarını sağlamak maksadiyle, atanma teklifinin, her üç Bakanlıkça üzerinde mutabık kalınacak kimse için müştereken yapılması Komisyonumuzla zaruri mütalâa edilmiş ve bu mülâhazalara ilâveten, işlerin süratle ve lâyıkı veçhile görülebilmesini teminen de, sorumlu Bakanlıkların kendi görev ve ihtısas sahasına giren konularda daimî temsilcilere talimat verebilmeleri öngörülmüştür.

Bend metninde, ilgili Bakanlıkların talimatlarını usulen ve prensibolarak Dışişleri Bakanlığı vasıtasiyle vermeleri derpiş edilmiş bulunmakla beraber, işin mahiyeti icabı, lüzumlu ve müstacel hallerde Dışişleri Bakanlığı ile mutabık kalınmak suretiyle, talimatların en serî vasıta ile doğrudan doğruya ilgili Bakanlıklarca daimî temsilciliklere verilebileceği, Komisyonumuzca tabiî mütalâa edilmiştir.

5. Millet Meclisi metninin, «Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği» ile ilgili 4 ncü maddesi, sözü edilen Teşkilâtın halen yapmakta olduğu görevlerini, 29 Mayıs 1946 tarihli ve 4910 sayılı Kanunun 3 ncü maddesindeki şekle irca etmek suretiyle, 1946 yılından beri malî ve iktisadi alanda vukubulan gelişmelere muvazi olarak sonradan verilen; Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun malî hükümlerinin tatbikatını tanzim ve murakabe, Petrol Kanununun vergi mevzuatı dışındaki malî yönlerinin tedviri, Bankalar Kanununun tatbiki ve bankaların murakabesi, kredi ve faiz hadlerinin tanzimi gibi birçok mühim görevleri kaldırmak suretiyle, bakanlığın görev çerçevesi içinde önemli boşlukların doğmasına; kambiyo murakabe ve tatbikatı ile ilgili olarak ithalât, ihracat, görünmiyen muameleler ve sermaye hareketleri gibi hususlarda, başta T. C. Merkez Bankası olmak üzere diğer bankalara verilen görevlerin bunlar tarafından yapılamaması gibi iktisadi ve ticari hayatımızda çok ciddî etkiler yaratabilecek duraklamaların, karışıklıkların meydana gelmesine sebebiyet verecek mahiyette görülmüştür.

Diğer taraftan, Komisyonumuzdaki müzakereler sırasında, Hükümetin görüşü olarak sarahaten ifade ve beyan olunan sorumluluk ve yetki vahdetinin sağlanması amaciyle, Maliye Bakanlığının, tediye muvazenesinin, kamu maliyesinin ve özellikle yatırım projelerinin iç ve dış finansmanlarını sağlamakla görevli ve sorumlu bir bakanlık olduğu noktasından hareketle, bu kanunun 1 nci maddesinin 1 nci bendindeki «mütaakıp bendler ve maddeler hükümleri saklıdır» ibaresinde ifadesini bulan hüküm muvacehesinde, yabancı devletlerden, milletlerarası kurullardan ve fi-

nansman bankalarından sağlanacak dış kredi ve malî yardımlara munhasır olmak üzere; Maliye Bakanlığının; dış temas, müzakere ve milletlerarası andlaşma akdi yetkisine sahibolabilmesi; Türkiye'ye yardım konsorsiyomu ve Avrupa Para Birliği (EMA) gibi milletlerarası kurul ve kuruluşlarla dış kredi ve malî yardım alınmasına müncer olabilecek temas ve müzakerelere girişebilmesi ve bunlarla muhaberatta bulunabilmesi; yabancı devletlerle ve milletlerarası kurullarla yapılmış iki ve çok taraflı dış kredi ve malî yardım andlaşmalarının tatbikatı ve alınan dış kredi ve malî yardımların kullanılması ile ilgili olarak, Türkiye'deki Amerikan Yardım Heyeti (AID), yabancı devletlerin ve milletlerarası kurul ve kuruluşların Türkiye'deki bu işlerle ilgili temsilçi ve temsilcilikleri ile temas ve müzakerelere girişebilmesi göreviyle vazifelendirilmesi öngörülmüştür.

Yukarda mâruz boşluk ve aksaklıkları gidermek ve derpiş edilen hususları yerine getirmek üzere, Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesinin 1 nci ve 2 nci bendlerinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Komisyonumuzca kabul edilen metnin 1 nci bendi sonuna, Maliye Bakanlığının, ekli (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolara müsteniden ihtiyaç ve lüzum halinde her hangi bir sefaret ve konsolosluğumuz nezdinde maliye ve iktisat müşavirlik ve ataşelikleri tesis edebileceği, Maliye Bakanlığının bu madde ile kendine verilen dış temas, müzakere ve andlaşma yapmak görevini, bu kanunun 1 nci maddesinin 1 nci bendinde yazılı «mütaakıp bendler ve maddeler hükmü saklıdır» ibaresine müsteniden yürütebileceğini tasrih babında ve 91 sayılı Devlet Plânlama Teşkilâtı Kanunu ile 933 sayılı Kanun hükümlerinin saklı olacağına dair hüküm konulmuştur.

Komisyonumuzca kabul edilen 2 nci bend, Maliye Bakanlığının 1 nci bendde tadadedilen görevlerini ifa ederken, daimî kadrolar almak suretiyle memur mevcudunu artırmamak ve bütçeye malî külfet yüklememek maksadiyle, zaman zaman işlerde görülebilecek artış ve kesafet muvacehesinde diğer daire, müessese, kurum, teşekkül ve bankalardan geçici bir müddet için eleman alıp çalıştırabilmesini sağlamak maksadiyle tedvin olunmuştur.

6. Yürülükten kaldırılan hükümlere ilişkin 9 ncu maddede, sarahat temin edilmek maksadiyle lâfzî değişiklikler yapılmış ve madde bu suretle kabul edilmiştir.

7. Geçici maddenin 2 nci bendi, Dışişleri Bakanlığına devredilecek evrak ve belgelerin, bu kanunun yürürlüğe girmesine kadar diğer bakanlıklar ve onlara bağlı temsilcilikler tarafından yürütülmüş olan dış temas, müzakere ve milletlerarası andlaşma görevlerinden, işbu kanunla Dışişleri Bakanlığına devredileceklere munhasır bulunduğunun belirtilmesi ve sadece devredilen görevlerle ilgili evrak ve belgelerin söz konusu edildiğinin tasrihi sadedinde değiştirilmiştir.

8. Millet Meclisi metninin yukarda sözü edilenler dışında kalan diğer madde ve bendleri, komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

III - Teklifin, önemine binaen Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Ankara	İstanbul	Kırşehir	Çanakkale
Y. Köker	*E. Adalı*	H. Özmen	*Z. Termen*
		İmzada bulunamadı.	
Hatay	İstanbul	İstanbul	Konya
M. Deliveli	*Ş. Akyürek*	*H. Berkol*	*S. Çumralı*
Manisa	Muş	Samsun	Samsun
D. Barutçuoğlu	*İ. Bingöl*	*R. Rendeci*	*F. Tevetoğlu*
	Tekirdağ	Van	
	C. Tarlan	*F. Melen*	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında Kanun

Milletlerarası temas, müzakere, Akit yetkisi

MADDE 1. — 1. Türkiye Cumhuriyetinin yabancı devletlerle, bunların temsilcilikleri ve temsilcileriyle, milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile temas ve müzakereleri, Dışişleri Bakanlığı eliyle yürütülür; yabancı devletler ve milletlerarası kurullarla Anayasanın 65 nci maddesi anlamındaki milletlerarası andlaşmaları da aynı Bakanlık eliyle yapılır.

2. Bakanlar Kurulu, bir kararnameyle, yabancı devletler nezdinde büyükelçilik veya elçilik açmaya veya akredite etmeye, bir yabancı devlet büyükelçilik veya elçiliğini milletlerarası hukuk kurallarına göre Türkiye Cumhuriyetinin hak ve menfaatlerini korumakla görevlendirmeye ve milletlerarası kurullar nezdinde büyükelçilik veya elçilik seviyesinde daimî temsilcilik kurmaya veya bir büyükelçilik veya elçiliği daima temsilcilikle görevlendirmeye yetkilidir. Bu fıkrada yazılı temsilciliklere «diplomatik temsilcilikler» denilir. Diplomatik temsilcilikler Dışişleri Bakanlığına bağlıdırlar. Bunlar, bütün yazışmalarını bu Bakanlıkla yaparlar.

3. Dışişleri Bakanlığı, yabancı devletler ülkelerinde başkonsolosluk, konsolosluk, fahrî başkonsolosluk ve fahrî konsolosluklar açmaya ve büyükelçilik ve elçiliklere konsolosluk görevleri vermeye yetkilidir. Bu fıkrada yazılı temsilciliklere «konsolosluk heyetleri» denilir. Konsolosluk heyetleri, ülkesinde bulundukları devlet nezdinde Türkiye Cumhuriyetini temsil eden büyükelçilik veya elçiliğe bağlıdırlar. Bunlar, yazışmalarını, Dışişleri Bakanlığı ile ve bu Bakanlıkça tesbit edilecek hallerde, sözü geçen bakanlığa bilgi vermek şartiyle diğer bakanlıklarla yaparlar. Konsolosluk heyetleri, bağlı bulundukları büyükelçilik veya elçiliğe, faaliyetleri ve yazışmaları hakkında bilgi verirler ve büyükelçilik veya elçiliğin gözetimi altında bulunurlar.

4. Büyükelçilik ve elçilikler ile başkonsolosluk ve konsolosluklar nezdinde özel kanunlarda belirtilen bakanlıkların ihtısas alanına giren konularda görev yapmak üzere, müşavirlik, ataşelik, öğrenci müfettişliiğ, turizm ve tanıtma bürosu kurulması ve diğer bir unvanla memurluk kurulması, bu özel kanunlarda belirtilen şekilde olur.

Kanunda veya daimî temsilciliği kuran kararnamede belirtilmesi halinde, milletlerarası kurullar nezdindeki daimî temsilciliklerde Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlıkların ihtısas alanlarını ilgilendiren görevleri yerine getirmek üzere, daimî temsilci yardımcısı, müşavir ve ataşeler, diğer memurlar ve bunların yardımcıları, kendi bakanlıklarına ait dış teşkilât kadrolarından atanırlar. daimî temsilci yardımcılığına yapılacak atamalar, bakanlar Kurulu kararnamesiyle; bu fıkrada söz konusu diğer atamalar ise, özel kanununda gösterilen şekilde olur. Bu fıkrada yazılı daimî temsilci yardımcıları ikinci derecedeyseler kendilerine birinci sınıf ortaelçi, üçüncü derecedeyseler ikinci sınıf ortaelçi unvanı, bu görevlerinin devamı süresince verilebilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı daimî temsilci yardımcısı, müşavir, ataşe, öğrenci müfettişi, turizm ve tanıtma bürosu müdürleri ve diğer memurlar, nezdinde bulundukları diplomatik temsilcilik veya - özel kanunun öngördüğü hallerde - konsolosluk heyeti şefine bağlıdırlar ve onun bilgisi altında aidoldukları bakanlıklarla kendi yetki ve görev alanlarına giren işlerle ilgili olarak yazışma yetkisine sahiptirler.

13 Haziran 1952 tarihli ve 5952 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle 14 Kânunusani 1938 tarihli ve 3312 sayılı Hariciye Vekâleti Teşkilâtı Kanununa eklenen 1 nci ek maddenin son fıkrası hükmü saklıdır.

5. Yabancı bir devlet veya milletlerarası kurul nezdinde veyahut bir milletlerarası konferans veya toplantıda Türkiye Cumhuriyetini temsil yetkisine sahibolarak Bakanlar Kurulu kararnamesiyle geçici olarak belli bir görevle görevlendirilen temsilciler ve temsilci heyetleri başkanları, Türkiye Cumhuriyetini bağlıyacak hususlarda Hükümetin emir ve talimatını, Dışiş-

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında Kanun

Milletlerarası temas, müzakere, akit yetkisi

MADDE 1. — 1. Milletlerarası Hukuk ve Anayasa gereğince Cumhurbaşkanının ve Başbakanın yetkileri saklı kalmak kaydiyle, Türkiye Cumhuriyetinin yabancı devletlerle, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile, milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile, mütaakıp bendler ve maddeler hükümleri saklı kalmak kaydiyle, temas ve müzakereler, Dışişleri Bakanlığı eliyle, ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılmak suretiyle yürütülür; yabancı devletler ve milletlerarası kurullarla Anayasanın 65 nci maddesi anlamındaki milletlerarası andlaşmalar da, yine diğer bakanlıklarla işbirliği dâhilinde aynı Bakanlık eliyle yapılır.

Statülerinde, üyelerinin ve ortaklarının belli bir bakanlık veya merci vasıtasiyle muamelâtta bulunulacağı belirtilen milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri, temsilcileri ve sair mercileriyle yapılacak temaslar, müzakereler ve milletlerarası andlaşmalar, Dışişleri Bakanlığı ve diğer ilgili bakanlıklarla işbirliği dâhilinde, sorumlu bakanlık veya merci eliyle yapılır.

2. Bakanlar Kurulu, bir kararname ile, yabancı devletler nezdinde büyükelçilik veya elçilik açmaya veya akredite etmeye, bir yabancı devlet büyükelçilik veya elçiliğini milletlerarası hukuk kurallarına göre Türkiye Cumhuriyetinin hak ve menfaatlerini korumakla görevlendirmeye ve milletlerarası kurullar nezdinde büyükelçilik veya elçilik seviyesinde daimî temsilcilik kurmaya veya bir büyükelçilik veya elçiliği daimî temsilcilikle görevlendirmeye yetkilidir. Bu fıkrada yazılı temsilciliklere «diplomatik temsilcilikler» denilir. Diplomatik temsilcilikler Dışişleri Bakanlığına bağlıdırlar. Bunlar, bütün yazışmalarını bu Bakanlıkla yaparlar.

3. Dışişleri Bakanlığı, yabancı devletler ülkelerinde başkonsolosluk, konsolosluk, fahrî başkonsolosluk ve fahrî konsolosluklar açmaya ve büyükelçilik ve elçiliklere konsolosluk görevleri vermeye yetkilidir. Bu fıkrada yazılı temsilciliklere «konsolosluk heyetleri» denilir. Konsolosluk heyetleri, ülkesinde bulundukları Devlet nezdinde Türkiye Cumhuriyetini temsil eden büyükelçilik veya elçiliğe bağlıdırlar. Bunlar, yazışmalarını, Dışişleri Bakanlığı ile ve bu Bakanlıkça tesbit edilecek hallerde, sözü geçen bakanlığa bilgi vermek şartiyle diğer bakanlıklarla yaparlar. konsolosluk heyetleri, bağlı bulundukları büyükelçilik veya elçiliğe, faaliyetleri ve yazışmaları hakkında bilgi verirler ve büyükelçilik veya elçiliğin gözetimi altında bulunurlar.

4. Büyükelçilik ve elçilikler ile başkonsolosluk ve konsolosluklar nezdinde özel kanunlarda belirtilen bakanlıkların ihtisas alanına giren konularda görev yapmak üzere, müşavirlik, ataşelik, öğrenci müfettişliği, turizm ve tanıtma bürosu ve diğer bir unvanla memurluk kurulması, bu özel kanunlarda belirtilen şekilde olur.

Kanunda veya daimî temsilciliği kuran kararnamede belirtilmesi halinde, milletlerarası kurullar nezdindeki daimî temsilciliklerde Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlıkların ihtisas alanlarını ilgilendiren görevleri yerine getirmek üzere, daimî temsilci yardımcısı, müşavir ve ataşeler, diğer memurlar ve bunların yardımcıları, kendi bakanlıklarına ait dış teşkilât kadrolarından atanırlar. daimî temsilci yardımcılığına yapılacak atamalar, Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile; bu fıkrada söz konusu diğer atamalar ise, özel kanununda gösterilen şekilde olur. Bu fıkrada yazılı daimî temsilci yardımcıları ikinci derecede iseler kendilerine birinci sınıf ortaelçi, üçüncü derecede iseler ikinci sınıf ortaelçi unvanı, bu görevlerinin devamı süresince verilebilir.

Yukardaki fıkralarda yazılı daimî temsilci yardımcısı, müşavir, ataşe, öğrenci müfettişi, turizm ve tanıtma bürosu müdürleri ve diğer memurlar, nezdinde bulundukları diplomatik temsilcilik veya - özel kanunun öngördüğü hallerde - konsolosluk heyeti şefine bağlıdırlar ve onun bilgisi altında aidoldukları bakanlıklarla kendi yetki ve görev alanlarına giren işlerle ilgili olarak yazışma yetkisine sahiptirler.

leri Bakanlığı kanaliyle alır ve bütün yazışmalarını bu bakanlık vasıtasiyle yaparlar. Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti başkanı Dışişleri Bakanı veya Dışişleri Bakanlığı memurlarından biri değilse, bu heyette Dışişleri Bakanlığı herhalde temsil edilir. Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti ticari nitelikte bir müzakere için görevlendirilmişse, bu heyetin Başkanlığının Ticaret Bakanı veya Ticaret Bakanlığı memurlarından biri tarafından deruhde edilmemiş olması takdirinde, zikri geçen Bakanlık bu heyette herhalde temsil edilir. Bu bendde bahis konusu bir temsilci heyetinin malî konularla da görevli olması halinde, bu heyetin başkanlığının Maliye Bakanı veya Maliye Bakanlığı memurlarından biri tarafından deruhde edilmemiş olması takdirinde, zikri geçen Bakanlık bu heyette herhalde temsil edilir.

6. Genel ve katma bütçeli bakanlık, daire ve kuruluşların, mahallî idarelerin, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin, özel kanunla kurulmuş olan bankaların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların, yabancı Devlet büyükelçilik, elçilik, başkonsolosluk, konsolosluk, fahrî başkonsolosluk ve fahrî konsoloslukları ve sair misyonları ile ve milletlerarası kurullar temsilcilikleri ve misyonları ile ve bunlara bağlı müşavirlik, ataşelik, büro ve sair mercilerle temasları, milletlerarası hukuk kurallarına ve usullerine uygun olarak yapılır. Bu temaslardan Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.

Yukardaki fıkrada yazılı bakanlık, daire, kuruluş, idare, teşebbüs, banka ve derneklerin dış temaslar için Türkiye Cumhuriyetini temsil yetkisine sahibolmaksızın resmî görevle veya 1 nci bendde yazılı andlaşmalar dışında kalan sözleşmeleri Türk Devleti adına yapmak üzere Türkiye dışına çıkacak mensupları, Türkiye dışına çıkmadan önce Dışişleri Bakanlığı ile temas ederler; dışarıdaki görevleri süresince en yakın Türk diplomatik temsilciliği veya konsolosluk heyeti ile irtibatlarını muhafaza ederler; ve bu gibi dış temasların cereyanı ve sonucu hakkında Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.

7. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (O.C.D.E.) nezdindeki Türkiye daimî delegeliği ile ticaret ve gümrük tarifeleri Genel Anlaşmasına (GATT) ilişkin temas ve münasebetleri yürüten Türk heyeti, Dışişleri Bakanlığına bağlanmışlardır.

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

13 Haziran 1952 tarihli ve 5952 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle 14 Kânunisani 1938 tarihli ve 3312 sayılı Hariciye Vekâleti Teşkilâtı Kanununa eklenen 1 nci ek maddenin son fıkrası hükmü saklıdır.

5. Türkiye Cumhuriyetini temsil yetkisine sahibolarak Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile belli bir geçici görevle görevlendirilen temsilciler veya temsilci heyetleri başkanları, Türkiye Cumhuriyetini bağlayacak hususlarda Hükümetin emir ve talimatını Dışişleri Bakanlığı kanaliyla alırlar. Bunlar, ihtisasa dair hususlarda ilgili bakanlıklardan, Dışişleri Bakanlığı kanalı ile talimat alabilirler.

Yukardaki fıkrada yazılı temsilciler ile temsilci heyetleri başkan ve üyeleri, işin ihtisas ve diğer gerekleri dikkate alınarak, Dışişleri Bakanlığı mensuplarından veya bu bakanlık mensupları dışından, ezcümle genel ve katma bütçeli diğer organ, bakanlık, daire ve kuruluşların, mahallî idarelerin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, özel kanunla veya özel kanuna dayanılarak kurulmuş banka ve kuruluşların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların mensuplarından da olabilir.

Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti başkanı Dışişleri Bakanlığı mensuplarından biri değilse, bu heyette Dışişleri Bakanlığından her halde bir görevli bulunur.

Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti ticari bir müzakere için görevlendirilmişse, bu heyetin başkanlığının Ticaret Bakanlığı mensuplarından biri tarafından deruhde edilmemiş olması takdirinde, bu heyette Ticaret Bakanlığından her halde bir görevli bulunur.

Bu bendde bahis konusu temsilci heyeti malî konularla da görevli ise, bu heyetin başkanlığının Maliye Bakanlığı mensuplarından biri tarafından deruhde edilmemiş olması takdirinde, bu heyette Maliye Bakanlığından her halde bir görevli bulunur.

6. Genel ve katma bütçeli bakanlık, daire ve kuruluşların, mahallî idarelerin, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin, özel kanunla kurulmuş olan bankaların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların, yabancı Devlet büyükelçilik, elçilik, başkonsolosluk, konsolosluk fahrî başkansolosluk ve fahrî konsoloslukları ve sair misyonları ile ve milletlerarası kurullar temsilcilikleri ve misyonları ile ve bunlara bağlı müşavirlik, ataşelik, büro ve sair mercilerle temasları, milletlerarası hukuk kurallarına ve usullerine uygun olarak yapılır. Bu temaslardan Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.

Yukardaki fıkrada yazılı bakanlık, daire, kuruluş, idare, teşebbüs, banka ve derneklerin dış temaslar için Türkiye Cumhuriyetini temsil yetkisine sahibolmaksızın resmî görevle veya 1 nci bendde yazılı andlaşmalar dışında kalan sözleşmeleri Türk Devleti adına yapmak üzere Türkiye dışına çıkacak mensupları, Türkiye dışına çıkmadan önce Dışişleri Bakanlığı ile temas ederler; dışardaki görevleri süresince en yakın Türk diplomatik temsilciliği veya konsolosluk heyeti ile irtibatlarını muhafaza ederler; ve bu gibi dış temasların cereyanı ve sonucu hakkında Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.

7. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE) nezdindeki Türkiye Daimî Delegeliği ile Ticaret ve Gümrük Tarifeleri Genel Anlaşmasına (GATT) ilişkin temas ve münasebetleri yürüten Türk Heyeti, Dışişleri Bakanlığına bağlanmışlardır.

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OCDE) nezdindeki daimî temsilciliğe, Avrupa Ekonomik Câmiası (CEE) nezdindeki daimî temsilciliğe ve Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi nezdindeki daimî temsilciliğe, Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle yapılacak atanmalarda, atanma için teklif, Dışişleri, Maliye ve Ticaret bakanlıklarının mutabakatı ile yapılır.

Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlıklar, yukarda yazılı daimî temsilciliklere, kendi görev ve yetki alanlarına giren hususlarda Dışişleri Bakanlığı kanalı ile talimat verebilirler.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Dış İktisadi münasebetlerin yürütülmesinde ahenk ve işbirliği

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyetinin milletlerarası iktisadi münasebetleriyle veya bu münasebetlerin belli alanlariyle ilgili dış temas ve müzakerelerde Hükümetin dış politikası ve yürürlükteki kalkınma plânına uygun olarak takibi gerekli hedeflerin tesbiti konusunda bakanlıklararası koordinasyon komite veya komiteleri, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle kurulabilir. Bu komite veya komiteler, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle verilebilecek diğer koordinasyon görevlerini de yerine getirirler.

Bu komitede veya komitelerde Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, Dışişleri, Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ve Bakanlar Kurulu kararnamesinde gösterilebilecek diğer bakanlıkların temsilcileri bulunurlar. Komite veya komiteler, gerekliyse, diğer bakanlıklardan, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından temsilci davet edebilirler.

Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurların diplomatik temsilcilik şefliğine atanmaları

MADDE 3. — Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurlardan büyükelçilik, elçilik veya daimî temsilcilik görevine atamalar, Dışişleri Bakanlığı meslek memurları kadrolarından yapılır. Ancak, bu memurlar, mensuboldukları bakanlık, daire, idare, teşebbüs, kuruluş veya kurumdaki bütün müktesep haklarını muhafaza ederler; sadece, aylık ve kıdem tazminatlarını ve aylıklarına bağlı diğer istihkaklarını yeni geçtikleri Dışişleri Bakanlığı kadrolarından alırlar. Bu memurların atandıkları dış görevin sona ermesiyle birlikte, bunlar, mensuboldukları bakanlık, daire, idare, teşebbüs, kuruluş veya kurumdaki kadrolarına, dış görev sırasında kazandıkları haklarla dönerler.

25 Mayıs 1955 tarihli ve 6577 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 19 Mayıs 1928 tarihli ve 1218 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğinin görevleri

MADDE 4. — 1. Maliye Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkındaki 29 Mayıs 1936 tarihli ve 2996 sayılı Kanunun 29 Mayıs 1946 tarihli ve 4910 sayılı Kanunun 3 ncü maddesiyle değiştirilmiş 11 nci maddesinin 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunla değiştirilmeden önce yürürlükte olan metni yeniden yürürlüğe konulmuştur. Ancak, 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yürürlüğe girmiş olan kanunlarla yapılmış yürürlükteki sair değişiklikler saklıdır.

2. Maliye Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkındaki 29 Mayıs 1936 tarihli ve 2996 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin yukardaki bend gereğince yeniden yürürlüğe konulan metnine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği, diğer daire ve bakanlıklarla işbirliği halinde, milletlerarası münasebetlerin gerektirdiği iç işlemlerden ticari nitelikte olanların dışında kalan iktisadi alandaki işlemler ve - kültürel yardımlar hariç - teknik yardımla ilgili milletlerarası münasebetlerin gerektirdiği iç işlemleri yerine getirmekle de görevlidir.

3. 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Maliye Bakanlığına ait kısmında yazılı «Dış temsilcilikler» kadroları kaldırılmış ve yerlerine ek (1) sayılı cetvelde yazılı yurt dışı görev kadroları eklenmiştir.

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

Dış iktisadi münasebetlerin yürütülmesinde ahenk ve işbirliği

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurların diplomatik temsilcilik şefliğine atanmaları

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğinin görevleri

MADDE 4. — 1. Maliye Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkındaki 29 Mayıs 1936 tarihli ve 2996 sayılı Kanunun 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği: Hazine muamelelerini yapmak; Hazine mevcutlarını nemalandırmak; Hazinenin doğrudan doğruya iştiraki bulunan müessese ve teşekküllerde hissedarlık sıfatının icabettirdiği muameleleri yapmak; Hazine esham ve tahvilât cüzdanını ve Hazinece muhafazası icabeden kıymetli ayınları muhafaza ve idare etmek; her türlü iç ve dış kamu borçlanmalarının hazırlık, akit, ihraç, tediye, itfa ve kayıt işleri ile, bu işlerin gerektirdiği ve milletlerarası kurul ve kuruluşlarla kamu borçlanmasına müncer olacak müzakerat ve muhaberatı yürütmek; sağlanan kamu borçlarının ve - kültür yardımları dışındaki - dış yardımların kullanılmasına, bu borç ve dış yardımlara ait mukavele ve andlaşmaların tatbikatına ilişkin olarak memleket dâhilinde yapılacak bilûmum temas, müzakere ve gerekli işlemleri ifa etmek; devletçe verilen kefalet, tâviz ve yapılan ikrazata mütaallik muameleleri ifa etmek; devletin yabancı memleketlerdeki bütçe ile ilgili ödemelerini yapmak; Darphane, Devlet Yatırım Bankası, menkul kıymetler ve kambiyo borsası ile Hazinenin münasebetlerini tanzim ve idare etmek; bunların muamelelerini murakabe etmek; kambiyo kontroluna ait esasları hazırlamak ve T. C. Merkez Bankası ve tâyin veya teşkil edeceği diğer merciler vasıtasiyle tatbikatını tanzim ve idare etmek; Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun tatbikatını takip ve bu kanunun malî hükümlerine ait tatbikatı tanzim ve murakabe etmek; petrol kanununun vergi mevzuları dışında Maliye Bakanlığına verdiği vazifeleri ifa etmek; tediye muvazenesinin hazırlanmasında tatbik olunan esasları tesbit, bu esaslara göre T. C.

Dışişleri Bakanlığı için eklenen kadrolar

MADDE 5. — 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna ek (1) sayılı cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmına, ek (2) sayılı cetveldeki kadrolar eklenmiştir.

Özel kanunu gereğince diplomatik temsilcilikler ve konsolosluk heyetleri nezdinde 1 nci maddenin 4 ncü bendinde yazılı müşavir, ataşe ve diğer memurları bulundurmak yetkisine sahibolmıyan bakanlıkların memurları, gerekli görüldüğü takdirde, Dışişleri Bakanlığı kadrolarına nakil suretiyle diplomatik temsilcilikler ve konsolosluk heyetleri nezdine atanabilirler. Bu takdirde çıkarılması gereken kararname bir ortak kararname ise, bu kararname Dışişleri Bakanınca da imzalanır. Bu atanmaların yapılabileceği kadrolar ek (3) sayılı cetvelde gösterilmiş olup, bunlar 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna ek (1) sayılı cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmına eklenmiştir.

Ticaret Bakanlığiyle ilgili olarak yeniden yürürlüğe konulan hükümler; kadrolar

MADDE 6. — 1. Ticaret Bakanlığının teşkilât ve vazifelerine dair 27 Mayıs 1939 tarihli ve 3614 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunla değiştirilmeden önce yürürlükte olan metni yeniden yürürlüğe konulmuştur. Ancak, 6 Temmuz 1960 tarih ve 13 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yürürlüğe girmiş olan kanunlarla yapılmış yürürlükteki sair değişiklikler saklıdır.

2. 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Ticaret Bakanlığına ait kısmına ek (4) sayılı cetvelde yazılı kadrolar eklenmiştir.

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

Merkez Bankası ile müştereken tediye muvazenesini ihzar eylemek; kısa, orta ve uzun vâdeli kredilerle faiz hadlerini memleket ekonomisinin icaplarına göre tanzim ve mevduatın korunması için lüzumlu esasları tesbit ve bu hususta T. C. Merkez Bankası ile gerekli tedbirleri ittihaz eylemek; Bankalar Kanununun tatbikatını tanzim ve idare etmek; bankaları murakabe eylemek; İktisadi Devlet Teşekküllerinin salâhiyetli organları tarafından tasdik edilmiş bütçelerini ve iş programlarını umumi, malî ve iktisadi muvazene bakımlarından kıymetlendirmek; hususi bütçelerin umumi muvazene ile nakit durumu ve para politikası bakımından esaslarını hazırlamak, bu mevzuda gerekli tedbirleri almak ve tatbikini tanzim etmek; kalkınma plânı hedeflerine göre geliştirilecek iktisadi faaliyet sektörlerini desteklemek amaciyle tesis olunacak geliştirme fonlarının kullanılmasını idare, takip ve kontrol etmek; iç ve dış iktisadi ve malî hareketleri takibetmek; millî paranın tedavül ve istikrarını Devletin para siyasetini tanzim ve idare etmek; dış memleketlerdeki büyükelçilik, elçilikler ve konsolosluklar nezdinde iktisat ve maliye müşavirlik ve ataşelikleri tesis etmek; yabancı devletler ve milletlerarası kurullar ve bunların temsilcilik ve temsilcileri ile malî ve iktisadi konularda Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkındaki Kanunun birinci maddesinde tasrih olunan şekil ve şümulde temas ve müzakerelerde bulunmak, görevleriyle ödevlidir.

30 Eylül 1960 tarih ve 91 sayılı Kanun ile 28 Temmuz 1967 tarihli ve 933 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

2. Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği, gerektiği hallerde, 1 nci fıkradaki görevlerinin ifası sırasında genel ve katma bütçeli idarelerle, İktisadi Devlet Teşekkülü ve benzeri kuruluşlara ve bankalara mensup memur ve hizmetlileri, bu memur ve hizmetlilerin mensuboldukları idare, teşekkül, kuruluş ve bankalardaki özlük hakları devam etmek ve maaş ve ücretlerini oralardan almak kaydiyle, geçici bir müddet için istihdam edebilir.

3. 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Maliye Bakanlığına ait kısmında yazılı «Dış temsilcilikler» kadroları kaldırılmış ve yerlerine ek (1) sayılı cetvelde yazılı yurt dışı görev kadroları eklenmiştir.

Dışişleri Bakanlığı için eklenen kadrolar

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ticaret Bakanlığı ile ilgili olarak yeniden yürürlüğe konulan hükümler; kadrolar

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Dış aylıklar

MADDE 7. — Ek (1), (2), (3) ve (4) sayılı cetvellerdeki kadrolardan dış görevlere atanan memurların aylıkları, 21 Şubat 1963 tarihli ve 212 sayılı Kanunla değiştirilmiş 28 Temmuz 1946 tarihli ve 4991 sayılı Kanuna göre ödenir.

Değiştirilen hüküm

MADDE 8. — 31 Mayıs 1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Andlaşmalarla ilgili belgelerin hazırlanması

Madde 4. — 1 nci, 2 nci ve 3 ncü maddeler gereğince kanun tasarılarını ve kararname tasarılarını ve 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisinin bilgisine sunulacak olan andlaşmaların bu Meclislerin Başkanlıklarına sunma yazılarını hazırlamak görevi, Dışişleri Bakanlığınca yerine getirilir.

Yetki belgesi, onaylama belgesi, onaylama belgesinin alınıp verilmesi veya sadece verilmesi tutanağı ve değişik şekillerdeki andlaşmaların metinleri gibi milletlerarası hukukun veya tatbikatın gerektirdiği her türlü belgelerin asıl veya örneklerini hazırlamak, Türkiye Cumhuriyeti adına yapılan andlaşmaları milletlerarası kurullarda tesçil ettirmek ve Türkiye Cumhuriyeti adına yapılmış veya yapılacak andlaşmaların resmî sicilini tutmak, Dışişleri Bakanlığının görevidir.»

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 9. — 8 Temmuz 1948 tarihli ve 5250 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi, 31 Mayıs 1949 tarihli ve 5412 sayılı Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı hakkındaki Kanun, bu kanunu değiştiren 27 Şubat 1951 tarihli ve 5743 sayılı Kanun, 4 Haziran 1952 tarihli ve 5945 sayılı Kanun, 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanun ile yukardaki maddeler hükümlerine aykırı bütün genel ve özel hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE — 1. 30 Ocak 1963 tarihli ve 395 sayılı Kanunla 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunun Maliye Bakanlığı kısmına eklenmiş olup işbu kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü bendi hükmüyle kaldırılan dış görev kadrolarını işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işgal etmekte bulunan Maliye Bakanlığı memurları işbu kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü bendi hükmüyle verilen yeni kadrolara, Ticaret Bakanlığı memurları işbu kanunun 6 ncı maddesinin 2 nci bendiyle verilen yeni kadrolara ve Dışişleri, Maliye ve Ticaret bakanlıkları dışındaki bakanlıkların memurları da işbu kanunun 5 nci maddesinin 2 nci fıkrasiyle verilen yeni kadrolara, bulundukları kadrolar ve almakta oldukları aylıklariyle ve yeni unvanlariyle nakledilmiş sayılarak yeniden atanmalarına lüzum olmadan; ve bunlardan işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici görev, hastalık, idari veya nizami mezuniyet gibi kanuni sebeplerle görevleri başında bulunmıyanlar için işe başlama kaydı aranmaksızın, kendilerinin istihdamlarına ve almakta oldukları aylıklarının verilmesine devam olunur.

2. İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Maliye Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ile bu bakanlıklara bağlı temsilcilik ve misyonlar tarafından yürütülen dış temaslara, milletlerarası andlaş-

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

Dış aylıklar

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Değiştirilen hüküm

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 9. — 8 Temmuz 1948 tarihli ve 5250 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin son fıkrası, 31 Mayıs 1949 tarihli ve 5412 sayılı Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı hakkındaki Kanun ve 6 Temmuz 1960 tarihli ve 13 sayılı Kanunun 11 ilâ 13 ncü maddeleri dışındaki hükümleri ile yukardaki maddeler hükümlerine aykırı bütün genel ve özel hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — 30 Ocak 1963 tarihli ve 395 sayılı Kanunla 30 Haziran 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunun Maliye Bakanlığı kısmına eklenmiş olup işbu kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü bendi hükmü ile kaldırılan dış görev kadrolarını işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işgal etmekte bulunan Maliye Bakanlığı memurları işbu kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü bendi hükmü ile verilen yeni kadrolara, Ticaret Bakanlığı memurları işbu kanunun 6 ncı maddesinin 2 nci bendi ile verilen yeni kadrolara ve Dışişleri, Maliye ve Ticaret bakanlıkları dışındaki bakanlıkların memurları da işbu kanunun 5 nci maddesinin 2 nci fıkrası ile verilen yeni kadrolara, bulundukları kadrolar ve almakta oldukları aylıkları ile ve yeni unvanları ile nakledilmiş sayılarak yeniden atanmalarına lüzum olmadan; ve bunlardan işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici görev, hastalık, idari veya nizami mezuniyet gibi kanuni sebeplerle görevleri başında bulunmıyanlar için işe başlama kaydı aranmaksızın, kendilerinin istihdamlarına ve almakta oldukları aylıklarının verilmesine devam olunur.

2. İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden önce diğer bakanlıklarla, bu bakanlıklara bağlı dış temsilcilik ve misyonlar tarafından yürütülen dış temaslara, milletlerarası andlaşma müzakerelerine ve akdine dair evrak ve belgelerden, işbu kanunla Dışişleri Bakanlığına devredilen görevlerle

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

ma müzakerelerine ve akdine dair bütün evrak ve belgeler, Dışişleri Bakanlığına veya bu bakanlıkça gösterilecek diplomatik temsilciliklere devrolunur.

Yürürlük

MADDE 10. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütülme

MADDE 11. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Komisyonun kabul ettiği metin

ilgili olanlar Dışişleri Bakanlığına veya bu bakanlıkça gösterilecek diplomatik temsilciliklere devrolunacaktır.

Yürürlük

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütülme

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metne bağlı cetveller

EK (1) SAYILI CETVEL

Maliye Bakanlığı yurt dışı görev kadroları

D.	Görevin adı	Aded	Aylık
2	Daimî Temsilci Yardımcısı	2	1 750
3	» » »	2	1 500
3	Maliye ve İktisat Başmüşaviri	3	1 500
4	Maliye Müşaviri	3	1 250
4	İktisat Müşaviri	3	1 250
5	Maliye Müşaviri	8	1 100
5	İktisat Müşaviri	8	1 100
6	Maliye Müşaviri	3	950
6	İktisat Müşaviri	3	950
7	Maliye Ataşesi	14	800
8	» »	7	700
9	» » Yardımcısı	7	600
11	İdari Memur	2	450

EK (2) SAYILI CETVEL

Dışişleri Bakanlığı meslek memurları kadrolarına eklenen kadrolar

1	Büyükelçi	2	2 000
2	Birinci Sınıf Ortaelçi	12	1 750

EK (3) SAYILI CETVEL

Dışişleri Bakanlığı kadrolarına eklenen müşavirlik ve ataşelik kadroları

5	Teknik Müşavir	6	1 100
7	Teknik Ataşe	6	950

EK (4) SAYILI CETVEL

Ticaret Bakanlığı yurt dışı görev kadrolarına eklenen kadrolar

2	Daimî Temsilci Yardımcısı	1	1 750
3	» » »	1	1 500
4	Ticaret Müşaviri	1	1 250
5	» »	3	1 100

Geçici Komisyonun kabul ettiği metne bağlı cetveller

EK (1) SAYILI CETVEL

Millet Meclisi metnine bağlı ek (1) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

EK (2) SAYILI CETVEL

Millet Meclisi metnine bağlı ek (2) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

EK (3) SAYILI CETVEL

Millet Meclisi metnine bağlı ek (3) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

EK (4) SAYILI CETVEL

Millet Meclisi metnine bağlı ek (4) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.